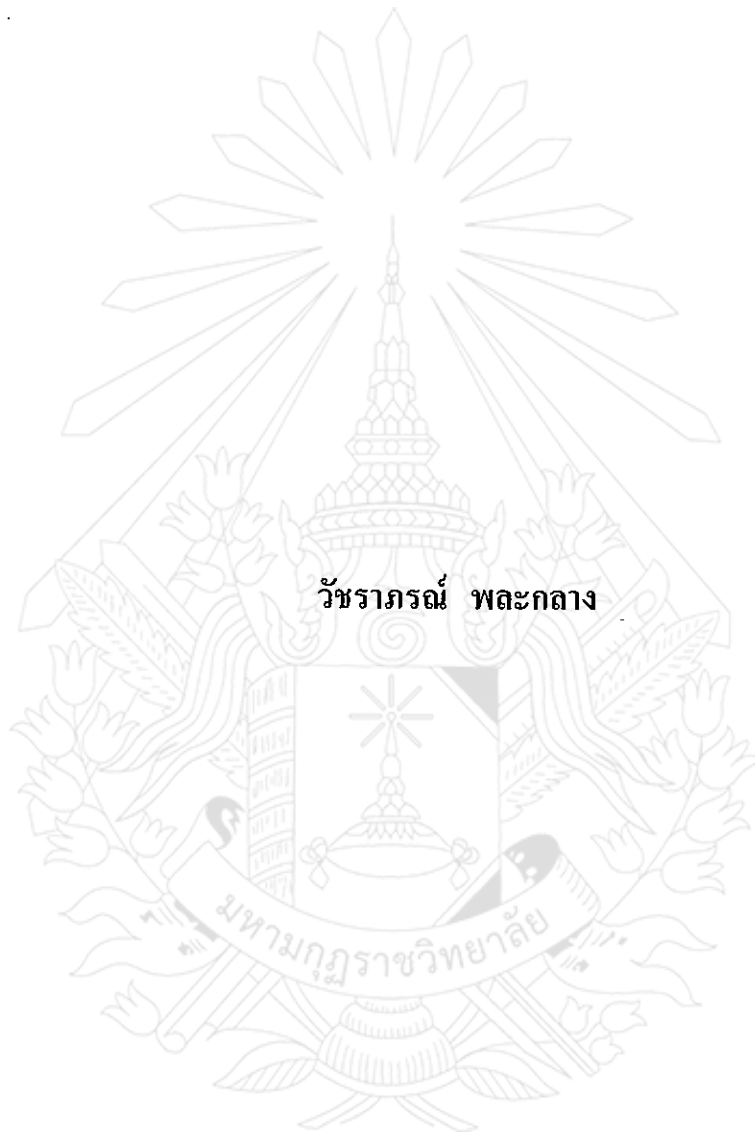

การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๒

B 17292

**AN EVALUATION OF EDUCATION MANAGEMENT IN PRIMARY LEVEL OF
TAMBON ADMINISTRATION ORGANIZATION : A CASE STUDY OF
TAMBON ADMINISTRATION ORGANIZATION ,
BAN MI DISTRICT , LOPBURI PROVINCE**

WATCHARAPORN PALAKANG

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL MANAGEMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY**

B.E. 2552 (2009)

หัวข้อสารนิพนธ์ : การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

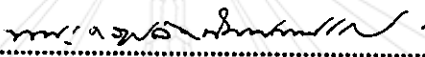
ชื่อนักศึกษา : วัชรภรณ์ พละกลาง

สาขาวิชา : การจัดการศึกษา

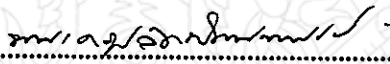
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.จรัสญ์ พริกบุญจันทร์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์สำราญ ศรีคำมูล

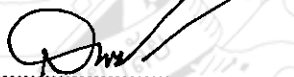
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

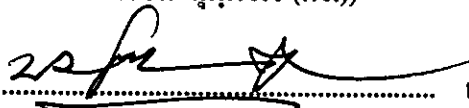
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผศ.ดร.จรัสญ์ พริกบุญจันทร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์สำราญ ศรีคำมูล)

..... กรรมการ
(พระมหาวิโรจน์ กุศุตวิโร (ดร.))

..... กรรมการ
(ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Thematic Title : An Evaluation of Education Management in Primary Level of Tambon Administration Organization : A Case Study of Tambon Administration Organization , Banmi District , Lopburi Provice

Student's Name : Watcharaporn Palaklang

Department : Educational Management

Advisor : Asst.Prof.Dr. Chamroon Prikboonchandhra

Co-Advisor : Lect. Samran Srikammul

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn, Dr.)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn, Dr.)

L. M
..... Advisor
(Asst.Prof.Dr.Chamroon Prikboonchandhra)

S. Srikammul
..... Co-Advisor
(Lect. Samran Srikammul)

V. Kuttaveero
..... Member
(Phramaha Viroj Kuttaveero, Dr.)

Boonruam Khammuangsaen
..... Member
(Dr. Boonruam Khammuangsaen)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
ชื่อนักศึกษา	: วัชรภรณ์ พละกลาง
สาขาวิชา	: การจัดการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผศ.ดร.จรัสญ์ พริกบุญจันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: อาจารย์สำราญ ศรีคำมูล
ปีการศึกษา	: 2551

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Different)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผลผลิต ด้านปรับท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ตามลำดับ
2. บุคลากรตำบลที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลากรตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

3. บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้เสนอปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดงบประมาณในการก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐาน และขาดความคล่องตัวในการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ และอื่นๆ เนื่องจากขัดกับระเบียบการพัสดุ ได้เสนอแนะแนวทางดังนี้คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสนับสนุนเครื่องเล่นสนามที่มีความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเพิ่มพัฒนาการให้กับเด็ก และ ต้องการให้ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มาตรฐานเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย และ ผู้ดูแลเด็กควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

Thematic Title : An Evaluation of Education Management In Primary Level Of
Tambon Administration Organization : A Case Study Of Tambon
Administration Organization , Banmi District , Lopburi Provice

Student's Name : Watcharaporn Palaklang

Department : Educational Management

Advisor : Asst.Prof.Dr.Jumroon Phrikboonchan

Co-Advisor : Samran Srikammul

Academic Year : B.E. 2551 (2008)

ABSTRACT

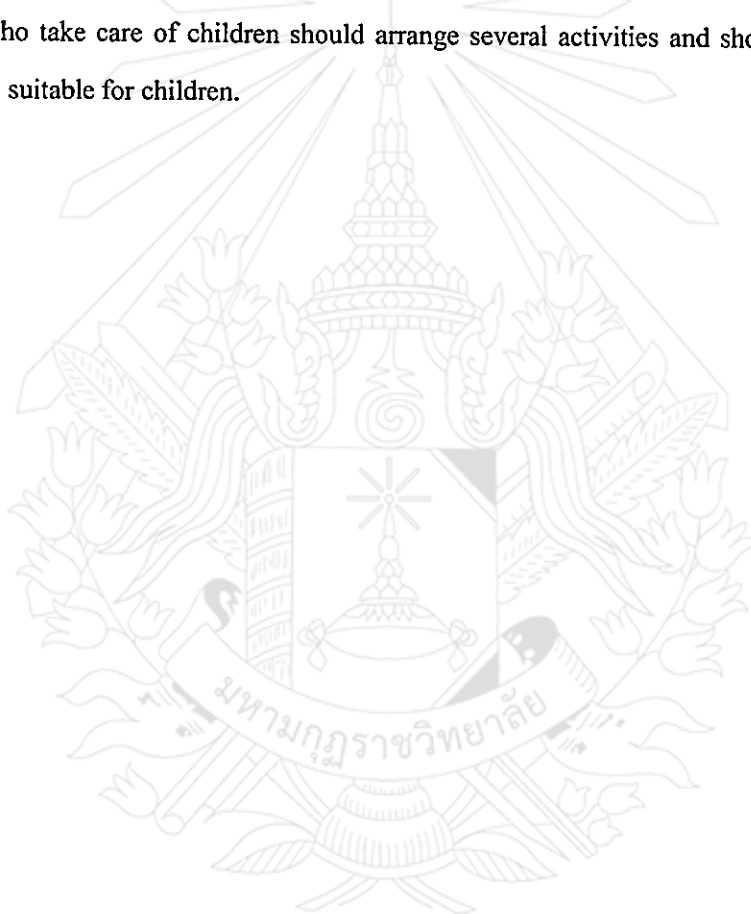
The objectives of this thematic paper were 1) to study an evaluation of education management in primary level of Tambon Administration Organization, Ban Mi district, Lopburi province, 2) to compare an evaluation of education management in primary level of Tambon Administration Organization, Ban Mi district, Lopburi province and 3) to study suggestion on an evaluation of education management in primary level of Tambon Administration Organization, Ban Mi district, Lopburi province. The sampling units were 291 people relating to education management in primary level of Tambon Administration Organization. The tools used for data collection were questionnaires. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and F-test. If there were any difference, data were tested by using LSD (Least Significant Different)

The results of research were found as follows:

1. An evaluation of education management in primary level of Tambon Administration Organization in overall aspects was at the high level. When, each of aspects was taken into account, they were at the same high level, arranging in descending order from highest to lowest, those were the aspect of product evaluation, context evaluation, input evaluation, and process evaluation respectively.

2. People with different position had different evaluation of education management in primary level with a statistical significance level at .05. Meanwhile those with different education level had no different evaluation of education management in primary level.

3. People gave the problems: it was the lack of budget in building standard primary care units and lack of flexibility in arranging parcel, durable articles and others because of being against the rule of the baggage clerk's office. They gave the solutions: Tambon Administration Organization should support safe playing instrument, ground for primary children to develop them and they want to adjust and repair primary care unit building to be suitable for children. People who take care of children should arrange several activities and should develop teaching aids to be suitable for children.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งได้ให้แหล่งความรู้ให้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ต่างๆ ในการศึกษา ค้นคว้า

ขอกราบขอบพระคุณพระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ ประธานกรรมการ และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัสญ์ พริกบุญจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์สำราญ ศรีคำมูล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร. ปัญญา กล้ายเดช ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ แนะนำให้คำปรึกษาและได้กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางทุกคน ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้างานวิจัย และหาข้อมูลต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ราชันย์ บุญธิมา คุณบรรจง เป็ดทอง และว่าที่ร.ต.ฉัตรชัย สมวัชร์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้มีความสมบูรณ์ ตลอดจนต้องขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ นายกองคึกการบริหารส่วนตำบลทุกตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่ให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการศึกษา รุ่นที่ 1 ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจและให้คำแนะนำช่วยเหลือ และขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ที่เป็นผู้สนับสนุนการศึกษา และให้กำลังใจในการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

วัชรภรณ์ พละกลาง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย	7
2.1.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	7
2.1.2 อุดมการณ์ และหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	9
2.1.3 นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	12
2.1.4 รูปแบบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	15
2.1.5 หน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย	18
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล	21
2.2.1 ความหมายของการประเมินผล	21
2.2.2 วิธีการประเมินผล	24
2.2.3 รูปแบบการประเมินผล	25

2.3	มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	36
2.4	สภาพพื้นที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	60
2.5	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
2.6	สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย	67
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	69
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	69
3.2	วิธีการสุ่มตัวอย่าง	70
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	81
3.4	การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	81
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	83
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	83
3.7	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	84
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
4.1	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
4.2	การวิเคราะห์ข้อมูล	86
บทที่ 5	บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
5.1	สรุปผลการวิจัย	102
5.2	อภิปรายผล	105
5.3	ข้อเสนอแนะ	110
5.3.1	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	110
5.3.2	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	111
	บรรณานุกรม	112
	ภาคผนวก	115
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	116

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	118
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	122
ภาคผนวก ง รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านหมี่	124
ภาคผนวก จ คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)	126
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	132
ประวัติผู้วิจัย	142

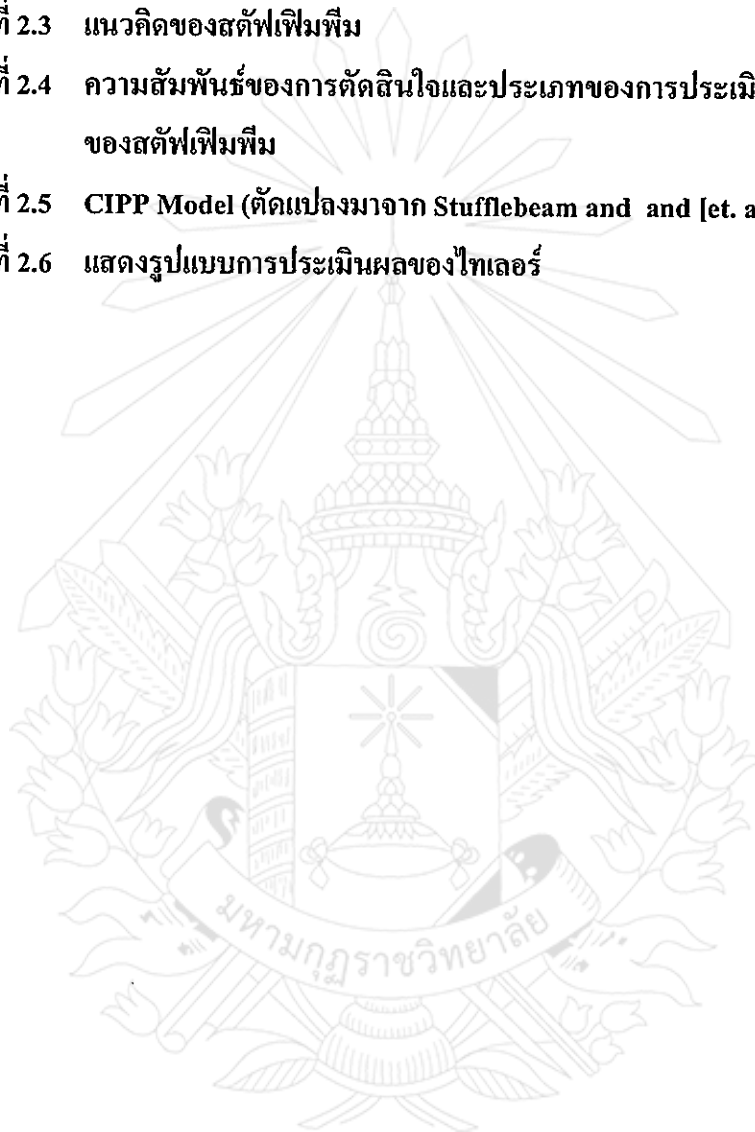
สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	14
ตารางที่ 2.2	แสดงรายละเอียดโภชนาการสารอาหาร 5 หมู่ สำหรับเด็กปฐมวัย	58
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล	71
ตารางที่ 3.2	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	72
ตารางที่ 3.3	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	73
ตารางที่ 3.4	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกล้วย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	73
ตารางที่ 3.5	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	74
ตารางที่ 3.6	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	74
ตารางที่ 3.7	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะพี้ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	75
ตารางที่ 3.8	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนดึง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	75
ตารางที่ 3.9	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลชอนม่วง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	76
ตารางที่ 3.10	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเมือง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	76
ตารางที่ 3.11	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสนามแจง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	76
ตารางที่ 3.12	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลมหาสอน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี	77

		๙
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านผลผลิต เป็นรายชื่อตามความคิดเห็นของบุคลากรตำบล	95
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรตำบล	96
ตารางที่ 4.9	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมด้าน การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรตำบล	97
ตารางที่ 4.10	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD	97
ตารางที่ 4.11	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาของบุคลากร ตำบล	98
ตารางที่ 4.12	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมด้าน การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จำแนกตามระดับการศึกษาของบุคลากรตำบล	99
ตารางที่ 4.13	แสดงจำนวนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ด้านปัจจัยนำเข้า	100
ตารางที่ 4.14	แสดงจำนวนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ด้านกระบวนการ	101

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า	
แผนภูมิที่ 2.1	สรุปรูปแบบของการประเมินผลของอัลคิน	27
แผนภูมิที่ 2.2	ลักษณะการตัดสินใจตามแนวความคิด Braybrooke และ Lindblom	28
แผนภูมิที่ 2.3	แนวคิดของสต๊ฟเฟิมทิม	29
แผนภูมิที่ 2.4	ความสัมพันธ์ของการตัดสินใจและประเภทของการประเมินตามโมเดล ของสต๊ฟเฟิมทิม	30
แผนภูมิที่ 2.5	CIPP Model (ดัดแปลงมาจาก Stufflebeam and [et. al.], 1971)	31
แผนภูมิที่ 2.6	แสดงรูปแบบการประเมินผลของไทเลอร์	36

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า จำต้องอาศัยทรัพยากรต่างๆ ในประเทศ ซึ่งได้แก่ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติประกอบด้วย แร่ ธาตุ น้ำ ดิน ป่าไม้ ฯลฯ ส่วนทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพในด้านต่างๆ คือ มีความรู้ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ซึ่งการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุขสามารถเกื้อกูลการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านของประเทศ ดังนั้นความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา จึงเป็นการพัฒนาบุคคลใน 4 ด้าน อย่างสมดุล และกลมกลืนกัน คือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ระบบการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติจึงเปิด โอกาสให้บุคคลเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม ตามวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยปัจจุบัน

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่เด็กเล็ก นับอายุตั้งแต่ 0-5 ปี ซึ่งเรียกว่าเด็กปฐมวัย เป็นวัยเริ่มต้นของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตในการพัฒนาความสามารถของตนเองทั้ง 4 ด้าน(ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา) เพื่อเป็นคนมีประสิทธิภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นการศึกษาปฐมวัยจึงมุ่งเน้นการอบรม ดูแลและพัฒนาความพร้อมของเด็ก เป็นการผสมผสานความรัก ความเอาใจใส่ ความเอื้ออาทร ตลอดจนการส่งเสริมความพร้อม ประสบการณ์ ที่จะเตรียมตัวให้เด็กมีพื้นฐานในการเรียนรู้ในขั้นต่อไป ซึ่งอาจจัดในรูปแบบชั้นเด็กเล็ก อนุบาลศึกษา หรือในรูปศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประเภทต่างๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย รัฐบาลได้กำหนดนโยบายส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของชาติได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ในด้านหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษาการบริหารและการจัดการ ในมาตราที่ 8(2) และมาตรา 9(5)(6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น¹ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้มาตรา 41 ยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น²

การบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทย มีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในรูปของการกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดการมีส่วนร่วมของสังคมชุมชนและองค์กร ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 อันมีส่วนสำคัญทำให้เกิดการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้รับการกิจการถ่ายโอนการศึกษาระดับปฐมวัย ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16(9) กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษา³ ซึ่งคณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการศึกษา ได้จัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดแผนการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัยถ่ายโอนการจัดการศึกษาปฐมวัยไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ตามความพร้อม

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และโดยอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ

¹ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก., (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2542), หน้า 3.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

³ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542, เล่มที่ 116 ตอนที่ 114 ก., (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2542), หน้า 5.

สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 กำหนดให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาตำบลตามแผนงาน โครงการและงบประมาณของตนเอง เป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ พร้อมได้รับการถ่ายโอนงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้อยู่ในความรับผิดชอบ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง ดังนั้นมาตรฐานการดำเนินงานและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้าง อาคาร สถานที่ และการบริหารงาน ผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการวิจัย โดยเน้นการประเมินผลการจัดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย รวมทั้งปัญหาในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ เกิดประโยชน์ต่อเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
- 1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
- 1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

- 1.3.1 บุคลากรตำบลที่มีตำแหน่งแตกต่างกันจะมีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน
- 1.3.2 บุคลากรตำบลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร

ได้แก่ บุคลากรตำบล ซึ่งประกอบด้วย

1. ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล , ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา หัวหน้าส่วนการศึกษา/ นักวิชาการศึกษา) จำนวน 78 คน

2. ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 49 คน

3. คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 281 คน

4. ผู้ปกครอง จำนวน 794 คน

รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,202 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ บุคลากรตำบลซึ่งประกอบด้วย พนักงานส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครอง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 291 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่การวิจัยเพื่อศึกษาผลการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยทำการสำรวจในด้านต่างๆ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context Evaluation) : สำรวจเกี่ยวกับความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) : สำรวจเกี่ยวกับบุคคล งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา

3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) : สำรวจเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามลักษณะงาน 4 งาน คือ งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานบุคลากร และงานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์

4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation) : สำรวจเกี่ยวกับการดำเนินงาน ว่าได้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของบุคลากรตำบล ที่มีผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

1.5.2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

1.5.3 ทำให้ทราบถึงระดับของผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

1.5.4 นำผลการวิจัยเป็นข้อมูลไปพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามของเด็ก 0-5 ปี ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการเรียนรู้ก่อนเข้าสู่การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 0-5 ปี ซึ่งแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 0-3 ปี เป็นการเลี้ยงดูเพื่อให้มีการพัฒนาทางร่างกาย ที่เหมาะสมมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง และช่วงอายุ 4-5 ปี เป็นการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย ของอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบริหารงานทั่วไป

การประเมินผลการจัดการศึกษา หมายถึง เป็นการศึกษาเพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อผลการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามรูปแบบการประเมินผล CIPP Model คือ ด้านบริบท (Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้ง โดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม

ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ โดยตำแหน่ง

บุคลากรตำบล หมายถึง บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองเด็ก ในท้องที่ตำบล

ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง พนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง บุคลากรตำบล ในตำแหน่ง นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา หัวหน้าส่วนการศึกษา(รวมถึงนักวิชาการศึกษาหรือผู้รับผิดชอบงานการศึกษา) ที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล

พนักงานส่วนตำบล หมายถึง พนักงานส่วนตำบลผู้ปฏิบัติงานประจำที่สำคัญในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 ตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา หัวหน้าส่วนการศึกษา(รวมถึงนักวิชาการศึกษาหรือผู้รับผิดชอบงานการศึกษา)

องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) หมายถึง สภาตำบลที่ได้รับการประกาศฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งงานของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้

ระดับการศึกษา หมายถึง การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านเกี่ยวกับความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ด้านปัจจัยนำเข้า หมายถึง การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านเกี่ยวกับบุคคล งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา

ด้านกระบวนการ หมายถึง การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลักษณะงาน 5 งาน คือ งานวิชาการและกิจกรรมการนักเรียนงานอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานบุคลากร งานสัมพันธ์ชุมชน และการประชาสัมพันธ์

ด้านผลผลิต หมายถึง การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านเกี่ยวกับการดำเนินงานว่าได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามความต้องการ

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

- 2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 2.1.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 2.1.2 อุดมการณ์ และหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 2.1.3 นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 2.1.4 รูปแบบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 2.1.5 หน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล
 - 2.2.1 ความหมายของการประเมินผล
 - 2.2.2 วิธีการประเมินผล
 - 2.2.3 รูปแบบการประเมินผล
- 2.3 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.4 สภาพพื้นที่ที่วิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย

2.1.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญของงานทุกชนิดจุดเริ่มต้นคือการเริ่มชีวิตในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ เป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุกๆ ช่วงอายุ และเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่างๆ ให้แก่เด็ก เพื่อมีความพร้อมในการที่จะพัฒนาในระดับต่อไป

ดังนั้น การจัดการศึกษาปฐมวัย พัฒนาขึ้นมาโดยแนวคิดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความ สัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้านเด็กแต่ละคนจะเติบโต และมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กปฐมวัยบ่งบอกถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะ ของความสามารถขั้นนั้นก่อน หรือทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม หรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ที่อธิบายว่าเด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยตนเอง ทำงานที่เหมาะสมกับวัยและมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้ออบ ๆ ตนเองดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าใจเด็กสามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของ แต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ ได้ชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว มีโอกาส คิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่นและปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้นั้นเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้ง คนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าสถานศึกษา การจัดท่าหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเองการเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสนเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายได้ใช้ประสาท

สัมผัสและการรับรู้ ผ่านคลาซอาร์ม และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้ สิ่งแวดล้อมเรียนรู้ ความเป็นอยู่ของผู้อื่นสร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น กับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้จึงถือ “การเล่น” อย่างมีจุดมุ่งหมาย เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อ การเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบเพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น¹

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผนวกกับแนวคิด 4 ประการดังกล่าวข้างต้น ทำให้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดปรัชญาการศึกษาให้ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ทราบถึงแนวคิด หลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี ทั้งนี้ผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของตน และนำสู่การปฏิบัติให้เด็กปฐมวัยมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดในจุดหมายของหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และ ความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม²

2.1.2 อุดมการณ์ และหลักการจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย

อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย

¹สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), หน้า 1-2.

²กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), หน้า 3.

อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นปฐมวัยระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทย ให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุลทั้ง ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้กิจกรรมกระตุ้น และส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่รวม ทั้งเตรียมเด็ก ให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่คงความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป การศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็ก แต่ละบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรม และวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ และแตกต่างกัน

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเอง ตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก³
การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จึงยึดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ต้องมีความหมายกับตัวเด็กเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

³ เรื่องเดียวกัน.

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการ อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยการความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็น ผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่าหนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ และหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัยยึดวิธี การสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการจากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการ จะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับ

พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็ก
ในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้
เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการ
แลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกัน
รับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน
ดังนั้น ผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่
จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยทั้งนี้ มิได้หมายความว่าให้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง
เป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก
จากแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ที่มีความสัมพันธ์
และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ ยึดให้เด็กได้
เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และจัด
กิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมี
จุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับ วัฒนธรรมและ
สังคมที่แวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน⁴

2.1.3 นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

นับตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นต้นมา นโยบายของรัฐให้
ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก โดยมุ่งที่จะเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัย
ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรีจึงได้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะเวลา 2545-
2549 ขึ้นเป็นครั้งแรก และน่านโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) นี้ไปสู่การ
ปฏิบัติในช่วงนี้ นโยบายของรัฐ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยจัดการศึกษาปฐมวัย
ให้มีคุณภาพและทั่วถึง

ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2545 เป็นต้นไปรัฐสนับสนุนให้องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น(องค์การบริหาร
ส่วนตำบล ,องค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาล, เอกชน และชุมชน) แต่ยังคงความสับสนในการ
น่านโยบายไปสู่การปฏิบัติในหลายประการดังต่อไปนี้

⁴สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย พุทธศักราช 2546(สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)**, (กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
2546), หน้า 3-4.

1. ความแตกต่างในด้านคุณภาพและมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่และศูนย์เด็กเล็กขนาดเล็ก
2. ครูพี่เลี้ยงเด็กยังไม่ได้รับการพัฒนาในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควร
3. งบประมาณด้านการศึกษายังจัดสรรได้ไม่สอดคล้องกับสภาพจริงกับความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเนื่องจากการจัดการศึกษาในระดับนี้ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ จึงไม่ได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ
4. ความขาดแคลนในเรื่องจำนวนของครูพี่เลี้ยงเด็ก และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ
5. การกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ไม่สามารถกระทำได้อย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

ในปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่จัดโดยรัฐ โดยที่รัฐบาลยังขาดการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในสัดส่วนหรือบทบาทที่เอกชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับนี้ ทำให้มีผลกระทบต่อการลงทุน เอกชนเกิดความไม่แน่ใจในแนวนโยบายของรัฐ

สำหรับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย ฉบับที่ 2 พ.ศ.2550-2559 ได้ดำเนินการจัดทำ และนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี แต่ก็ยังมีประเด็นสำคัญๆ ที่ต้องพิจารณาอยู่ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 หน่วยงานที่นำเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยในระยะ พ.ศ.2550-2559 มี 2 กระทรวง คือ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ นอกเหนือจากทั้ง 2 กระทรวง ที่นำเสนอ นโยบาย และยุทธศาสตร์ในระดับชาติแล้ว ในกระทรวงสาธารณสุขก็มียุทธศาสตร์สำหรับพัฒนาเด็กปฐมวัยอีกด้วย

ประการที่ 2 กำหนดช่วงเด็กปฐมวัย ของทั้ง 2 กระทรวงยังไม่ตรงกัน กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดอายุเด็กปฐมวัยเป็น 0-5 ปี และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนดเป็น 0-6 ปี คณะรัฐมนตรีมีมติให้ทั้ง 2 กระทรวงไปหารือ เพื่อหาข้อยุติให้เหมาะสมกับหลักสูตร

ประการที่ 3 ช่วงระยะเวลาของการนำเสนอ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระยะเวลา หรือช่วงที่แตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน คือ กระทรวงศึกษาธิการนำเสนอในแผนระยะยาว คือ พ.ศ.2550-2559 และ กระทรวงพัฒนาและสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นำเสนอในช่วง พ.ศ.2551-2553

ยุทธศาสตร์สำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระยะยาว พ.ศ.2549 - 2559 ของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ หลักๆ ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2550-2559)	กระทรวงพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ศ.2551-2553)	กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ.2549-2551)
* ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย * ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย * ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	* ยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อมสังคมไทยเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย * ยุทธศาสตร์พัฒนาผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย * ยุทธศาสตร์จัดสภาพแวดล้อมสื่อกระบวนการในการพัฒนาเด็กปฐมวัย	* ยุทธศาสตร์การส่งเสริมบริการทางการแพทย์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย * ยุทธศาสตร์พัฒนาสถานรับเลี้ยงเด็กให้มีศักยภาพ * ยุทธศาสตร์พัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด * ยุทธศาสตร์ประชาสัมพันธ์และพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย * ยุทธศาสตร์การจัดการปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ถึงแม้ว่ายุทธศาสตร์ทั้ง 3 หน่วยงานที่เสนอนั้นมีจุดเน้นที่แตกต่างกันอยู่บ้าง ในรายละเอียดปลีกย่อย แต่ก็เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยยุทธศาสตร์ ที่ทำโดยกระทรวงศึกษาธิการเน้นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการศึกษาขั้นสูงต่อไปกระทรวงสาธารณสุขเน้นสุขภาพอนามัยพัฒนาการให้สมวัย ส่วนกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เน้นในเรื่องการเตรียมสังคมให้พร้อมเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ถ้ายุทธศาสตร์พัฒนาเด็ก

ปฐมวัยของทั้ง 3 หน่วยงาน ได้มีการบูรณาการเข้าหากัน จะส่งผลให้เด็กปฐมวัย ได้มีการพัฒนาการอย่างรอบด้าน เรียนรู้อย่างมีความสุข และเจริญเติบโตตามวัยอย่างมีคุณภาพ

2.1.4 รูปแบบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการมีการจัดการศึกษาใน 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมการดูแลการศึกษาที่จัดให้กับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาในแต่ละระดับจะมีการจัดการ และพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับวัยของผู้เรียนในแต่ละระดับและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

การศึกษาปฐมวัยของประเทศไทยนั้นปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535-2539) ที่นโยบายการศึกษา มุ่งถึง

- (1) จัดการศึกษาและส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็กตามสภาวะ ความต้องการพื้นฐานตามวัยตั้งแต่ปฏิสนธิ และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- (2) ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

จากแผนพัฒนาการศึกษาพุทธศักราช 2535 นี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศส่วนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยโดยสอดคล้อง กับนิยามการศึกษาปฐมวัย เริ่มในปี พ.ศ.2540 กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 ขึ้น 3 หลักสูตรดังนี้ หลักสูตรก่อนประถมศึกษาแรกเกิด - 1 ปี หลักสูตรก่อนประถมศึกษาอายุ 1-3 ปี และหลักสูตรก่อนประถมศึกษาอายุ 3-6 ปี

ต่อมาในปี พ.ศ.2544 กระทรวงศึกษาธิการ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาขึ้น เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้ประชุมพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 ได้ร่างหลักสูตรก่อนประถมศึกษาฉบับปรับปรุง และนำเสนอเข้าที่ประชุมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งผู้เข้าประชุมทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนประชาชนทั่วไป ตลอดจนพ่อแม่และผู้ปกครอง มติที่ประชุมให้

^๖ บังอร เทพเทียน, ปิยนัทร ตระกูลวงษ์, “การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย”, วารสาร
 สาธารณสุขและการพัฒนา 2550, ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (ตุลาคม - ธันวาคม 2550) : 119-120.

เปลี่ยนชื่อหลักสูตรก่อนประถมศึกษา เป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้มีการประชุมพิจารณาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ที่สุด ทั้งนี้ด้วยความร่วมมือจากคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา และคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร นักวิชาการศึกษา ศิษยานิเทศ์ ครูและผู้เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ จนได้หลักสูตรการปฐมวัย พ.ศ.2546 จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี⁶

ลักษณะของสถานบริการสำหรับเด็กปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษา ให้แก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ขวบ ได้กำหนดขึ้นที่บ้าน ศูนย์บริการหรือโรงเรียนก็ได้ โดยรูปแบบของการจัดนี้จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ จัดที่บ้าน (Home-based Program) หมายถึงการจัดบริการการดูแลที่ทำขึ้นที่บ้าน กับอีกลักษณะหนึ่ง คือ จัดที่สถานบริการ (Center-based Program) เป็นบริการเด็กกลุ่มใหญ่ซึ่งในการจัดบริการจำแนกตามอายุได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กทารก (อายุ 2 ขวบแรก) กลุ่มเด็กเล็ก (อายุ 2-4 ขวบ) กลุ่มเด็กอนุบาลและประถมต้น (อายุ 5-6 ขวบ)

ด้วยลักษณะความแตกต่างของกลุ่มเด็ก ทำให้สถานบริการและโรงเรียนมีความแตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับเด็ก 6 ขวบแรกที่มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ละขวบปีมีความแตกต่างและก้าวหน้าของพัฒนาการที่ต่างกันมาก ด้วยเหตุนี้ทำให้การดูแลเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละวัยต่างกัน เป็นเหตุให้มีรูปแบบของการจัดสถานบริการแตกต่างตามวัยของเด็กด้วย ซึ่งอาจจำแนกเป็นกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สถานที่รับดูแลและเลี้ยงเด็กเล็ก (Nursery) มักเป็นเด็กแรกเกิดจนถึง 2 ปี เป็นบริการดูแลเด็ก จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ศูนย์ดูแลเด็ก (Child care centers) เป็นสถานที่รับดูแลเด็ก เพื่อการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ที่ต้องทำงานกลางวัน โดยศูนย์จะเน้นการเลี้ยงดูแก่เด็ก มากกว่าการให้การศึกษา วัยของเด็กที่รับดูแลอาจเริ่มตั้งแต่วัยทารกเป็นต้นไปจนถึงประมาณ 2 ปี หรือรับเฉพาะเด็กเล็ก บริการอาจจัดให้เฉพาะกลางวัน เรียกว่า ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน (Day-care center) หรือตลอด 24 ชั่วโมง
2. บ้านรับเลี้ยงเด็ก (Family day care) เป็นครอบครัวที่เปิดบริการรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเล็กๆ รับเด็กประมาณ 7-12 คน อาจเป็นญาติ ลูกเพื่อน ลูกเพื่อนบ้าน โดยเลี้ยงไป

⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 121.

ควบคู่กับลูกตนเอง การดูแลเรื่องการกินอยู่ตามปกติ การรับดูแลอาจดูแลทั้งวันหรือดูแลเป็นชั่วโมง เฉพาะช่วงที่ผู้ปกครองไปธุระก็ได้

กลุ่มที่ 2 โรงเรียนเตรียมก่อนเข้าอนุบาล เป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนการเตรียมเด็ก ในการเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล ได้แก่

1. โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery school) เป็นโรงเรียนที่จัดสำหรับเด็กอายุ 2-4 ขวบ บางแห่ง อาจรับอายุต่ำกว่า 2 ขวบ การจัดบริการเน้นการดูแลแก่เด็กทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม และการมีสุขภาพดี เปิดรับเลี้ยงตั้งแต่ครั้งวันถึงเต็มวัน เด็กจะได้เล่นและมีการเรียนไปพร้อมๆกัน เป้าหมายของการดูแลอยู่ที่การพัฒนาสังคมและสติปัญญาสำหรับเด็ก เราจึงเรียกโรงเรียนลักษณะนี้ ว่า โรงเรียนเด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฐมวัย

2. โรงเรียนเตรียมอนุบาล (Pre kindergarten) ลักษณะเหมือนโรงเรียนเด็กเล็ก แต่เน้นการเตรียมตัวเด็กเพื่อเข้าเรียนชั้นอนุบาล รับเด็กอายุประมาณ 3-5 ขวบ

กลุ่มที่ 3 โรงเรียนอนุบาล เป็นบริการจัดการเรียนการสอน เพื่อเตรียมเด็กเข้าเรียนในระดับ ประถมศึกษา รับตั้งแต่อายุ 3-6 ขวบ มี 3 ชั้นเรียน คือ อนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 เป็นการจัดการศึกษาที่รัฐและเอกชนจัดทำขึ้น ไม่นับเป็นการศึกษาระดับบังคับ

โรงเรียนอนุบาลสาธิต เป็นอีกลักษณะหนึ่งของโรงเรียนอนุบาลที่เปิดในมหาวิทยาลัย หรือ วิทยาลัย จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาเชิงวิชาการหรือเป็นไปตามความต้องการของสถาบัน/ คณะ/มหาวิทยาลัยต้นสังกัด

กลุ่มที่ 4 โรงเรียนเตรียมชั้น ป.1 (Pre-first grade หรือ junior first grade) เป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เปิดรับเด็กอายุ 6-7 ปี สำหรับประเทศไทยรู้จักกันในนาม “ชั้น ป. เตรียม” หรือเตรียมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มที่ 5 โรงเรียนสำหรับเด็กป่วย (Hospital school) โรงพยาบาลบางแห่ง จะจัดโรงเรียนในโรงพยาบาลสำหรับเด็กเพื่อได้ศึกษาเล่าเรียนหรือทบทวนบทเรียน ขณะอยู่โรงพยาบาล สำหรับเด็กปฐมวัยจะจัดเป็นห้องเล่น (Play room) เป็นห้องที่จัดเตรียม ให้ประโยชน์สำหรับการศึกษาของเด็ก เด็กได้มาเล่นและเรียนรู้ที่ห้องเล่นนี้ แต่บางครั้งผู้จัดอาจต้องไปบริการถึงเตียงหรือห้องเด็กป่วย ซึ่งจะใช้ในกรณีที่เด็กป่วยไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติรามาธิบดี เป็นโรงพยาบาลหนึ่งที่มีการจัดห้องเล่น และการบริการเครื่องเล่นที่เตียงโดยผู้สอนเป็นทั้งครูและพยาบาล

ถ้าจัดลำดับของสถานศึกษาปฐมวัยจำแนกตามอายุเด็กได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. สถานเลี้ยงเด็ก (Nursery) เป็นสถานบริการการดูแลเด็กและให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองจัด สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบแรก

2. โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery School) รับเด็กตั้งแต่ 2 ขวบ หรือ 1 ขวบครึ่ง ถึง 3 ขวบ ทำหน้าที่ในด้านการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการร่างกาย จิตใจ สังคม และภาษา

3. โรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) รับตั้งแต่เด็กอายุ 3 ขวบ เป็นต้นไป⁷

2.1.5 หน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัย อยู่ภายใต้การดำเนินงานจากหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการที่หลากหลาย มีการใช้ทฤษฎีองค์ความรู้ด้านการศึกษาหลายทฤษฎีตามความเชื่อของผู้จัดแต่ละแห่ง ซึ่งมีลักษณะการจัดเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียนในลักษณะต่างๆ ซึ่งแต่ละแห่งจะรับเด็กอายุแตกต่างกันตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี พอสรุปได้ต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งที่ได้จัดสถานรับเลี้ยงเด็กขึ้นจำนวน นักเรียนปฐมวัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ.2549 มีจำนวนทั้งหมด 1,622,282 คน (ข้อมูลปีการศึกษา 2549 ณ วันที่ 28 ก.พ. 2550) เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนปฐมวัยปี พ.ศ.2548 ที่มีจำนวนทั้งสิ้น 1,657,447 คน มีจำนวนน้อยลง จำนวน 55,165 คน คิดเป็นร้อยละ -2.12 (รายงานประจำปี 2549 กระทรวงศึกษาธิการ)

กระทรวงมหาดไทย มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย คือ

1. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล, พัทธา และกรุงเทพมหานคร) เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นในตำบล หมู่บ้าน เพื่อรับเลี้ยงดูแลเด็กอายุระหว่าง 3-6 ปี และส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้การสนับสนุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เด็กในเขตพัฒนาได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง และเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมให้ท้องถิ่นช่วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเด็ก โดยเผยแพร่วิทยาการแผนใหม่ไปสู่ บิดามารดา ผู้ปกครองเด็กและชุมชน

2. กรุงเทพมหานคร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเด็ก 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักอนามัย สำนักพัฒนาชุมชน และสำนักสวัสดิการสังคม ซึ่งในขณะนี้ มีจำนวนศูนย์เด็กปฐมวัยรวมทั้งสิ้น 301 ศูนย์ ส่วนใหญ่เป็นศูนย์ที่อยู่ในชุมชน กระจายอยู่ในพื้นที่เขตต่างๆ 47 สำนักงานเขต จำนวน 259 ศูนย์ อีกส่วนหนึ่งเป็นศูนย์ที่อยู่ในวัด โดยได้รับการถ่ายโอนภารกิจจากกรมการศาสนา 25 ศูนย์ ที่เหลือเป็นศูนย์ที่อยู่ในอาคารสถานสงเคราะห์ข้าราชการและลูกจ้าง กรุงเทพมหานคร และในแหล่งก่อสร้าง มีจำนวนเด็กเล็กที่ดูแลรวม 26,620 คน มีอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงจำนวน 1,824 คน

⁷เรื่องเดียวกัน, หน้า 122-123.

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 เป็นต้นมารัฐบาลมีนโยบายถ่ายโอนการศึกษาระดับปฐมวัยให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นแผนของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย รูปแบบการส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมี 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมมากในด้านอาคารสถานที่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและการจัดการ โดยจัดในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด/อำเภอและโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านวิชาการ

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมระดับปานกลาง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับภาระเกี่ยวกับการจ้างครูพี่เลี้ยง วัสดุฝึก สื่อต่างๆ โรงเรียนให้สถานที่ จัดอาหารเสริม(นม) อาหารกลางวันและดูแลด้านวิชาการ

รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมน้อย ให้นำโรงเรียนรับผิดชอบเป็นส่วนใหญ่ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบบางส่วน เช่น ค่าจ้างครูพี่เลี้ยงหรือค่าวัสดุ/สื่อ เป็นต้น

ในปัจจุบัน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานหลัก ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ตามกรอบของกฎหมายของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการสำรวจในปี พ.ศ.2549 พบว่ามีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 15,736 แห่ง

กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัยและกรมการแพทย์ ได้ดำเนินการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กขึ้น ในรูปแบบศูนย์สาธิตเด็กเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่า ได้พัฒนาเป็นประชากรที่มีคุณภาพ โดยได้รับการเลี้ยงดูให้มีพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสม และมีสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหิดล จัดบริการให้กับเด็กที่ป่วยอยู่ที่โรงพยาบาล

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก 2 หน่วยงาน คือ กรมประชาสงเคราะห์และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุน ส่งเสริมและควบคุมสถานสงเคราะห์เด็กและสถานรับเลี้ยงของเอกชนให้ดำเนินงานด้วยดี มีประสิทธิภาพและถูกกฎหมาย และได้จัดสถานรับเลี้ยงเด็กขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างแก่สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน และช่วยเหลือประชาชนในการจัดบริการรับเลี้ยงเด็กที่มีค่าบริการถูกกว่าเอกชน

กระทรวงกลาโหม จัดในรูปแบบของสถานรับเลี้ยงเด็กโดยรับเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิด-5 ปี โดยมีหน่วยงาน คือ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือข้าราชการทหารในการเลี้ยงดูบุตรหลาน ขณะออกปฏิบัติหน้าที่ อันเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับข้าราชการทหารภายในหน่วยงาน

สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ปี 2541 กรมตำรวจกระทรวงมหาดไทยได้เปลี่ยนเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี) โดยกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จัดในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน สำหรับเด็กอายุ 2 ขวบครึ่ง – 3 ขวบ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กในท้องถิ่นห่างไกลให้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม และร่วมมือกันพัฒนาเด็กให้พร้อมที่จะเรียนในระดับต่อไป

องค์กรเอกชน ในปัจจุบันประเทศไทยมีองค์กรภาคเอกชนที่ทำงานในส่วนของจัดการศึกษา และให้บริการแก่เด็กและเยาวชน 50 องค์กร เช่น มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ มูลนิธิดวงประทีป มูลนิธิเด็ก สหทัยมูลนิธิ พิริยานุเคราะห์มูลนิธิ เป็นต้น โดยคณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งสภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนในภาคเอกชน ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรเอกชน และเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านเด็กและเยาวชนของเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะที่อยู่ในภาวะเสี่ยงทั้งเด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทารุณกรรม เด็กถูกทอดทิ้ง ฯลฯ ให้ได้รับการดูแลสุขภาพอนามัย โภชนาการ และการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ตลอดจนการเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต

โดยสรุป รูปแบบของการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทย สามารถแยกประเภทของการบริหารงานสถานรับเลี้ยงเด็กตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ 3 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 จัดตั้งโดยรัฐ ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินในการจัดตั้งและดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ การแต่งตั้งบุคลากรและระบบการบริหารจะต้องเป็นไปตามระเบียบของรัฐที่วางไว้ทุกประการ สถานศึกษาเหล่านี้ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลของรัฐ โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดชั้นเด็กเล็ก (เด็กอายุ 5 ขวบ) ในห้องที่ของเด็กด้อยโอกาส ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ก็มีชั้นอนุบาล/ชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย ซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถานสงเคราะห์เด็กของกรมประชาสงเคราะห์

การจัดประเภทนี้เนื่องจากเป็นของรัฐ แนวการบริหารจะเป็นไปตามระเบียบของทางราชการทุกประการ

ประเภทที่ 2 จัดตั้งโดยเอกชนซึ่งหมายรวมถึงสมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง สถานศึกษาเหล่านี้ รัฐทำหน้าที่ควบคุมทางด้านคุณภาพ และการดำเนินงานบางประการ ที่กระทรวงมหาดไทยดำเนินการอยู่ ลักษณะการบริหารสถานศึกษาเหล่านี้ก็จะยังเป็นอีกแบบหนึ่ง

กล่าวคือ การบริหารส่วนหนึ่ง ย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของเจ้าของโรงเรียน แต่อีกส่วนหนึ่งจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ทางราชการวางไว้ เช่น ในด้านการเงิน ด้านวิชาการ และงานอาคารสถานที่ การจัดประเภทนี้ผู้ดำเนินการ ได้แก่ เอกชนที่ส่วนใหญ่จัดในรูปของธุรกิจ ยกเว้น สมาคม หรือมูลนิธิต่างๆ ซึ่งจัดการศึกษาด้วยวัตถุประสงค์อื่น ศูนย์เด็กประเภทนี้รัฐวางแนวบริหารให้ส่วนหนึ่งเพื่อควบคุมมาตรฐาน

ประเภทที่ 3 จัดตั้งโดยชุมชน มีคณะบุคคลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในรูปของกรรมการ ลักษณะของการบริหารศูนย์ก็จะเป็นไปตามความเห็นชอบของกรรมการแต่ละศูนย์ก็จะมีระบบไม่เหมือนกัน หน่วยงานประเภทนี้ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม⁸

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นช่วงที่สำคัญเนื่องจากสมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุกๆ ช่วงอายุ เป็นช่วงเวลาที่เหมาะที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่างๆ ให้แก่เด็กมีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จึงเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ในปัจจุบันการจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่จัดโดยรัฐ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ เน้นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการศึกษาขั้นสูงต่อไป กระทรวงสาธารณสุขเน้นสุขภาพอนามัยพัฒนาการให้สมวัย และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เน้นการเตรียมสังคมให้พร้อม เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย และได้จัด รูปแบบของการจัดการศึกษาปฐมวัยออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ จัดตั้งโดยรัฐ ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินในการจัดตั้ง จัดตั้งโดยเอกชน รัฐทำหน้าที่ควบคุม และ จัดตั้งโดยชุมชน มีคณะบุคคลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในรูปของคณะกรรมการ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นขอบเขตของการวิจัย

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล

2.2.1 ความหมายของการประเมินผล

การประเมินผล (Evaluation) เป็นเรื่องของการตรวจสอบ และตัดสินคุณค่า คุณภาพ ความสำคัญอย่างมีนัยมีปริมาณระดับหรือเงื่อนไขของบางอย่างการประเมินผลนี้จะเป็นกระบวนการที่แสดงถึงการเปรียบเทียบของสิ่งที่ต้องการจะประเมินกับสิ่งอื่นที่เหมือนกันด้วยการ

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 123-126.

ประมาณค่า(Rating) การปรับปรุง (Improving) การให้ราคา (Pricing) การแก้ไขให้ถูกต้อง (Correcting) หรืออาจเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง

ได้มีผู้ให้ความความหมายเกี่ยวกับการประเมินผล(Evaluation) ไว้ดังนี้

รอบบินส์ เสนอความเห็นไว้ว่า การประเมินผล เป็นกระบวนการของการดูแลติดตาม เพื่อที่จะดูว่า องค์กรหรือหน่วยงานได้รับ และใช้ทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพียงใด⁹

ไบรอันและไวท์ กล่าวว่า การประเมินผล เป็นความพยายามอย่างหนึ่งในการบันทึกถึงสิ่งที่เกิดขึ้น และกำหนดว่าทำไมสิ่งนั้นจึงเกิดขึ้น การประเมินจึงหมายความว่า เป็น ความพยายามที่จะ ค้นหาว่า แผนหรือโครงการ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไร เป็นไปตามที่คาดหมายไว้หรือไม่เพียงใด¹⁰

แอลคิน ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการเขียนรายงานสรุป เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ¹¹

รอสซี่และฟรีแมน ได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่าเป็น การประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยทางสังคมศาสตร์อย่างเป็นระบบเพื่อประเมินกรบความคิด รูปแบบการดำเนินงาน และประโยชน์ของแผนงานในการเข้าแทรกแซงทางสังคม กล่าวคือ การวิจัยประเมินผลเกี่ยวข้องกับการใช้ ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อวินิจฉัยและปรับปรุงการวางแผน ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพของแผนงาน¹²

ซักแมน กล่าวว่า การประเมินผลโครงการ เป็นการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริง และเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อการตัดสินใจว่าโครงการดังกล่าว ดีหรือไม่คืออย่างไร หรือเป็นการค้นหาว่าผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรม เป็นไปตามความต้องการ หรือวัตถุประสงค์ หรือความมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ และเสนอให้มีการพิจารณาถึงเงื่อนไขสำคัญของการประเมินผล ตามหลักเกณฑ์ 4 ประการคือ

⁹ ภูมิศักดิ์ ราสี, “แบบจำลองการประเมินผลโครงการกรณี แบบจำลอง CIPP Model”, (2 พฤษภาคม 2548),

<<http://gotoknow.org/file/robertrasri/CIPP.doc>> (12 Oct 2008)

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹¹ เรื่องเดียวกัน.

¹² เรื่องเดียวกัน.

1) การพิจารณาถึงคุณลักษณะของนโยบาย แผนงานหรือโครงการ ก่อให้เกิดความสำเร็จในระดับสูงหรือต่ำ มากน้อยเพียงใด

2) การพิจารณาศึกษาผู้รับบริการสาธารณะตามนโยบาย แผนงานหรือโครงการว่า ผู้ใดหรือกลุ่มใด ได้รับผลกระทบมากหรือน้อย

3) การศึกษาเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น พื้นที่ เวลา และสถานการณ์ ที่ทำให้นโยบาย แผนงานหรือโครงการประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

4) การพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดจากนโยบาย แผนงานหรือโครงการ ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นผลกระทบเดี่ยว-ผลกระทบเชิงซ้อน ผลกระทบที่ตั้งใจ-ผลกระทบที่ไม่ตั้งใจ และผลกระทบทางตรง-ผลกระทบทางอ้อม เป็นต้น¹³

สรุปผล กาญจนจิตรา กล่าวว่า การประเมินผล เป็นเครื่องมือที่ใช้ตัดสินใจในการปฏิบัติงานว่าโครงการที่ดำเนินการ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายโครงการหรือไม่ และการประเมินผลก็เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ต่อไป¹⁴

สมคิด พรหมชัย เสนอไว้ว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยในการบริหาร ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้ในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือ แผนงาน ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด¹⁵

สมพร แสงชัย และสุนทร เกิดแก้ว กล่าวว่าไว้ว่า การประเมินผลโครงการ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ในทุกขั้นตอนของการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินหลังจากที่เริ่มที่การปฏิบัติตามโครงการแล้ว โดยมีรูปแบบการประเมินผลโครงการประกอบด้วย (1) ประเมินเฉพาะวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อดูว่าการปฏิบัติงานตามโครงการนั้น จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด และ (2) ประเมินอย่างเป็นระบบทั้งส่วนที่นำเข้า ได้แก่ เงิน คน วัสดุอุปกรณ์และกระบวนการเปลี่ยนแปลง เช่น ระบบบริหารต่าง ๆ รวมทั้งผลที่เกิดจากโครงการนั้น¹⁶

นิตา ชูโต สรุปไว้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กิจกรรมที่เก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมายข้อเท็จจริง เกี่ยวกับความต้องการ การหาแนวทาง วิธีการปรับปรุง วิธีการ

¹³ เรื่องเดียวกัน.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

จัดการเกี่ยวกับ โครงการ และหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการ เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น¹⁷

จากความหมายของการประเมินผลที่กล่าวมานี้ อาจสรุปได้ว่า การประเมินผลเป็นการวางแผนล่วงหน้าอย่างมีระบบ(Planned) การรวบรวมข้อมูล(Information) และการวิเคราะห์กิจกรรมต่างๆ ภายใต้อาการรับผิดชอบ เพื่อมุ่งแสวงหาคำตอบว่านโยบาย/แผนงาน/โครงการ ที่วางไว้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด โดยมีมาตรฐานและเครื่องมือในการวัดที่แม่นยำและเชื่อถือได้ ซึ่งแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ความหมายที่เน้นในเรื่องคุณค่า(Value-centered definition) ซึ่งการประเมินผล หมายถึง กระบวนการของการกำหนดคุณค่า หรือผลที่ได้รับของสิ่งหนึ่งสิ่งใดเมื่อเทียบกับเกณฑ์

2. ความหมายที่เน้นในเรื่องจุดประสงค์ (Objective-centered definition) การประเมินผล หมายถึง กระบวนการของการกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

3. ความหมายที่เน้นในเรื่องการตัดสินใจ(Decision-centered definition) การประเมินผล หมายถึง กระบวนการของการระบุการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำไปให้ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่มีอยู่อย่างเหมาะสม

2.2.2 วิธีการประเมินผล

วิธีการประเมินผล มีผู้ศึกษาได้แบ่งวิธีการประเมินผลไว้ ดังนี้

นิตา ชูโต กล่าวว่า การประเมินผลนั้นต้องเลือกวิธีการประเมินผล ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของแผนดำเนินการ แล้วนำวัตถุประสงค์ของแผนดำเนินงานมาเลือก วิธีการประเมินผลมีวิธีการประเมินผลหลายวิธี เช่น การประเมินผลแบบใช้การสำรวจ การศึกษารายการณี การทดลอง การสังเกต หรือการให้สัมภาษณ์ แล้วนำวิธีการประเมินผลเหล่านี้มานำเสนอแปรผลและรายงานผลการประเมินนั้นๆ ตามวัตถุประสงค์¹⁸

ดูขุม มูลเมือง ได้กล่าวถึงรูปแบบวิธีการประเมินผลไว้ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งต้องนำมารายงานผลได้สองวิธีการคือ รายงานผลการประเมินแบบ

¹⁷เรื่องเดียวกัน.

¹⁸นิตา ชูโต, การประเมินโครงการ, (กรุงเทพมหานคร : มาสเตอร์เพรส, 2531), หน้า 41.

เชิงปริมาณ หรือรายงานผลแบบประเมิน วิเคราะห์เชิงพรรณนาคุณภาพ ก็ให้สอดคล้องกับแผนงานของแต่ละหน่วยองค์การจะนำไปปฏิบัติต่อไป¹⁹

2.2.3 รูปแบบการประเมินผล

รูปแบบของการประเมินผล (Evaluation Model) หมายถึง กรอบ หรือแนวความคิด ที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการ (Process) และวิธีการประเมินผล (Evaluation Method) ซึ่งกรอบและแนวความคิดของการประเมินผล เกิดจากการค้นคว้า และคิดค้นของนักประเมินผล โดยมีวิวัฒนาการมาตามลำดับ ได้มีการจัดกลุ่มการประเมินผลตามลักษณะที่เด่นหรือคุณลักษณะที่สำคัญตามหลัก และยุทธวิธีการประเมินผล (Evaluation Strategies) ออกเป็น 3 กลุ่ม ตามรูปแบบดังนี้

กลุ่มที่ 1 รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจและการจัดการ (Decision Making and Management Model) ได้แก่ CSE Model (Marvin C. Alkin) CIPP Model (Daneil Stufflebeam) และ Discrepancy Model (Malcolm M. Provus)

กลุ่มที่ 2 รูปแบบที่ยึดเกณฑ์การตัดสินใจ (Judgement Model) ได้แก่ Goal Free Model (Michael Scriven) และ Countenance Model (Robert E. Stake)

กลุ่มที่ 3 รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมาย (Objective Model) ได้แก่ Goal – based Model (Ralph W. Tyler) และ Cube Model (Robert L. Hammond)²⁰

ยังมีรูปแบบการประเมินผลอีกหลายแบบ เช่น 3 – 5 Model ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินผล โดย H.S. Bhole หรือ Cronbach Model โดย Lee J. Cronbach ในบทนี้ จะขอกล่าวถึง การประเมินผลเพียง 4 รูปแบบ เท่านั้น

รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจและการจัดการ (Decision Making and Management Model)

1) CSE Model โดย Marvin C. Alkin

CSE Model หรือ CSE UCLA Model ย่อมาจาก Center for the Study of Evaluation University of California at Los Angeles โดย Alkin (1969) ได้เสนอรูปแบบของการประเมินผล ในบทความ “การพัฒนาทฤษฎีทางการประเมินผล” (Evaluation Theory Development) ซึ่ง Alkin.

¹⁹ สุขุม มูลเมือง, **เทคนิคการประเมินผลโครงการ**, (กรุงเทพมหานคร : กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2530), หน้า 32.

²⁰ สมคิด พรหมจ้อย, **เทคนิคการประเมินโครงการ**, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัย ธรรมมาธิราช, 2542), หน้า 42.

ได้กล่าวว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการของการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่เกี่ยวข้อง กับการตัดสินใจ การเลือกข้อมูล ข้อเสนอแนะที่เหมาะสม การเก็บข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้มา เพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานสรุปให้กับผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจ การประเมินผลแบบ CSE ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ

1. การประเมินผลระบบ (System Evaluation) เป็นการมุ่งศึกษาคำถามที่ว่าอะไรคือ ปัญหาที่ต้องการแก้ไข ปัญหานั้นมีขอบเขตเหมาะสมแก่การที่จะกำหนดจุดมุ่งหมาย หรือไม่ และระดับความแตกต่างระหว่างความมุ่งหวังกับความจริงเป็นอย่างไร มากน้อยเพียงใด ข้อมูลที่จำเป็น ในขั้นตอนแรก จึงมีลักษณะพรรณนาเกี่ยวกับชุมชน ระบบย่อยต่าง ๆ รวมตลอดถึงสังคมโดย ส่วนรวม และช่องว่างระหว่างความมุ่งหวังกับความเป็นจริงในระยะก่อนเริ่มโครงการ โดยอาศัย ข้อมูลประจักษ์ (Empirical Data) แทนที่จะอาศัยเพียงความเห็นส่วนตัวของบุคคล ที่เกี่ยวข้องใน โครงการ

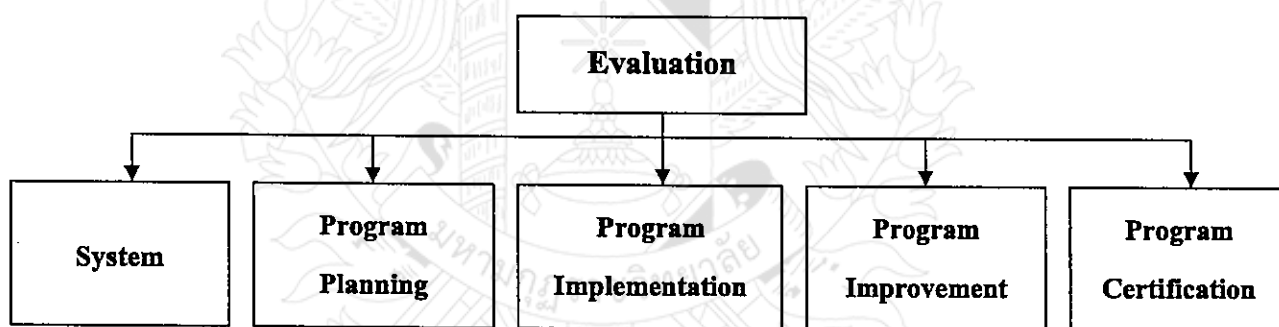
2. การประเมินผลการวางแผน โครงการ(Program Planning Evaluation) เป็นการ ศึกษาหาทางเลือกที่ดีที่สุดทำให้สามารถนำไปสู่การบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ใน ขั้นตอนแรก การพิจารณาทางเลือกใดนั้น จะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งแนวโน้มของผลกระทบของมาตรการต่าง ๆ ต่อประชากรเป้าหมายดังนั้นการตัดสินใจเลือก มาตรการ จึงมีความจำเป็นยิ่งที่จะต้องอาศัยข้อมูลที่เป็นรูปธรรมที่ดีพอ ที่จะใช้เป็นดัชนีบ่งบอก แนวโน้มของผลกระทบ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความยากพอสมควรในการหาข้อมูลดังกล่าว เนื่องจาก โครงการยังไม่ได้เริ่มดำเนินงานอย่างแท้จริง และถ้าข้อมูลที่เป็นรูปธรรมที่ใช้สำหรับเป็นพื้นฐาน ของการตัดสินใจในขั้นตอนนี้มีน้อยจนเกินไป ก็นับได้ว่าเป็นการเริ่มโครงการ ที่มีความเสี่ยงต่อ ความล้มเหลวสูง เพราะในความเป็นจริง โครงการอาจไม่ส่งผลกระทบในระดับ ที่มีประสิทธิผลสูง ตามความมุ่งหวังก็เป็นได้ สรุปแล้วการตัดสินใจในขั้นตอนนี้เกี่ยวข้อง กับการเลือกวิธีหรือ มาตรการที่ดีที่สุด เพื่อนำมาวางแผนพัฒนาเป็นโครงการต่อไป

3. การประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการ(Program Implementation Evaluation) เป็นการดำเนินงานตาม โครงการ การประเมินผลในขั้นตอนนี้เพื่อตอบคำถามที่ว่า การดำเนินงานใน โครงการเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ในขั้นตอนที่สองหรือไม่ และมีปัญหาอุปสรรคประการ ใด อย่างไรกรสังเกตการณ์ ไม่ว่าเนลักษณะเปิดเผย หรือปกปิดของนักวิจัยประเมินผล ประกอบกับ การสัมภาษณ์ ไม่ว่าจะสัมภาษณ์ประชาชนผู้รับบริการ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ หรือผู้บริหาร เกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานในโครงการ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งใน สภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ ในขั้นตอนของการดำเนินงาน ในทางปฏิบัตินักวิจัยประเมินผล มักจะพบปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง แผน ปฏิบัติการที่วางไว้ในขั้นตอนที่

สอง มีข้อจำกัดบางประการที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับเปลี่ยน ระหว่างการให้บริการสาธารณะ การปรับปรุงแก้ไขนี้มีอาจกระทำได้ตามความต้องการของนักบริหารหรือนักปฏิบัติการ แต่จะต้องกระทำด้วยความรอบคอบไตร่ตรองพิจารณาาร่วมกันโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ รวมทั้งมีการรวบรวมหลักฐานข้อมูลไว้เพื่อประโยชน์ต่อการประเมินผล การปรับเปลี่ยนจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีข้อมูลเพียงพอที่จะ แสดงว่าแผนปฏิบัติการที่วางไว้แต่ต้นไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และอาจก่อให้เกิด ผลเสียหายต่อโครงการ

4. การประเมินผลเพื่อการปรับปรุงโครงการ (Program Improvement Evaluation) มุ่งเน้นที่ผลลัพธ์โดยให้ความสนใจว่า ส่วนใดประสบความสำเร็จมากหรือน้อยกว่าส่วนอื่นของโครงการ ขั้นตอนนี้มีเป้าหมายรวมถึงการสรุปรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมไว้ ตั้งแต่ตอนที่สาม เพื่อประโยชน์ในการมองภาพรวมของการดำเนินงานในโครงการและการแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามที่ว่าทำไมโครงการบางส่วนจึงประสบความสำเร็จ แต่บางส่วนจึงไม่เป็น เช่นนั้น

5. การประเมินผลเพื่อการยอมรับโครงการ (Program Certification Evaluation) เป็นการพิจารณาศึกษาถึงประสิทธิผลหรือคุณค่าของโครงการโดยส่วนรวม ว่าสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ระดับใด ผลการประเมิน ในขั้นตอนสุดท้ายนี้ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร โดยการตัดสินใจสนับสนุนหรือเลิกสัมโครงการ

แผนภูมิที่ 2.1 สรุปรูปแบบของการประเมินผลของอัลคิน²¹

2) CIPP Model โดย Daneil Stufflebeam

เป็นการประเมินผลที่มีระบบแบบแผนที่ชัดเจน และนิยมใช้กันแพร่หลาย CIPP = Context, Input, Process และ Product (สภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น ขบวนการ และผลผลิต)Stufflebeam

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 46.

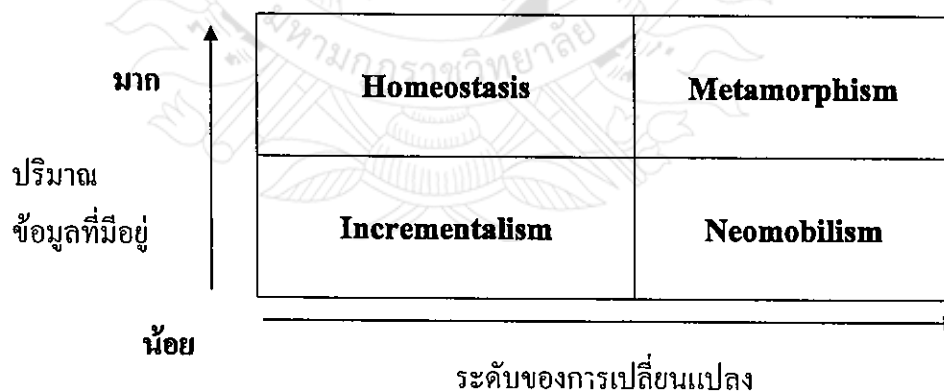
(1968) ได้แนวความคิดจาก Braybrooke และ Lindblom ซึ่งได้แบ่ง การตัดสินใจออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. Metamorphism เป็นการตัดสินใจที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และมีข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการสนับสนุนอย่างพร้อมเพรียงหรือว่ามีข้อมูลอยู่มากแล้ว ลักษณะของการตัดสินใจแบบนี้ เราอาจจะกล่าวได้ว่าผลที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ซึ่งในความเป็นจริงคนส่วนมากมักจะไม่นสนใจในการเปลี่ยนแปลงลักษณะนี้ เพราะเป็นเรื่องของอุดมคติมากกว่าความเป็นจริง

2. Homeostasis เป็นการตัดสินใจที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อดำรงรักษาสิ่งที่มีอยู่ ให้คงสภาพเดิมไว้ไม่ให้เลวลงกว่าเดิม การตัดสินใจแบบนี้จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพียงเล็กน้อย แต่ทว่ามีข้อมูลต่าง ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก

3. Incrementalism เป็นการตัดสินใจที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงที่มีความต่อเนื่อง ผลของการตัดสินใจจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย และก็มีข้อมูล ที่นำมาใช้ในการสนับสนุนเพียงเล็กน้อยเช่นกัน การตัดสินใจแบบนี้จะมีความแตกต่างไปจาก การตัดสินใจแบบ Homeostasis 2 ประการ คือ ปรับปรุงให้ดีกว่าเดิม และมีข้อมูลน้อยมาก

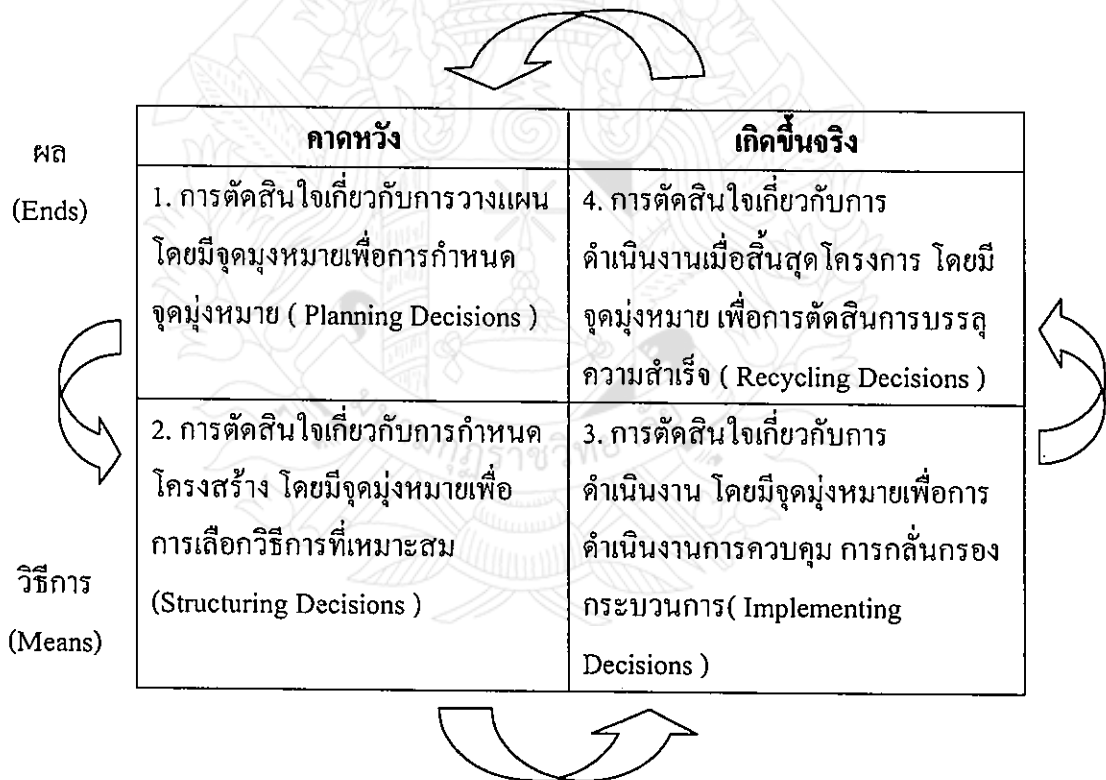
4. Neomobilism เป็นการตัดสินใจที่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในเรื่องการประดิษฐ์คิดค้น การทดสอบและการหาคำตอบในปัญหาที่สำคัญ ๆ ผลของการตัดสินใจจะก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงอย่างมาก แต่ทว่าในการตัดสินใจนั้นมีข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการสนับสนุน อยู่น้อยมากการแบ่งการตัดสินใจดังกล่าว อาศัยเกณฑ์ในการพิจารณา คือ ข้อมูลและระดับ ความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการตัดสินใจมีมากน้อยเพียงใด

แผนภูมิที่ 2.2 ลักษณะการตัดสินใจตามแนวความคิด Braybrooke และ Lindblom

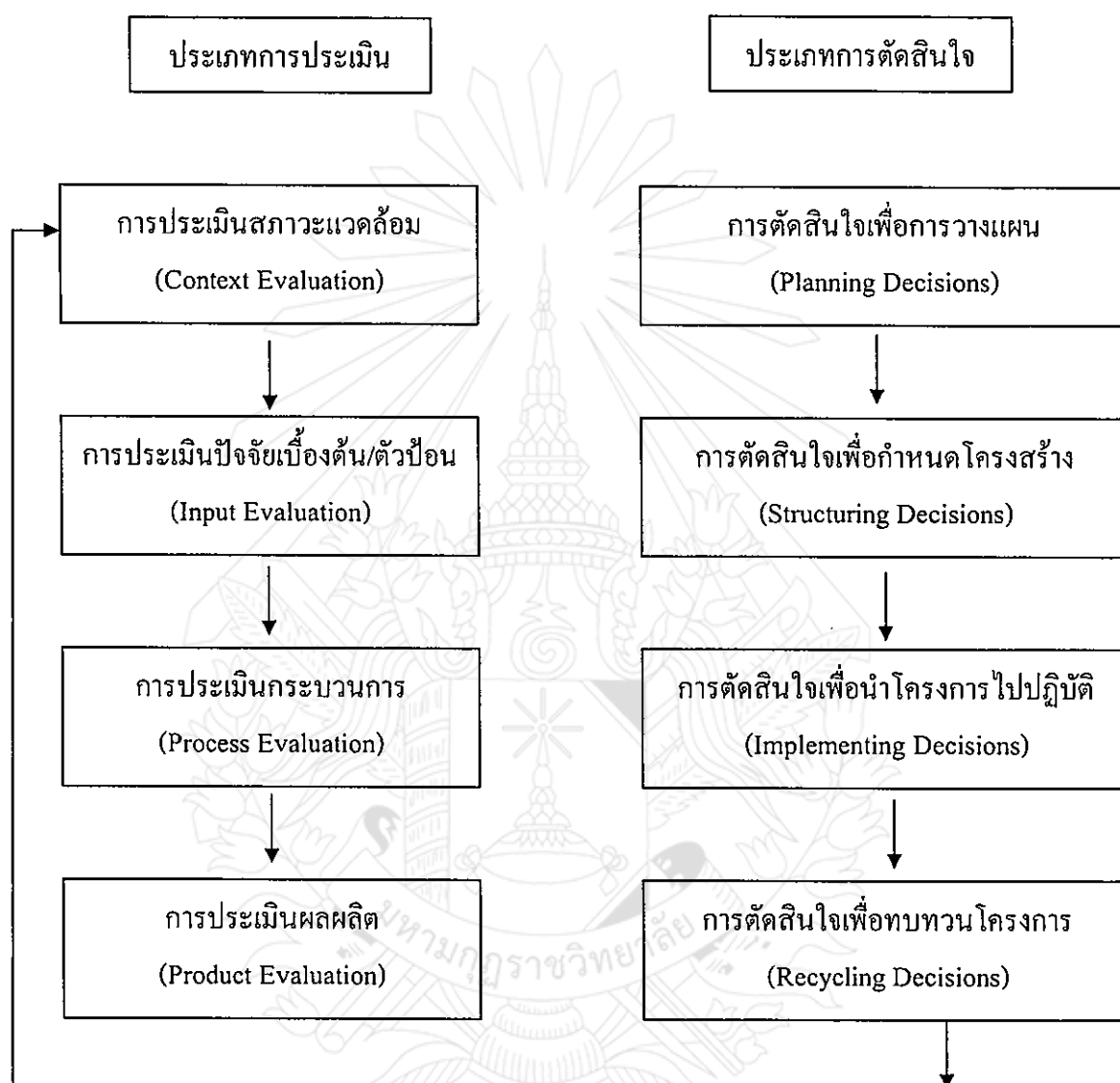
จากแนวคิด Braybrooke และ Lindblom ดังกล่าว Stufflebeam ได้นำมาปรับ ให้แปรรูปแบบการประเมินผลเป็นแบบของตนเอง และแบ่งการตัดสินใจเป็น 4 ประเภท เช่นเดียวกัน คือ

1. การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน (Planning Decisions) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นผลที่คาดหวัง (Intended Ends)
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ (Structuring Decisions) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการเลือกวิธีการที่เหมาะสม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นวิธีการที่คาดหวัง (Intended Means)
3. การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการหรือการดำเนินงาน (Implementing Decision) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินงาน และการควบคุมกระบวนการที่นำมาใช้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นวิธีการที่เกิดขึ้นจริง (Actual Means)
4. การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Recycling Decisions) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการตรวจสอบการบรรลุความสำเร็จของโครงการ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ผลที่เกิดขึ้นจริง (Actual Ends)

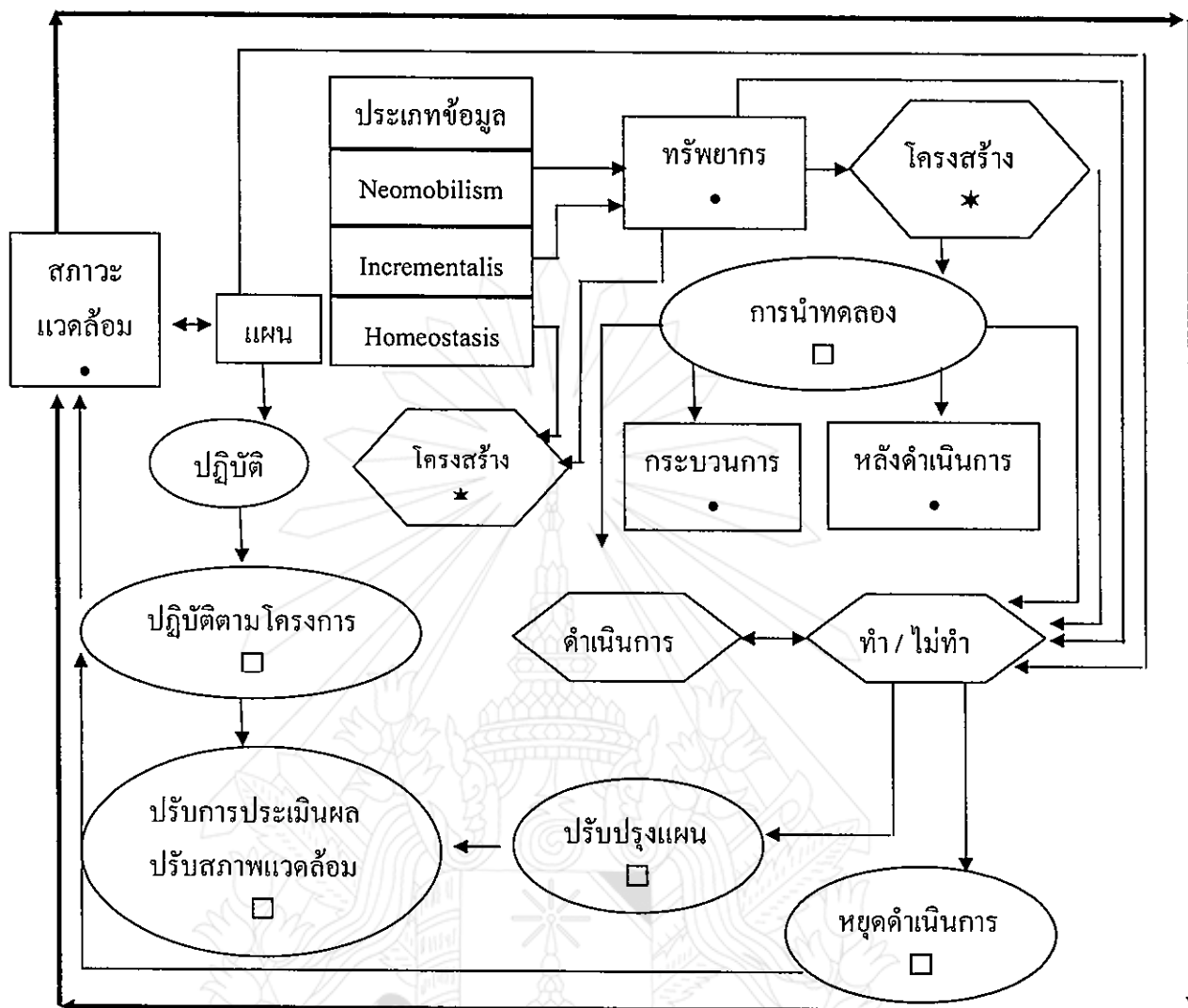
แผนภูมิที่ 2.3 แนวคิดของสตัฟเฟิลบีม

ประเภทของการตัดสินใจตามแนวคิด Stufflebeam
 Stufflebeam ได้ปรับแนวคิดในการประเมินผล จนต่อมาเรียกว่า รูปแบบการประเมินผล
 แบบ CIPP

แผนภูมิที่ 2.4 ความสัมพันธ์ของการตัดสินใจและประเภทของการประเมินตามโมเดลของ สตัฟเฟอิม
 ฟิม²²

²²เขาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), หน้า 61.

* การตัดสินใจ (Decision) □ กิจกรรม (Activities) • ประเมินผล (Evaluation)

แผนภูมิที่ 2.5 CIPP Model (ดัดแปลงมาจาก Stufflebeam and [et. al.], 1971)²³

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 62.

การประเมินผลของ CIPP ในแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินผลสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อการได้มาซึ่งหลักการและเหตุผลที่จะนำไปใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย นอกจากนี้ยังช่วยในการกำหนดว่าสภาพแวดล้อมที่ต้องการหรือเกี่ยวข้องเป็นอย่างไร และลักษณะของสภาพที่แท้จริง ที่ปรากฏในสภาพแวดล้อมนั้นเป็นอย่างไร ตลอดจนการวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้ความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองหรือมีสิ่งใดบ้างที่ถูกละเลย ไม่ถูกนำมาใช้ซึ่งการวิเคราะห์ปัญหาเหล่านี้ จะช่วยให้สามารถกำหนดจุดมุ่งหมาย แสดงถึงความสำเร็จในการปรับปรุงโครงการได้ การประเมินสถานะแวดล้อมประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ 3 วิธี คือ

1.1 เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ความคิดหลัก เพื่อการกำหนดขอบเขต

1.2 การใช้การศึกษาจากข้อมูลจริง เพื่อการค้นหาสิ่งที่ยังขาดอยู่

1.3 การใช้การวิเคราะห์ทั้งแนวคิดและข้อมูลจริงร่วมกับการใช้ทฤษฎีและ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อการใช้ในการตัดสินใจว่ามีปัญหาเบื้องต้นที่จะต้องได้รับการแก้ไข มีอะไรบ้างการประเมินสถานะแวดล้อมจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ โครงการควรจะทำในสภาพแวดล้อมใด ต้องการจะบรรลุเป้าหมายอะไร หรือต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะอะไรเหล่านี้เป็นต้น

2. การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อได้ข้อมูลที่นำมาใช้ในการกำหนดวิธีการของการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ในทางปฏิบัติมักจะต้องมีการระบุและการประเมินสิ่งต่อไปนี้ คือ

2.1 ความสามารถของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

2.2 ยุทธวิธีที่นำมาใช้เพื่อการบรรลุจุดหมายของโครงการ

2.3 วิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินการตามยุทธวิธีที่เลือกสรรไว้แล้ว

การประเมินผลแบบนี้จะทำโดยใช้คณะกรรมการ เอกสารหรืองานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว หรือใช้วิธีการวิจัยนำร่องเชิงทดลอง (Pilot Experimental Project) ตลอดจนอาจให้ผู้เชี่ยวชาญ มาทำงานให้ อย่างไรก็ตาม การประเมินผลนี้จะต้องสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิมก่อนว่ามีอะไรบ้าง และตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการใด ใช้แผนการดำเนินงานแบบไหน และต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอก หรือไม่ด้วย

3. การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อการวางโครงการได้รับการยอมรับแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ในระหว่างที่กำลังดำเนินการนี้ การประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินของโครงการโดยทั่วไป การประเมินกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

3.1 เพื่อการหาข้อบกพร่องของโครงการในระหว่างที่มีการปฏิบัติการหรือการดำเนินงานตามแผนนั้น

3.2 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน ของโครงการ

3.3 เพื่อการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ องค์ประกอบที่สำคัญของวิธีการประเมินผลกระบวนการ มี 4 อย่าง คือ

- 1) การให้มีนักประเมินผลที่ต้องทำงานเต็มเวลา
- 2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล
- 3) การร่วมประชุมปรึกษาเกี่ยวกับข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับระหว่างนักประเมิน กับผู้บริหารโครงการเป็นระยะ ๆ

- 4) การปรับปรุงแบบแผนการประเมินผลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

องค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 4 อย่างนี้ มีความจำเป็นมาก โดยเฉพาะในการตัดสินใจแบบ Incrementalism และ Neomobilism เนื่องจากในการตัดสินใจดังกล่าวนี้ ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว ก็น้อยมาก ในทางตรงกันข้าม ในการตัดสินใจแบบ Homeostasis ที่มีการเปลี่ยนแปลง เพียงเล็กน้อย แต่มีข้อมูล อยู่มากแล้ว ผู้บริหารเองอาจทำการประเมินกระบวนการด้วยตัวเองได้ โดยไม่จำเป็นจะต้องอาศัย นักประเมินแต่อย่างใด

ถ้ากล่าวโดยสรุป การประเมินผลกระบวนการ เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการหา ข้อมูลที่นำมาใช้ในการตัดสินใจในด้านการดำเนินงานของโครงการ (Implementing Decisions)

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายไม่ใช่แต่เพียง การตรวจสอบดู ว่าผลที่เกิดขึ้น เมื่อสิ้นสุดโครงการนั้น เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ แต่ยัง รวมทั้งการประเมินผลที่เกิดขึ้นในระหว่างที่กำลังดำเนินงานของ โครงการด้วย และวิธีการของการ ประเมินผลผลิต มีดังนี้ คือ

- 4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในลักษณะที่เป็นนิยามปฏิบัติการ

- 4.2 ตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับจุดมุ่งหมายที่กำหนด

- 4.3 เปรียบเทียบผลการวัดที่ได้รับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว

- 4.4 แปลผลโดยพิจารณาถึงข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลสถานะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการจะเห็นได้ว่า บทบาทที่สำคัญของการประเมินผลผลิต ได้แก่ การให้ข้อมูลที่จะ นำมาใช้ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการว่าจะทำต่อไป หรือว่าจะหยุดดำเนินการแต่เพียงเท่านี้ หรือว่า ควรที่จะได้มีการปรับปรุงในกิจกรรมใด หรือว่าจะนำไปเชื่อมโยงกับขั้นตอนใดของ โครงการอื่น เหล่านี้เป็นต้น

Stufflebeam ได้เสนอแนวคิดในการสร้างแบบแผนการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ CIPP Model ซึ่งอาจนำไปประยุกต์ใช้กับการประเมินผลในรูปแบบอื่น ๆ ได้ แบบแผนการประเมินผล มีดังนี้

1. การบรรยายจุดมุ่งหมาย และการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 ขอบเขตความรับผิดชอบว่ามีขอบเขตระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ
 - 1.2 เวลาและแนวทางเลือก
 - 1.3 ตัวแปรในการวัดและมาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินใจ
 - 1.4 นโยบายในการปฏิบัติงานของผู้ประเมินผล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการ เครื่องมือ วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง สภาพการณ์ในการเก็บข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การรายงานผลหรือสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การบริหารการประเมินผล เพื่อเตรียมแผนการดำเนินงานทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนคือ กำหนดโครงสร้าง กำหนดบุคลากรและทรัพยากร กำหนดวิธีการปฏิบัติ ประเมินผล ประสิทธิภาพของเครื่องมือ กำหนดวิธีการที่จะพัฒนาแบบแผนการประเมิน และการจัดหางบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน การประเมินผลตลอดโครงการ

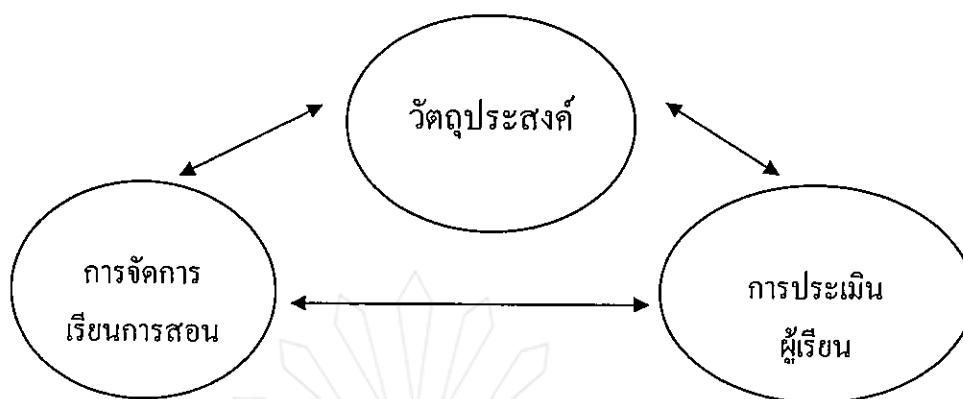
รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมาย (Objective Model)

3) Goal – based Method โดย Ralph W. Tyler

แนวคิดในเรื่องการประเมินผลของ Tyler (1942) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในช่วงทศวรรษ 1950–1960 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินผลทางการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร แต่อย่างไรก็ดีแนวคิดนี้ก็มีข้อจำกัดหลายอย่าง ซึ่งมีผู้ให้ข้อคิดเห็นในเวลาต่อมา เช่นในเรื่องของเวลาที่จำกัดของการเขียนจุดมุ่งหมาย ตลอดจนการให้ความสำคัญเฉพาะผลที่เกิดขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่คาดหวัง สิ่งที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายนั้น

แนวทางการประเมินผลของ Tyler มีดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม จะต้องชัดเจนครอบคลุมซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่น่าเชื่อถือหลายด้าน
2. มีองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์กัน คือ จุดมุ่งหมาย (Objectives) ประสพการณ์การเรียนรู้ (Experience of Learning) และผลสัมฤทธิ์ (Achievement)

แผนภูมิที่ 2.6 แสดงรูปแบบการประเมินผลของไทเลอร์²⁴

3. มีการสอบวัดหลายครั้งหรือหลายด้าน

4) Cube Model โดย Robert L. Hammond

Hammond (1969) ได้ให้แนวความคิดในการประเมินผล ลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1. การประเมินผลเป็นกระบวนการ (Evaluation as a Process) เพราะมีกิจกรรม ที่แฝงอยู่ทุกขั้นตอนของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร และมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง

2. โครงสร้างการประเมินผลจะประกอบด้วยมิติต่าง ๆ 3 มิติ คือ มิติการสอน (Instruction) มิติด้านสถาบัน (Institutional) และมิติพฤติกรรม (Behavior)

และความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ เป็นผลมาจากการกระทำร่วมกัน ขององค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

การนำเอารูปแบบการประเมินผลของ Hammond มาใช้ ต้องปฏิบัติดังนี้

1. พิจารณาตัวแปรในมิติต่าง ๆ คือ

1.1 การวางแผนทำการประเมินผล

1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย

1.3 การบรรยายรายละเอียดของโครงการ หรือหลักสูตรเก่าโดยพิจารณาจาก Program

Description Cube

2. กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของโครงการหรือของหลักสูตร

3. สอบวัดพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้

4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบวัด

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31.

5. อธิบายความสำเร็จของโครงการ

6. ผู้บริหารตัดสินใจว่าโครงการนั้น ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ออกมา

สรุปได้ว่าการประเมินผล หมายถึง การวางแผนล่วงหน้าอย่างมีระบบเป็นการรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์กิจกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งแสวงหาคำตอบว่านโยบาย/แผนงาน/โครงการที่วางไว้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด โดยมีมาตรฐานและเครื่องมือในการวัดที่เชื่อถือได้ โดยมีหลากหลายรูปแบบ โดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกการประเมินโครงการตามรูปแบบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า CIPP Model นั้นเป็นการประเมินโครงการที่เป็นระบบ สามารถที่จะประเมินโครงการได้ครบในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ทราบได้ว่ามีส่วนใดบ้างของโครงการที่ใช้ได้ ส่วนใดบ้างที่บกพร่อง และควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ รวมตลอดถึงการตัดสินใจ มติการดำเนินโครงการ เมื่อเห็นว่าการดำเนินการตามโครงการ ไม่สามารถที่จะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกการประเมินโครงการตามรูปแบบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า CIPP Model นั้นเป็นการประเมินโครงการที่เป็นระบบ สามารถที่จะประเมินโครงการได้ครบในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ทราบได้ว่ามีส่วนใดบ้างของโครงการที่ใช้ได้ ส่วนใดบ้างที่บกพร่อง และควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ รวมตลอดถึงการตัดสินใจ มติการดำเนินโครงการ เมื่อเห็นว่าการดำเนินการตามโครงการ ไม่สามารถที่จะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

2.3 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน จึงได้จัดทำมาตรฐานดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็ก ได้อย่างมีคุณภาพและ

เหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ ในการดำเนิน -งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจำแนกมาตรฐานการดำเนินงานออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

ก. มาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ดังนี้

1. ด้านคุณสมบัติ

1.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายกองการบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองการศึกษา ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการให้การศึกษา และพัฒนาการเด็กเล็ก

- มีนโยบายแผนและงบประมาณเพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ

1.2 บุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1.2.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือปริญญาทางการศึกษา หรือทางวิชาชีพสาขาอื่นๆ ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

2) มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

3) มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

5) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

6) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

7) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่ใช่ผู้ติดสารเสพติด

1.2.2 ผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

3) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

5) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่ใช่ผู้ติดสารเสพติด

6) มีระดับวุฒิภาวะ และบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจอารมณ์ สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เชื่อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กอย่างเหมาะสม

7) เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุ่มเยือกเย็น และมีความขยันอดทน

8) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่

น้อยกว่า 2 ปี

1.2.3 ผู้ประกอบอาหาร ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้ มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ และควรเป็นผู้มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

1.2.4 ผู้ทำความสะอาด ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ

2. ด้านบทบาทหน้าที่

2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น
- 3) จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการจัดตั้ง และสนับสนุน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำบัญชีขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น
- 4) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 5) จัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6) กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง
- 7) ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

2.3 ผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโตมีพัฒนาการทุกด้านตามวัย
- 2) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมๆ กัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของ และผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหวการเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่นต่อเด็ก
- 3) สังเกต และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการต่างๆ ของเด็ก เพื่อจะให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติ และผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ และวิธีการแก้ไขได้ทันที่

4) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด มีความปลอดภัย และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

5) ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง

6) มีการพัฒนาตนเองในทางวิชาการ และอาชีพ ใฝ่หาความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้

- การพัฒนาความรู้ทางวิชาการ และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็ก

- การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ เช่น การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และจริยธรรม โดยเน้นการพัฒนาตนเอง การรู้จักตนเอง และผู้อื่น การสื่อสาร และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

7) รู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูล ความรู้ และเครือข่ายการปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และแหล่งข้อมูลต่างๆ ในชุมชน ดังนี้

- หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดลมหาวิทยาลัยราชภัฏ) กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต) กระทรวงวัฒนธรรม(กรมการศาสนา) กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) เป็นต้น

- องค์กรเอกชน สมาคม และมูลนิธิต่างๆ เช่น สมาคม วาย ดับเบิลยู ซี เอ มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก มูลนิธิช่วยเหลือเด็กยากจน ซี ซี เอฟ ในประเทศ

ไทยสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (สอศย.) องค์การยูนิเซฟ เซฟเดอะชิลเดรน ยู เอส เอ สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ สหทัยมูลนิธิ มูลนิธิดวงประทีป เป็นต้น

- แหล่งข้อมูลความรู้ในชุมชน เช่น สถานีอนามัยโรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็กในนิคมต่างๆ สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างๆ โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชน ศูนย์สื่อประจำหมู่บ้านของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์บริการสาธารณสุข ศูนย์สงเคราะห์เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน (กรุงเทพมหานคร) ข้าราชการครู หรือข้าราชการอื่นๆ ซึ่งเป็นผู้ทรงความรู้ หรือที่เกษียณอายุแล้ว เป็นต้น

2.4 ผู้ประกอบอาหาร ควรมีบทบาทหน้าที่ในการประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะถูกอนามัย และโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การจัดสถานที่เตรียมและปรุงอาหาร จัดเครื่องสุขภัณฑ์เครื่องครัวสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการจัดการขยะถูกสุขลักษณะ

2.5 ผู้ทำความสะอาด ควรมีบทบาทหน้าที่ในการทำความสะอาด ดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายใน และภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง

3.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีนายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายเป็นประธาน ยกเว้นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดที่รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนาให้เจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นประธาน

3.3 การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ที่

ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

3.4 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ในด้านความรู้ ความสามารถให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนด และเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาคัดเลือกต่อไป

4. ด้านการบริหารจัดการพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพจึงควรกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

4.1 นโยบาย

จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3 – 5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชนเพื่อกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

4.2 เป้าหมาย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ

4.3 วัตถุประสงค์

1) เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ

2) เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุกๆ ด้านแบบองค์รวมตามหลักจิตวิทยา พัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

3) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด และพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้า เรียบระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กได้ อย่างถูกวิธี

4) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับ ชุมชน ให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้

5) เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถ ออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับ เด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

6) เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

4.4 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะจัดตั้งศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีสถานที่ อาคารและดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) สำรวจความต้องการของชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจ ความต้องการของชุมชนในประเด็นดังต่อไปนี้

- ความต้องการให้จัดตั้งศูนย์
- ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียน ควรมีเด็กที่รับบริการ อายุ 3 – 5 ปี ไม่น้อย กว่า 20 คน ขึ้นไป

- ความต้องการให้ศูนย์จัดบริการ

2) รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา มอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาหรือพนักงานจ้างที่มีคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งเป็น หัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบการ ดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และขออนุมัติขอความเห็นชอบจากสภา ท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำเข้าสู่ แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำสถิติเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสภา ท้องถิ่นต่อไป

4) จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเสนอขอรับงบประมาณในการดำเนินการจากผู้มีอำนาจอนุมัติ

5) จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ ประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกาศให้สาธารณชนทราบ

- การยุบ / เลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อจำนวนเด็กเล็กที่รับบริการในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียน หรือกรณีที่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปเป็นแห่งเดียวกัน ให้ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้พิจารณาเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ พิจารณายุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ตามความจำเป็น และเหมาะสม โดยผ่านความ เห็นชอบของสภาท้องถิ่น และเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศยุบเลิก หรือรวมศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ให้รายงานจังหวัดและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

4.5 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องคำนึงถึงขอบข่ายของงานสายการบังคับ บัญชาและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่ กำหนดให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยจะต้องจัดให้มี การประเมินตนเองทุกปี เพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ดังนั้น เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้การดูแล และพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้ มาตรฐาน ควรพิจารณาจัดแบ่งงานที่จะต้องปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมลักษณะ งาน ต่อไปนี้

- 1) งานบุคลากรและการบริหารจัดการ
- 2) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม
- 3) งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 4) งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน
- 5) งานธุรการ การเงิน และพัสดุ

ทั้งนี้ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานดังกล่าวโดยแบ่งและ มอบหมายงานตามความถนัด ความสามารถ และลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการทั้ง 5 งาน อย่างไรก็ตาม ในการจัดแบ่งงานดังกล่าวควรคำนึงถึงความพร้อม และศักยภาพของแต่ละศูนย์ฯ ใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กรวมลักษณะงานวิชาการและงานกิจการนักเรียนเป็นงาน

กลุ่มเดียวกัน และ/หรือรวมลักษณะงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กับงานธุรการ การเงิน พัสดุ เป็นกลุ่มงานเดียวกัน เป็นต้น การบริหารงานทั้ง 5 งาน ให้มีคุณภาพมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) งานบุคลากรและการบริหารจัดการมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

(1) สรรหา หรือจัดจ้างบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวน ตามความจำเป็นและสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น หัวหน้าศูนย์ ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ผู้ทำความสะอาด โดยใช้หลักเกณฑ์การสรรหาตามมาตรฐานและ หลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด ยกเว้นกรณีศูนย์อบรมเด็กก่อน เกณฑ์ในวัด/มัสยิด ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์วัด/มัสยิดเป็นผู้พิจารณาสรรหาและแจ้งให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดจ้าง

(2) กำหนดจำนวนอัตรากำลังบุคลากร และเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

ก) ผู้ดูแลเด็ก จำนวนกำหนดเป็นสัดส่วนต่อเด็กเล็ก 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ให้เพิ่มผู้ดูแลเด็กอีก 1 คน

ข) ผู้ประกอบอาหารกำหนดจำนวนได้ตามความจำเป็น เหมาะสมตามฐานะ การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ค) ความสะอาดกำหนดจำนวนได้ตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ศูนย์ฯ ขนาดเล็ก (จำนวนเด็กไม่เกิน 200 คน) มีอัตราไม่เกิน 2 คน ศูนย์ฯขนาดใหญ่ (จำนวนเด็กตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป) มีอัตราไม่เกิน 4 คน ตามฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ง) กำหนดการจัดชั้นเรียนห้องละไม่เกิน 20 คน หากมีเศษเกิน 10 คน ให้จัด เพิ่มได้อีก 1 ห้อง

(3) กำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนสิทธิหรือสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับ ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ดังนี้

ก) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาภาคบังคับกำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 4,640 บาท

ข) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือผู้ที่มีวุฒิการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) กำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 5,260 บาท

ค) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป สาขาวิชาเอก อนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือปริญญาทางการศึกษา หรือทางวิชาชีพสาขาอื่นๆ ที่คณะกรรมการ กลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง

ง) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาตาม ก) ข) ค) ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการ พัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี กำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 7,260 บาท

จ) สิทธิ หรือสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่มิกฎหมายบัญญัติไว้ ให้กำหนดไปตามอัตราที่กฎหมายนั้นกำหนด

(4) จัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร เช่น เงินเดือน ค่าจ้างค่าตอบแทน สวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่มิกฎหมายบัญญัติ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร

(5) กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(6) จัดทำระเบียบ ข้อบังคับ และทะเบียนประวัติบุคลากร

(7) นิเทศ อบรม และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง

(8) บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอื่นๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดไว้

2) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดไว้

3) งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรกำหนดไว้

4) งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

5) งานธุรการ การเงิน และพัสดุ มีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

- งานพัสดุ เป็นการจัดทำ จัดซื้อ จัดหาและจำหน่ายทะเบียนพัสดุรวมทั้งเสนอความต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

- งานธุรการ และสารบรรณ ได้แก่ การจัดทำข้อมูลสถิติ จัดทำทะเบียนหนังสือรับ-ส่ง การควบคุมและจัดเก็บเอกสาร การจัดทำประกาศและคำสั่ง การจัดทำทะเบียนนักเรียน การรับสมัครนักเรียน

- งานการเงิน ได้แก่ การจัดทำงบประมาณ การทำบัญชีการเงินการเบิกจ่ายเงิน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะถือปฏิบัติเกี่ยวกับรายรับ - จ่ายตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.6 ให้สำนัก/กองการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ และมาตรฐานที่กำหนดสำหรับการจัดเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองให้อุบลโลมาใช้

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. กรณีเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดในมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในส่วนที่เกี่ยวข้องข้างต้น²⁵

ข. มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้ง

สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณขนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษมลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

1.2 จำนวนชั้นของอาคาร

ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ไม่ควรน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

1.3 ทางเข้า-ออก และประตูหน้าต่าง

ทางเข้า - ออกจากตัวอาคาร ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใดๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า - ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

1.4 ประตู - หน้าต่าง

ประตู - หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80.00เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตู - หน้าต่าง ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใดๆ มาปิดกั้นช่องทางลม และแสงสว่าง

²⁵ สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพฯ มหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549), หน้า 3-16.

1.5 พื้นที่ใช้สอย

พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอ เหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ย ประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

1.5.1 บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

- จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดภัย ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป
- อุปกรณ์เครื่องนอนต่างๆ มีความสะอาด โดยนำไปปิดฝุ่น ดากแดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- จัดแยกเครื่องนอน หมอน ผ้าห่ม สำหรับเด็กแต่ละคน โดยเขียนหรือปักชื่อไว้ ไม่ใช้ร่วมกัน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค
- หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์ หรือแมลงต่างๆ มารบกวน ในบริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

1.5.2 บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก ควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้รวมกลุ่มและแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระ การเล่นสร้างสรรค์หรือการอ่านหนังสือ เล่นต่อแท่งไม้ที่ต้องการมุมเงียบ และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่เลอะหรือเปียกต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมีอุปกรณ์ หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

1.5.3 บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีสภาพแข็งแรง และใช้งานได้ดี

1.5.4 บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

1.5.5 บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร และมีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก

1.5.6 บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและแปรงฟัน ในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีส่วนสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก และพื้นไม่ลื่น

1.5.7 ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่งต่อเด็ก 10-12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่ายมีส่วนสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตู จะต้องไม่ใส่กลอน หรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็กหากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้ว ให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก

1.5.8 ห้องเอนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหารหรือการนอน คำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.40 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

1.5.9 บริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูล จะต้องมีส่วนที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายใน และภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

1.5.10 บันได ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20.00 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นมีราวและลูกกรงไม่น้อยกว่า 90.00 เซนติเมตร มีราวเตี้ย เหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17.00 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร

2.1.1 แสงสว่าง

ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่่าเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือ ได้อย่างสบายตา เป็นต้นไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2.1.2 เสียง

เสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกินไป (ระหว่าง 60 – 80 เดซิเบล) อาคารควรจะต้องอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม

2.1.3 การถ่ายเทอากาศ

ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตูและช่องลมรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม สำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

2.1.4 สภาพพื้นที่ภายในอาคาร

ต้องไม่ลื่น และไม่ชื้นแฉะ ควรเป็นพื้นไม้ หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 รั้ว

ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า – ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ

ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และ การจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะควรกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง

ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีพอสัมควรกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัด

ให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่นๆ ได้ ก็ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่นๆที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณวัด หรือในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยต้องให้เด็กปฐมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน (Lieberman, 1991)

2.2.4 ระเบียบ

ต้องมีความกว้างของระเบียบไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหากมีที่นั่งตามระเบียบด้วย ระเบียบต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียบต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร นอกจากนี้ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานที่ปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร

3.1.2 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร

3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่าย หรือแหลมคม หากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยนไม้ หรือเหลี่ยมคม

3.1.5 จัดให้มีผู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พื้นมือเด็ก

3.1.6 ใช้วัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พื้นมือเด็ก

3.1.7 ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8 มีระบบการล็อกประตูในการเข้า - ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด - ปิดได้ ควรมิกริงสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัว และที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด - ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10 มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคงสำหรับ วัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.1.11 เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็ก ปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1 มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2 มีการฝึกอบรมบุคลากร ในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การ ป้องกันอุบัติเหตุ และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3 มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่างๆ เช่น สถานีตำรวจหน่วย ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันท่วงที กรณีเกิดเหตุการณ์คับ ขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐม พยาบาลติดประจำไว้ในที่เปิดเผย

3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กประจำไว้ กรณีอาจต้อง พาเด็กไปพบแพทย์²⁶

ค. มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและ การให้การศึกษาไปพร้อมๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 1.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสาน สัมพันธ์กัน
- 1.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 1.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 1.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 1.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 1.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 1.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17-19.

- 1.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 1.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 1.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 1.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2. คุณลักษณะตามวัย

เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก มีดังนี้

2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้เดินขึ้นบันไดสลับท้ำได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น
- อายุ 4 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสองเดินขึ้น-ลงบันไดสลับท้ำได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย เป็นต้น
- อายุ 5 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง ขึ้น-ลงบันไดสลับท้ำได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้ก้นมือถือได้ดี เช่น ตีกระดาษควม ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ

2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ

- อายุ 3 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้รับคำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นต้น
- อายุ 4 ปี ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ชอบทำทาบผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ เป็นต้น
- อายุ 5 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง เป็นต้น

2.3 พัฒนาการด้านสังคม

- อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน(เล่นของชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้ รู้จักรอคอย เป็นต้น
- อายุ 4 ปี ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้ เป็นต้น

- อายุ 5 ปี ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- อายุ 3 ปี ได้แก่ สำรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกัน และต่างกันได้ บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองต่างๆ และแสดงท่าเลียนแบบได้รู้จักใช้คำถาม “อะไร” สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่ายๆ เป็นต้น

- อายุ 4 ปี ได้แก่ จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นรู้จักใช้คำถาม “ทำไม” เป็นต้น

- อายุ 5 ปี ได้แก่ บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จัดหมวดหมู่สิ่งของได้ บอกชื่อ - สกุล อายุ ตนเองได้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบ - เล่าเรื่องได้ สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม นับปากเปล่าได้ถึง 20 เป็นต้น

3. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

3.1 หลักการจัดประสบการณ์

3.1.1 จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและอย่างต่อเนื่อง

3.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

3.1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

3.1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

3.1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

3.2 แนวทางการจัดประสบการณ์

3.2.1 จัดประสบการณ์สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3.2.2 จัดประสบการณ์สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือเด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้นทดลอง และคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

3.2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

3.2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

3.2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

3.2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

3.2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3.2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่วางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

3.2.9 ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน สนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

3.2.10 จัดทำสารนิทัศน์ ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน

4. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ ซึ่งเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

4.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

4.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

4.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

4.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

4.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

4.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน มีความครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

4.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

4.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

4.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ประหยัด เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย

เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

4.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกตจำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่ง ข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษาสถานประกอบการที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัย อย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

4.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

4.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัวโดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ ฯลฯ²⁷

5. โภชนาการสำหรับเด็ก

เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กตามพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่ ได้แก่

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20-15.

ตารางที่ 2.2 แสดงรายละเอียดโภชนาการสารอาหาร 5 หมู่ สำหรับเด็กปฐมวัย

หมู่อาหาร	อาหาร	ประโยชน์
หมู่ที่ 1 เนื้อสัตว์	ได้แก่ เนื้อสัตว์ต่างๆ เช่น หมู วัว เป็ด ไก่ กุ้ง ปลา เครื่องใน เช่น ตับปอด หัวใจ ไข่ต่างๆ ถั่วเมล็ดแห้งต่างๆ เช่น ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง และอาหารที่ทำจากถั่ว นมและผลิตภัณฑ์จากนม	ช่วยเสริมสร้างและซ่อมแซมร่างกายส่วนที่สึกหรอ เครื่องในช่วยสร้างและบำรุงโลหิต นมช่วยสร้างกระดูกและฟัน เนื้อสัตว์ประเภทอาหารทะเลช่วยป้องกันโรคคอพอกเด็กอยู่ในวัยเจริญเติบโตต้องการอาหารหมู่นี้มาก
หมู่ที่ 2 ข้าว แป้ง	ได้แก่ ข้าวต่างๆ เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว แป้งต่างๆ เช่น แป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลังและอาหารที่ทำจากแป้ง เช่น ก๋วยเตี๋ยว บะหมี่ขนมจีน ขนมปัง หัวเผือก มันต่างๆ	ให้กำลังงานและความอบอุ่นแก่ร่างกาย ทำให้มีแรงเคลื่อนไหว ทำงานได้
หมู่ที่ 3 ผักใบเขียวเหลือง	ได้แก่ ผักใบเขียวเหลืองและผักเป็นหัวต่างๆ เช่น ผักบุ้ง กระบี่ ตำลึง ฟักทอง กระหล่ำปลี มะเขือต่างๆ	บำรุงสุขภาพทั่วไปให้แข็งแรง บำรุงสุขภาพของผิวหนัง นัยน์ตา เหงือกและฟัน สร้างและบำรุงโลหิต ช่วยให้ร่างกายใช้ประโยชน์จากอาหารอื่นได้เต็มที่ และมีเส้นใยเป็นกากช่วยให้การขับถ่ายสะดวก
หมู่ที่ 4 ผลไม้ต่างๆ	ได้แก่ ผลไม้สดต่างๆ เช่น มะละกอ กล้วย ส้ม มะม่วง ฝรั่ง สับปะรด	ช่วยบำรุงสุขภาพ และป้องกันโรคต่างๆ ช่วยให้ร่างกายสดชื่น บำรุงสุขภาพของผิวหนัง นัยน์ตา เหงือก และฟัน
หมู่ที่ 5 ไขมันจากสัตว์ และพืช	ได้แก่ ไขมันจากสัตว์ เช่น ไขมันหมู ไขมันไก่ ไขมันจากพืช เช่น น้ำมันถั่ว น้ำมันงา กะทิ	อาหารหมู่นี้ให้พลังงานสูงและให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ทำให้มีกำลังเคลื่อนไหว ทำงานได้ เป็นตัวช่วยละลายวิตามินหลายชนิดเพื่อการดูดซึมและนำไปใช้ประโยชน์

หมายเหตุ เด็กปฐมวัยควรได้ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอทุก 45 นาที เพื่อให้สมองสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

ง. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

แนวทางการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ควรดำเนินการตามแนวทางต่างๆ ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้นำให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

2. จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้นแบบเป็นระยะๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน

3. มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ให้ประชาชน และหน่วยงานต่างๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่างๆ ได้โดยการประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ

4. มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่างๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

5. จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจขอรับการอุดหนุนจากงบประมาณต่างๆ ของหน่วยงานดังนี้

(5.1) การสมทบหรือการอุดหนุนงบประมาณกองทุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(5.2) การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐบาล

(5.3) การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรภาครัฐอื่น

(5.4) การสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน องค์กรการกุศล มูลนิธิ หรือมีผู้อุทิศให้

6. จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงานศึกษา และแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

7. จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคั่นแบบ ใน ลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่าย จากภาคส่วนต่างๆ คือ ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ซึ่งกำกับดูแลการบริหารงานเชิงนโยบายของศูนย์ฯ²⁸

จากมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ ถึงแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ สามารถดำเนินงานพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม และผู้วิจัยได้นำมากำหนดขอบเขต ด้านเนื้อหาของงานวิจัย

2.4 สภาพพื้นที่ที่วิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย

การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ผู้วิจัยได้เลือกดำเนินการวิจัย ในพื้นที่อำเภอ บ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

1. ประวัติ

ชาวพวนที่อพยพมาจากหัวบ้านทั้งห้าทั้งหก ในประเทศลาว มาตั้งภูมิลำเนาในท้องที่อำเภอ นี้ได้นำเอาชื่อบ้าน คือ บ้านหมี่ หรือเช่า ติดมาด้วยแล้วนำเอาชื่อบ้านมาตั้งหลักแหล่ง คำว่า เชา หรือ เชา เป็นภาษาพวน เดิมแปลว่า หูด หรือ พัก ส่วนคำว่า หมี่ นั้นหมายถึง การมัดเส้นไหมที่ละลาย เพื่อให้หลากสีสั่น เนื่องจากราษฎรในละแวกนั้น ถนัดในการทอผ้าชนิดต่างๆ เมื่อมาตั้งหลักแหล่ง จึงตั้งชื่อบ้านเป็นเครื่องหมายในการประกอบอาชีพว่า “บ้านหมี่”

อำเภอบ้านหมี่ ตั้งเป็นอำเภอเมื่อปี พ.ศ.2426 ชื่อเรียกตั้งครั้งแรกว่า อำเภอสนามแจง เนื่องจากตั้งอยู่ที่ริมเขาสนามแจง ย้ายไปตั้งอยู่บ้านห้วยแก้ว ตำบลมหาสอน ได้เปลี่ยนชื่อใหม่ตาม ที่ตั้งว่าอำเภอห้วยแก้ว

พ.ศ. 2441 มีการสร้างทางรถไฟสายเหนือผ่าน ทางราชการจึงย้ายอำเภอมาสรางใหม่ ที่ ตำบลบ้ายเช่า (ตำบลบ้านหมี่ในปัจจุบัน) ได้เปลี่ยนชื่อเรียกอำเภอเป็นอำเภอสนามแจงอีกครั้ง

พ.ศ. 2457 เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอบ้ายเช่า ตามตำบลที่ตั้ง

²⁸เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

พ.ศ. 2483 มีพระราชกฤษฎีกา เปลี่ยนนามอำเภอจากอำเภอบ้านเช่าเป็น “อำเภอบ้านหมี่” มาจนถึงปัจจุบันนี้

อำเภอบ้านหมี่ เป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน 11 อำเภอของจังหวัดลพบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของพื้นที่จังหวัด อยู่ห่างจากตัวที่ตั้งจังหวัดลพบุรี ไปทางทิศเหนือโดยทางรถยนต์ ระยะทาง 31 กิโลเมตร ตามถนนสายคันคลองชลประทาน ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถไฟ ประมาณ 160 กิโลเมตร และโดยทางรถยนต์ 158 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอดาเกี (จังหวัดนครสวรรค์)
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอเมือง และอำเภอท่าม่วง (จังหวัดลพบุรี)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอหนองม่วง และอำเภอโคกสำโรง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอดาเกี (จังหวัดนครสวรรค์) และอำเภออินทร์บุรี (จังหวัดสิงห์บุรี)

2. เนื้อที่/พื้นที่อำเภอบ้านหมี่ โดยประมาณ 607.706 ตารางกิโลเมตร

3. สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป ร้อนชื้น มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ช่วงเดือนมีนาคม – มิถุนายน ฤดูฝนช่วงเดือนกรกฎาคม – ตุลาคม และฤดูหนาวช่วงเดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ ของทุกปี

4. ข้อมูลการปกครอง

อำเภอบ้านหมี่ ประกอบด้วย 21 ตำบล 21 แห่ง หมู่บ้าน 157 แห่ง เทศบาล 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 20 แห่ง

5. สภาพพื้นที่

สภาพพื้นที่ของอำเภอบ้านหมี่ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ

1. เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำนา
2. เป็นที่ราบสลับที่สูงและภูเขา เหมาะแก่การทำไร่ เลี้ยงสัตว์

แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่

1. แม่น้ำบางขาม
2. คลองชลประทานอนุศาสนันท์ (สายชัยนาท-ป่าสัก)

6. อาชีพ

อาชีพหลัก คือ การเกษตร ทำนา ไร่

อาชีพรอง หรือ อาชีพเสริม คือ การทอผ้าไหมมัดหมี่ การเลี้ยงสัตว์ การเจียรไนขมิ้น การผลิตอาหารสำเร็จรูป เป็นต้น

7. ภาษาพูด ที่ใช้ ได้แก่ ไทยกลาง ลาว พวน

8. ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธ

9. เทศกาลสำคัญของอำเภอ ได้แก่

1. ประเพณีเสื่อกระจาด (ประเพณีใส่กระจาด) เป็นประเพณีของชาวไทยพวน ซึ่งถือปฏิบัติกันในเขตอำเภอบ้านหมี่ ในงานบุญเทศน์มหาชาติ ช่วงเทศกาลออกพรรษา

2. ประเพณีกำฟ้า ตรงกับขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 เป็นงานบุญพื้นบ้านของชาวไทยพวน ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จัดขึ้นเพื่อขอพรจากเทพยดาผู้รักษาฟ้า และบันดาลให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล จะถือเอาวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันสุกดิบ และวันรุ่งขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันกำฟ้า

10. คำขวัญ อำเภอบ้านหมี่ “อู่ข้าวอู่น้ำ วัฒนธรรมรุ่งเรือง เมืองผ้ามัดหมี่ สตรีแสนงาม”²⁹

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา เยือนหลวงส์ ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลเขนตจ่อหัน เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเขนตจ่อหัน จัดได้อยู่ในระดับมากทุกด้าน ในด้านหลักสูตรผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ปกครองเห็นว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการเล่นที่หลากหลาย ด้านสื่อและอุปกรณ์ การเรียนการสอนผู้ปกครองเห็นว่า โรงเรียนมีสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีความปลอดภัย ด้านการวัดผลประเมินผลผู้ปกครองเห็นว่า โรงเรียนมีการประเมินผลนักเรียนแต่ละระดับชั้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนมีการแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหว ในโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองจากกรสนทนากลุ่ม มีดังนี้ ด้านหลักสูตร โรงเรียนเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน โรงเรียนควรมีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัย ด้านการวัดผลประเมินผล โรงเรียนควรมีการประเมินผล

²⁹สำนักงานจังหวัดลพบุรี, “อำเภอบ้านหมี่” (25 ธันวาคม 2547),

<<http://www.lopburi.go.th/amphoe/banmee.htm>>(1 November 2008)

พัฒนาการของนักเรียนเดือนละ 1 ครั้ง และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับผู้ปกครอง โรงเรียนควรมีการประชุมพบปะระหว่างครูกับผู้ปกครอง³⁰

ณัฐภูมิ เล็กถวิลวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 275 คน ประกอบด้วย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 30 คน ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 30 คน ผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยง จำนวน 43 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 43 คน และตัวแทนผู้ปกครอง โรงเรียนละ 3 คน จำนวน 129 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และแบบสอบถามแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/for Windows version 10.0 เก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.1 ด้านวิชาการส่วนใหญ่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยจัดตามตารางกิจกรรมประจำวัน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ตามที่กรมวิชาการกำหนด แต่ขาดเครื่องเล่นและสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ผู้นิเทศติดตามส่วนใหญ่ คือผู้บริหาร และครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

1.2 ด้านงบประมาณ ส่วนใหญ่มีแผนโครงการงบประมาณด้านอาหารเสริม(นม) อาหารกลางวัน เงินค่าจ้างครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็กและวัสดุรายหัว ไม่มีเงินได้อื่น และไม่ได้เก็บเงินค่าเรียนจากผู้ปกครองนักเรียน

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนใหญ่สรรหาครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็ก โดยให้ค่าจ้างตามเกณฑ์ถูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดวุฒิการศึกษากำหนดเวลาจ้าง 1 ปี ส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดตั้งกรรมการการศึกษา ไม่มีการพัฒนาครูพี่เลี้ยง หรือผู้ดูแลเด็กให้มีประสบการณ์ด้านการ

³⁰กาญจนา เขื่อนหนองศรี, “การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคิดของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลเขตนัดจอนหัน”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเขตนัดจอนหัน), 2547, 108 หน้า.

สอนเด็กอนุบาล ครูที่เลี้ยงพัฒนาตนเองโดยศึกษาจากห้องเรียนอนุบาลในโรงเรียนและศึกษาเอกสาร ไม่มีสวัสดิการอื่นๆ นอกจากค่าจ้าง

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนพัฒนาการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์ ทั้งสื่อที่เป็นบุคคลและสื่อสิ่งพิมพ์ การรับนักเรียนร่วมมือกับ โรงเรียนประชาตรี และคัดลอกจาก ทร.14

2) ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของ องค์การบริหาร ส่วนตำบล(อบต.) ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ปัญหาด้านวิชาการ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล และครูที่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็กขาด ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษา ขาดสื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและขาดการนิเทศติดตามแนวทางการแก้ไขปัญหา ควรมีการ โอนบุคลากร ทางการศึกษาให้องค์การบริหารส่วนตำบล และจัดประชุมสัมมนาทั้งบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล และครูที่เลี้ยง ให้มีความรู้ความเข้าใจการบริหาร จัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมระดับก่อนประถมศึกษา¹

พระมหาวิมล ศรีบุญย์ ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อศึกษาผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหาร ส่วน ตำบล ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ บุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหาร ส่วนตำบล คือ ปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล หัวหน้าส่วน โยธา หัวหน้าส่วนการคลัง ผู้บริหารศูนย์ คณะกรรมการบริหารศูนย์ ผู้ดูแล เด็ก และผู้ปกครอง ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประเมินผลการจัดการ ศึกษา ระดับปฐมวัย ขององค์การบริหาร ส่วน ตำบล ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ทอยู่ในระดับมากทุกด้าน²

¹ณัฐภูมิ เล็กถวิลวงศ์, “การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี), 2546, 182 หน้า.

²พระมหาวิมล ศรีบุญย์, “การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัด ร้อยเอ็ด”, **การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม), 2547, 117 หน้า.

วชิระ วิเศษชาติ ได้ศึกษาเรื่อง “ความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษาขั้นก่อนวัยเรียน: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี” จากผลการศึกษาโดยรวมพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาล ในระดับผู้บริหาร และระดับผู้ปฏิบัติมีความแตกต่างกัน ปัญหาการบริหารจัดการเกี่ยวกับการปกครอง และการบริหารบุคคล ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการถ่ายโอนทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะทำให้เป็นข้อเสนอและเป็นประโยชน์ต่อองค์กรเป็นจัดการศึกษาของเทศบาลตำบลเขมราฐ และเทศบาลอื่นๆ หรือตลอดจนเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นในการดำเนินงานต่อไป³³

สมชัย จรรยาไพบูลย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พุทธศักราช 2533) ในโรงเรียน ร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ในเขตการศึกษา 10 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารจำนวน 48 คน และ แบบสอบถามครูผู้สอน จำนวน 236 คนผลการวิจัยสรุปว่า

ด้านบริบท พบว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โครงสร้างหลักสูตร มีความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในระดับมาก เนื้อหารายวิชาควรปรับปรุง ได้แก่ หมวดวิชาพลานามัย ควรให้มีความสอดคล้องกับเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และเนื้อหารายวิชาในหมวดคณิตศาสตร์ขาดความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ครูมีเพียงพอกับการเรียนการสอน นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ขาดความตั้งใจ และติดตามทำความเข้าใจในเนื้อหารายวิชา สื่ออุปกรณ์การเรียนและเอกสาร สถานที่ มีความพร้อมและเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ขาดความพร้อมของเอกสารหลักสูตร และงบประมาณที่หมวดวิชาได้รับยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร

ด้านกระบวนการ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รูปแบบการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอนของครู มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง การบริหารหลักสูตร ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านผลผลิต พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละรายวิชาผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด (ระดับผลการเรียน 1) มากที่สุด และมีคุณลักษณะที่เหมาะสมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลักษณะ

³³วชิระ วิเศษชาติ, “ความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษาขั้นก่อนวัยเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี”, **การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2546, 73 หน้า.

งาน 5 งาน คือ งานวิชาการและกิจกรรมการนักเรียน งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานบุคลากร งานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์

1) ด้านผลผลิต (Product Evaluation) ประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานว่าได้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ความต้องการหรือไม่

โดยทั้งนี้การประเมินทั้ง 4 ด้าน จะประเมินตามกรอบมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย³⁴

ดร.ยุทธ นันทวรภาพ ได้ศึกษาวิจัย เรื่องแนวโน้มการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย เพื่อ ศึกษาแนวโน้มการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย ของสำนักงานการประถมศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามทฤษฎีของของผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศศึกษาระดับ ปฐมวัย 5 ด้าน คือ ด้านนโยบายของรัฐ ด้านยุทธศาสตร์ ของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ด้านรูปแบบ การนิเทศการศึกษาปฐมวัย ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ด้านรูปแบบ การนิเทศการศึกษาปฐมวัย ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการนิเทศการศึกษาปฐมวัย และด้าน บทบาทของชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. ด้านนโยบายของรัฐ ในเรื่องการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ควรทำการบริหารโดย สถานศึกษาเอกชน กรมอนามัย องค์การบริหารส่วนจังหวัด และสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยงานเหล่านี้ควรดำเนินงานด้านงบประมาณ ด้วยส่วนความจำเป็น การนิเทศต่อการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ มีการช่วยเหลือ แนะนำการจัดการศึกษา และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2. ด้านยุทธศาสตร์ของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย โดยสร้างศูนย์โปรแกรมวิชาการ ส่งเสริมครูให้มีขวัญ และกำลังใจทำงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนวิธีการนำยุทธศาสตร์ไป ใช้ในการจัดการศึกษา ควรมีบุคลากรที่นิเทศ ประกอบด้วยศึกษานิเทศน์ ผู้บริหาร ครู หัวหน้า หมวด หัวหน้าชั้น และครูประจำชั้น โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ คอมพิวเตอร์

3. ด้านรูปแบบการนิเทศการศึกษาปฐมวัย จะต้องปฏิบัติการบูรณาการนิเทศ ซึ่งเป็นการ นิเทศ 100% และการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้เป็นการนิเทศแบบพาท่า คือ ร่วมคิด ร่วมทำ นำ

³⁴สมชัย จรรยาไพบูลย์, "การประเมิน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยม ศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524" ใน โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรในเขตการศึกษา 10, **ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร), 2534, 117 หน้า.

ส่งเสริม สนับสนุน และชื่นชมยินดี สร้างสื่อนิเทศทางไกล เน้นการทดลองใช้เครื่องมือ ส่งเสริม การใช้อินเทอร์เน็ต

4. ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการนิเทศการศึกษาปฐมวัย มีผลด้านการประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างขององค์กรมีคุณภาพ สร้างโรงเรียนเครือข่าย มีวิทยากรซึ่งมีความรู้ เปลี่ยนแปลงระบบสารสนเทศจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นเด็กเป็นสำคัญ และพัฒนาผู้บริหาร/ศึกษานิเทศ/ครู และกรรมการโรงเรียนให้เป็นผู้นำมืออาชีพ ส่วนนำการนิเทศ การศึกษาปฐมวัยสู่เกณฑ์มาตรฐาน มีการวางแผน วิเคราะห์งานร่วมกันทุกฝ่าย ปฏิบัติตามแผน ตามบทบาทของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และเป็นการตรวจสอบติดตามประเมินผล

5. ด้านบทบาทของชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ควรสนับสนุนด้านงบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และอื่นๆ ช่วยเหลือ แนะนำ ร่วมคิด ร่วมทำ และสละเวลาแรงงาน เพื่อร่วมให้และใช้ข้อมูล กำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ส่วนผลดีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาปฐมวัย ทำให้การดำเนินงานมีองค์กรหลายหน่วยงาน มาร่วมช่วยให้การนิเทศประสบผลสำเร็จ สร้างสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการติดตามดูแลด้านการประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ³⁵

2.6 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

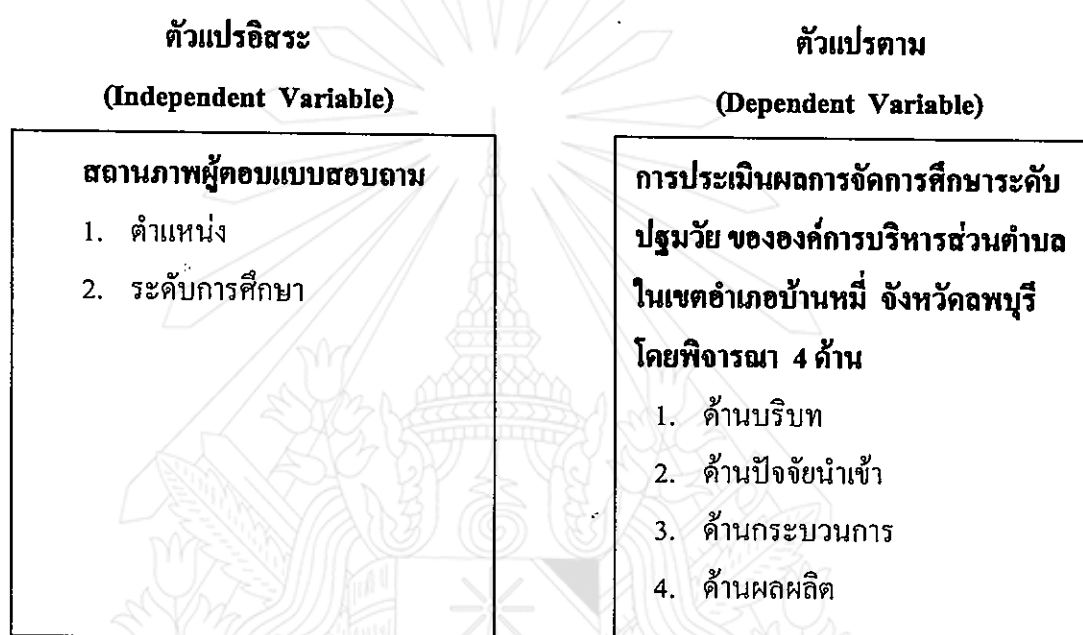
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบการศึกษาโดยเป็นการวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อผลการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของบุคลากรตำบลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า CIPP Model เป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน โดยจะทำการประเมินในด้านต่างๆ จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านบริบท (Context Evaluation) ประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมของวัตถุประสงค์กำหนดงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
- 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ประเมินเกี่ยวกับบุคคล งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา

³⁵สร้อยธร จันทรบรรพต, “แนวโน้มนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), 2543, 137 หน้า.

3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ประเมินเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลักษณะงาน 5 งาน คือ งานวิชาการและกิจกรรมนักเรียน งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานบุคลากร งานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์

4) ด้านผลผลิต (Product Evaluation) ประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานว่าได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ความต้องการหรือไม่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและการตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- 3.5 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 1,202 คน ประกอบด้วย

1. ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยศึกษาเฉพาะ นายกองตำบลการบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล , หัวหน้าส่วนการคลัง, หัวหน้าส่วนโยธา และหัวหน้าส่วนการศึกษาหรือนักวิชาการศึกษา จำนวน 19 องค์การบริหารส่วนตำบล รวม 78 คน
2. ครูผู้ดูแลเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 33 แห่ง รวม 49 คน
3. คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 33 ศูนย์ รวม 281 คน
4. ผู้ปกครอง ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 33 แห่ง รวม 794 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวน 19 แห่ง ประกอบด้วยผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครอง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ เกรจ

ซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan)¹ ที่จำนวนประชากร 1,200 คน จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายครอบคลุมทั้งหมดผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน(Multi-Stage Sampling) (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ ,2540 : 41) ดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างแยกตามตำแหน่งของบุคลากร ตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวน 1,202 คน กลุ่มตัวอย่าง 291 คน โดยผู้วิจัยคำนวณอัตราส่วนของประชากร (Proportional to Size) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล ตามสูตรดังนี้²

$$n_i = \frac{N_i}{N} \cdot n$$

n_i	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล
N_i	=	จำนวนประชากรแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล
n	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทุกองค์การบริหารส่วนตำบล
N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด

จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แยกออกเป็นแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1

¹พิสนุ ฟองศรี, **วิจัยทางการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์จำกัด, 2550), หน้า 109.

²กัลยา วานิชปัญญา, **สถิติสำหรับงานวิจัย**, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 19.

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล	ประชากร (Ni) (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n _i) (คน)
1. เชียงงา	104	25
2. โพนทอง	44	11
3. บ้านกล้วย	33	8
4. บ้านทราย	86	21
5. หินปีก	44	11
6. บางกะพี	54	13
7. ดอนดิ่ง	63	15
8. ชอนม่วง	30	7
9. หนองเมือง	62	15
10. สนามแจง	83	20
11. มหาสอน	43	10
12. บ้านชี	135	33
13. บางขาม	88	22
14. หนองเต่า	76	18
15. พุกา	40	10
16. หนองทรายขาว	28	7
17. หนองกระเบียน	94	27
18. สายห้วยแก้ว	47	11
19. ไร่ใหญ่	28	7
รวม	1,202	291

2. ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล พร้อมด้วยแบบสอบถามไปมอบให้แก่รองคณบดีการบริหารส่วนตำบล เพื่อดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง แยกตามตำแหน่งในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนตามสูตร ดังนี้

$$n_i = \frac{N_i}{N} \cdot n$$

- n_i = จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามตำแหน่งแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล
 N_i = จำนวนประชากรแยกตามตำแหน่งในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล
 N = จำนวนประชากรในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล

จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แยกตามตำแหน่งในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงม่วน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	4	1	25
ครูผู้ดูแลเด็ก	4	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	10	2	
ผู้ปกครอง	86	21	
รวม	104	25	

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลโพหนอง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	5	1	11
ครูผู้ดูแลเด็ก	2	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	7	2	
ผู้ปกครอง	30	7	
รวม	44	11	

ตารางที่ 3.4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบ้านกล้วย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	4	1	8
ครูผู้ดูแลเด็ก	2	0	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	8	2	
ผู้ปกครอง	19	5	
รวม	33	8	

ตารางที่ 3.5 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	5	1	21
ครูผู้ดูแลเด็ก	5	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	7	2	
ผู้ปกครอง	69	17	
รวม	86	21	

ตารางที่ 3.6 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	4	1	11
ครูผู้ดูแลเด็ก	2	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	8	2	
ผู้ปกครอง	30	7	
รวม	44	11	

ตารางที่ 3.7 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบางกะพี้ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	5	1	13
ครูผู้ดูแลเด็ก	2	0	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	20	5	
ผู้ปกครอง	27	7	
รวม	54	13	

ตารางที่ 3.8 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลคอนดึง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	4	1	15
ครูผู้ดูแลเด็ก	2	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	10	2	
ผู้ปกครอง	47	11	
รวม	63	15	

ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลชอนม่วง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N _i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n _i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	4	1	7
ครูผู้ดูแลเด็ก	1	0	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	5	1	
ผู้ปกครอง	20	5	
รวม	30	7	

ตารางที่ 3.10 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองเมือง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N _i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n _i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	4	1	15
ครูผู้ดูแลเด็ก	2	0	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	12	3	
ผู้ปกครอง	44	11	
รวม	62	15	

ตารางที่ 3.11 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลสนามแจง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N _i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n _i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	5	1	20
ครูผู้ดูแลเด็ก	3	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	19	5	
ผู้ปกครอง	56	13	
รวม	83	20	

ตารางที่ 3.12 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลมหาสอน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	3	1	10
ครูผู้ดูแลเด็ก	3	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	0	0	
ผู้ปกครอง	37	8	
รวม	43	10	

ตารางที่ 3.13 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบ้านชี อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	4	1	33
ครูผู้ดูแลเด็ก	5	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	54	13	
ผู้ปกครอง	72	18	
รวม	135	33	

ตารางที่ 3.14 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบางขาม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	5	1	22
ครูผู้ดูแลเด็ก	4	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	28	7	
ผู้ปกครอง	52	13	
รวม	88	22	

ตารางที่ 3.15 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองเต่า อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	4	1	22
ครูผู้ดูแลเด็ก	3	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	25	6	
ผู้ปกครอง	44	10	
รวม	76	18	

ตารางที่ 3.16 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลพุดา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	5	1	10
ครูผู้ดูแลเด็ก	1	0	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	14	4	
ผู้ปกครอง	20	5	
รวม	40	10	

ตารางที่ 3.17 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองทรายขาว อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	3	1	7
ครูผู้ดูแลเด็ก	1	0	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	9	2	
ผู้ปกครอง	15	4	
รวม	28	7	

ตารางที่ 3.18 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองกระเบียน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	4	1	27
ครูผู้ดูแลเด็ก	4	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	29	7	
ผู้ปกครอง	76	18	
รวม	94	27	

ตารางที่ 3.19 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลสายห้วยแก้ว อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n_i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	3	1	11
ครูผู้ดูแลเด็ก	2	1	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	10	2	
ผู้ปกครอง	32	7	
รวม	47	11	

ตารางที่ 3.20 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วน
ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ตำแหน่งของบุคลากร ตำบล	ประชากรแยกตาม ตำแหน่ง (N _i)(คน)	กลุ่มตัวอย่างแยกตาม ตำแหน่ง (n _i)(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (n)(คน)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต.	3	1	7
ครูผู้ดูแลเด็ก	1	0	
คณะกรรมการศูนย์ฯ	6	1	
ผู้ปกครอง	18	5	
รวม	28	7	

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง โดยมีลักษณะ แบ่ง
ออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ
(Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่ง และ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาขององค์การ
บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตามรูปแบบการประเมินผล CIPP Model ซึ่ง
มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านบริบท(Context), ด้านปัจจัยนำเข้า(Input), ด้านกระบวนการ
(Process), ด้านผลผลิต(Product) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ
คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงถึงปัญหาและ
อุปสรรค รวมไปถึงข้อเสนอแนะต่างๆ

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การ
บริหารส่วนตำบล

2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน
โครงการ แบบ CIPP Model ของเดเนียล แอล สตัฟเฟิลบิม

3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาสร้างแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ ให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด
4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหา ตามกรอบแนวคิด และนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการขั้นต่อไป
5. นำเครื่องมือที่ผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและวิเคราะห์แก้ไขข้อคำถามให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน ดังนี้
 - 5.1 ว่าที่ ร.ต.ฉัตรชัย สมวิชน์ ท้องถิ่นอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
 - 5.2 นายบรรจง เป็ดทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตะกู อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - 5.3 ดร.ราชันย์ บุญธิมา อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

จากการพิจารณาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Congruence : IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป
6. ปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามให้เหมาะสมถูกต้องอีกครั้ง
7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับ องค์การบริหารส่วนตำบลลุดเหล็ก และ องค์การบริหารส่วนตำบลวังจั่น ในเขตอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี จำนวน 30 ชุด
8. นำแบบสอบถาม มาตรวจวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้
 - 8.1 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายรายข้อกับทั้งหมด
 - 8.2 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือทั้งหมด โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach)³ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9712
9. นำเครื่องมือที่ผ่านเกณฑ์ไปจัดพิมพ์และเก็บข้อมูลต่อไป

³กัลยา วานิชบัญชา, การใช้ SPSS FOR WINDOWS ในการวิเคราะห์ข้อมูล, (กรุงเทพฯ มหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 449.

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์การจัดเก็บข้อมูล

3.5.2 นำเครื่องมือแบบสอบถามแจกจ่ายให้กลุ่มตัวอย่างและขอรับข้อมูลคืนด้วยตัวเอง

3.5.3 รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ ในการส่งแบบสอบถาม ไปยังกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมส่งคืนให้ผู้วิจัย ได้รับแบบสอบถามคืนครบจำนวน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.6.1 นำเครื่องมือที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์

3.6.2 ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยกำหนดค่าน้ำหนักหรือคะแนนออกเป็นระดับตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
มาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

3.6.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ตรวจสอบแล้ว นำไปทำการประมวลผลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเมื่อได้ค่าเฉลี่ยแล้วนำมาแปลความหมายโดยเทียบกับหลักเกณฑ์ ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) มีรายละเอียดโดยวิธีคำนวณช่องว่างระหว่างระดับ ดังนี้

$$\text{ช่องว่างระหว่างระดับ (Range)} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5 - 1}{4} = 0.8$$

“วิเชียร เกตุสิงห์, ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย เรื่องง่ายๆที่บางครั้งก็พลาดได้, 1 สิงหาคม 2543.

<<http://www.thaiedresearch.org/article/detail.php?id=92>> (5 January 2009)

จากเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายค่าเฉลี่ยได้ 5 ระดับ ในแต่ละระดับ มีขนาดระยะช่องกว้างระหว่างระดับเท่ากับ 0.8 ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 - 1.80	ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
2.61 - 3.40	ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 - 4.20	ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
4.21 - 5.00	ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

3.6.4 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามความถี่ที่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอื่นๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.6.5 การเปรียบเทียบการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.7.1 ร้อยละ

3.7.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

3.7.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.7.4 One – Way ANOVA

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 4 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา โดยนำเสนอค่าสถิติแบบแจกแจงความถี่(Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 ผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี นำเสนอค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ ใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านบริบท (Context Evaluation)
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)
3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)
4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบความแปรปรวนชนิดทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Different)

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยนำเสนอค่าสถิติแบบแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ(Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่วิจัย
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในพิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
S.S.	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
M.S.	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
Sig	แทน	แทนค่านัยสำคัญทางสถิติ ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดที่ระดับ 0.5

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเรื่องนี้ ประชากรที่ศึกษาได้แก่บุคลากรตำบล(ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง) องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งมีคุณลักษณะของข้อมูลทั่วไป คือตำแหน่งและระดับการศึกษา โดยนำเสนอค่าสถิติแบบแจกแจงความถี่(Frequency) และร้อยละ(Percentage) ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปจำแนกตามตำแหน่ง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
1. ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล	19	6.5
- นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล	2	0.7
- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	5	1.7
- หัวหน้าส่วนการคลัง	4	1.4
- หัวหน้าส่วนโยธา	3	1.0
- หัวหน้าส่วนการศึกษา/นักวิชาการศึกษา	5	1.7
2. ครูผู้ดูแลเด็ก	12	4.1
3. คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	68	23.4
4. ผู้ปกครอง	192	66.0
รวม	291	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครอง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมาดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่ตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปจำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
1. ประถมศึกษา	87	29.9
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	64	22.0
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	54	18.6
4. อนุปริญญา	33	11.3
5. ปริญญาตรี	46	15.8
6. สูงกว่าปริญญาตรี	7	2.4
รวม	291	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 2.4

ตอนที่ 2 ผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี นำเสนอค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกเป็นรายข้อ

ใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และ ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและเป็นรายด้าน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบริบท	3.75	0.64	มาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	3.71	0.62	มาก
3. ด้านกระบวนการ	3.60	0.57	มาก
3.1 งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.65	0.61	มาก
3.2 งานธุรการ การเงิน และพัสดุ	3.58	0.67	มาก
3.3 งานบุคลากร	3.70	0.58	มาก
3.4 งานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์	3.46	0.75	มาก
4. ด้านผลผลิต	3.85	0.51	มาก
รวม	3.73	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่าบุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เห็นว่าผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลมีผลการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านบริบท เป็นรายชื่อ ตามความคิดเห็นของบุคลากรตำบล

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบริบท (Context)			
1. อบต. ได้ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้อง สุขลักษณะ และได้รับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการตามวัย และเต็มตามศักยภาพ	3.87	0.73	มาก
2. อบต. ได้พัฒนาความพร้อมของเด็กทุกๆด้านตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	3.79	0.66	มาก
3. อบต. ได้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาความพร้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา	3.62	0.84	มาก
4. อบต. ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีความร่วมมือในการจัดการศึกษาปฐมวัยระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน	3.65	0.86	มาก
รวม	3.75	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านบริบท โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นรายชื่อ ตามความคิดเห็นของบุคลากรตำบล

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. ด้านปัจจัย (Input)			
1. จำนวนครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต.เพียงพอต่อจำนวนเด็ก(อัตราส่วน เด็ก 20 คน : ครู 1 คน)	4.05	0.82	มาก
2. ผู้ดูแลเด็กมี คุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับการศึกษาระดับปฐมวัย และหมั่นพัฒนาตนเอง	4.01	0.72	มาก
3. ผู้ดูแลเด็กมีบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้ากับชุมชนได้ดี	4.03	0.72	มาก
4. อบต.จัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพียงพอ	3.61	1.01	มาก
5. ศูนย์ฯมีการจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก ที่สะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก และปลอดภัย	3.57	0.98	มาก
6. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีคุณภาพเหมาะสม และเพียงพอ ต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	3.43	0.97	มาก
7. มีเครื่องเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเพิ่มพัฒนาการเด็กเพียงพอ และอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี	3.28	1.09	ปานกลาง
รวม	3.71	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล ด้านปัจจัย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อ 1 จำนวนครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. เพียงพอต่อจำนวนเด็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อ 3 ผู้ดูแลเด็กมีบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้ากับชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อ 2 ผู้ดูแลเด็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับระดับปฐมวัย และหมั่นพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อ 4 อบต.จัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการศึกษาระดับปฐมวัยเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อ 5 ศูนย์ฯ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กที่สะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก และปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อ 6 วัสดุอุปกรณ์

ที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีคุณภาพเหมาะสมและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และข้อ 7 มีเครื่องเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเพิ่มพัฒนาการเด็กเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านกระบวนการ เป็นรายชื่อ ตามความคิดเห็นของบุคลากรตำบล

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. ด้านกระบวนการ (Process)			
- งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร			
1. มีหลักสูตรสถานศึกษา และแผนจัดประสบการณ์ ที่ส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็ก และสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น	3.81	0.71	มาก
2. มีกิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ไขปัญหา	3.65	0.74	มาก
3. มีกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากของจริงและมีการใช้สื่อต่างๆ	3.77	0.70	มาก
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจของเด็ก	3.78	0.69	มาก
5. มีการประเมินสุขภาพและพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นประจำทุกวัน อาทิ มีสมุดบันทึกสุขภาพ บันทึกพฤติกรรม และรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ	3.85	0.70	มาก
6. มีการนิเทศการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมในศูนย์ฯ ให้เป็นไปตามแผนการจัดการศึกษา	3.67	0.80	มาก
7. จัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก พร้อมทั้งมีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน	3.58	0.83	มาก
8. บริเวณรับประทานอาหาร สถานที่ประกอบอาหาร ห้องน้ำ ห้องพยาบาล ถูกสุขลักษณะ สะอาด สะดวก ปลอดภัย และเพียงพอ	3.50	1.10	มาก
9. จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย เช่น เครื่องตัดไฟฟ้า ภายในอาคาร เครื่องดับเพลิง ฯลฯ	3.46	0.96	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
10. ปรับปรุง พัฒนา และซ่อมแซมดูแลรักษาอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและปลอดภัย	3.45	1.10	มาก
11. มีการจัดทำข้อมูล,สถิติของนักเรียน ทะเบียนหนังสือ รับ-ส่ง งานด้านธุรการและ งานสารบรรณ	3.66	0.77	มาก
12. มีการจัดทำโครงการเพื่อทำค่าของงบประมาณในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	3.62	0.81	มาก
13. จัดทำบัญชีการเงินการเบิกจ่ายเงินของศูนย์ฯ ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด	3.62	0.73	มาก
14. มีการจัดซื้อ จัดหา พัสดุ พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนพัสดุที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	3.59	0.85	มาก
15. มีการประเมินผลการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยว่าเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่	3.42	0.91	มาก
16. จัดหา จัดจ้างบุคลากรตามความจำเป็นและสอดคล้องกับจำนวนเด็กเล็ก	3.81	0.74	มาก
17. จัดทำทะเบียนประวัติบุคลากรในศูนย์ฯ	3.61	0.78	มาก
18. จัดให้มีบุคลากรทำหน้าที่และรับผิดชอบดำเนินการพัฒนาเด็กในศูนย์ได้แก่ ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น	3.65	0.79	มาก
19. มีการนิเทศ และส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในหน้าที่ต่อการพัฒนาเด็ก	3.71	0.71	มาก
- งานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์			
20. จัดประชุมชี้แจง ระดมความคิดเห็นของ ชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับประโยชน์ และความจำเป็น ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	3.50	0.82	มาก
21. จัดแผนงานการประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ เป็นระยะๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์กับชุมชน	3.44	0.83	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
22. จัดทำเอกสาร รายงานประจำปี , คู่มือ , แผ่นพับ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ อบต. หรือสารสัมพันธ์ผู้ปกครอง	3.38	0.86	ปานกลาง
23. จัดให้มีการร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยจากภาคประชาชน ภาครัฐในท้องถิ่น และ อบต.	3.46	0.86	มาก
รวม	3.60	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านกระบวนการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 5 มีการประเมินสุขภาพและพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นประจำทุกวัน อาทิ มีสมุดบันทึกสุขภาพ บันทึกพฤติกรรม และรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อที่ 23 การจัดให้มีการร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยจากภาคประชาชน ภาครัฐในท้องถิ่น และอบต.

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านผลผลิต เป็นรายชื่อ ตามความคิดเห็นของบุคลากรตำบล

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. ด้านผลผลิต (Product)			
1. เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ เจริญเติบโตทั้งร่างกาย อารมณ์ (จิตใจ) สังคม และสติปัญญา	4.04	0.66	มาก
2. เด็กได้รับการฝึกฝนพัฒนาการตามวัยและเต็มตามศักยภาพ	4.01	0.62	มาก
3. เด็กสามารถเขียนรูปร่างกลมตามแบบ วาดและระบายสีอิสระได้	4.00	0.64	มาก
4. เด็กสามารถโต้ตอบและแสดงออกทางภาษด้วยประโยคสั้นๆ ได้	4.05	0.61	มาก
5. เด็กนักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ซื่อสัตย์ ประหยัด และมีมารยาท	4.02	0.67	มาก
6. เด็กมีความรู้ในเรื่องตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้อง มีทักษะในการใช้ กล้ามเนื้อประสานสัมพันธ์ทั้ง 5 และปฏิบัติตามกฎกติกาต่างๆ ได้	4.04	0.62	มาก
7. เด็กมีความสุข สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	4.10	0.66	มาก
8. เด็ก มีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหวที่ดี	4.01	0.66	มาก
9. การจัดตั้งศูนย์ฯ กระตุ้นให้ชุมชน และสังคมท้องถิ่นร่วมกันจัด กิจกรรมพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา	3.68	0.80	มาก
10. ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมดำเนินงานของศูนย์ อาทิ ร่วม เป็นกรรมการบริหารศูนย์ฯ ร่วมเป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็ก ร่วมเป็น วิทยากรท้องถิ่น ฯลฯ	3.52	0.92	มาก
11. ชุมชนและผู้ปกครองร่วมสนับสนุนศูนย์ฯ อาทิ สนับสนุนเงิน ร่วม บริจาคเงิน และวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์ฯ ร่วมซ่อมแซมอาคารของศูนย์ฯ ฯลฯ	3.34	1.02	ปาน กลาง
12. ชุมชนและผู้ปกครองร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็นใน การทบทวนปัญหาประเมินผลการดำเนินงาน และร่วมวางแผนใน การพัฒนาปรับปรุงศูนย์	3.42	0.97	มาก
รวม	3.85	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านผลผลิต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า บุคลากรตำบลที่มีตำแหน่ง และระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรตำบล

ตำแหน่งของบุคลากรตำบล	N	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล	19	4.03	.52	มาก
2. ครูผู้ดูแลเด็ก	12	3.80	.52	มาก
3. คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	68	3.55	.49	มาก
4. ผู้ปกครอง	192	3.76	.49	มาก
รวม	291	3.73	.50	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่าบุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ทุกตำแหน่งมีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมาก และแยกตามตำแหน่ง มีรายละเอียดดังในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมด้าน การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตาม
ของบุคลากรตำบล

ตำแหน่งของ บุคลากรตำบล	Sum of Squares	df	Mean Squares	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4.109	3	1.370	5.594	.001
ภายในกลุ่ม	70.272	287	.245		
รวม	74.381	290			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า บุคลากรตำบล ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Different) ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่มีตำแหน่ง
แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ LSD

ตำแหน่ง	ผู้ปฏิบัติงานในอบต. ($\bar{X} = 4.03$)	ผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} = 3.80$)	ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.76$)	คณะกรรมการศูนย์ฯ ($\bar{X} = 3.55$)
ผู้ปฏิบัติงานในอบต. ($\bar{X} = 4.03$)	-	.2322	.2704*	.4789*
ครูผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} = 3.80$)		-	.0382	.2467
ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.76$)			-	.2084*
คณะกรรมการศูนย์ฯ ($\bar{X} = 3.55$)				-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยรวม สูงกว่าตำแหน่งผู้ปกครองและ คณะกรรมการศูนย์ฯ และตำแหน่งผู้ปกครองมีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยรวม สูงกว่าตำแหน่งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาของบุคลากรตำบล

ระดับการศึกษาของ บุคลากรตำบล	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ประถมศึกษา	87	3.65	.47	มาก
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	64	3.64	.49	มาก
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	54	3.74	.50	มาก
4. ผู้ปกครอง	33	3.84	.56	มาก
5. ปริญญาตรี	46	3.89	.49	มาก
6. สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.83	.59	มาก
รวม	291	3.73	.50	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่าบุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ทุกระดับการศึกษามีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับ มาก และแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังใน ตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมด้าน การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตาม
ระดับการศึกษาของบุคลากรตำบล

ระดับการศึกษาของ บุคลากรตำบล	Sum of Squares	df	Mean Squares	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	2.795	5	.559	2.226	.052
ภายในกลุ่ม	71.586	285	.251		
รวม	74.381	290			

จากตารางที่ 4.12 พบว่า บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของ
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการ
ประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึง
ปฏิเสธสมมุติฐาน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปลายเปิด สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอ ปัญหา และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยนำเสนอค่าสถิติแบบแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายปรากฏดัง ตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปะดับปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ด้านปัจจัยนำเข้า

ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ขาดงบประมาณในการก่อสร้าง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐาน	20	1. ต้องการให้ อบต. สนับสนุน เครื่องเล่นสนามที่ความปลอดภัย สำหรับ เด็กปฐมวัย เพื่อเพิ่มพัฒนาการ ให้กับเด็ก	19
2. สื่อการเรียนการสอนและวัสดุ อุปกรณ์มีไม่เพียงพอ	12	2. ต้องการให้ปรับปรุงซ่อมแซม อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้ มาตรฐาน เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย	15
3. ขาดเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย และมีไม่เพียงพอ	7	3. ต้องการให้จัดทำห้องแบบติดมุ้ง ลวด เพื่อป้องกันยุงและแมลง	3
4. ห้องน้ำห้องส้วมยังไม่เหมาะสม กับเด็กปฐมวัย	6	4. ขอสนับสนุน โต๊ะ เพื่อจัด กิจกรรมและรับประทานอาหาร	3
5. โต๊ะ เก้าอี้ให้เด็ก นั่งทำกิจกรรม และรับประทานอาหาร มีไม่ เพียงพอ	6		
6. สื่อการเรียนการสอนที่ได้รับ จัดสรรไม่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย	5		

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนปัญหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
องค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ด้านกระบวนการ

ปัญหา	ความถี่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ขาดความคล่องตัวในการ จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ และอื่นๆ เนื่องจากขัดกับระเบียบการ จัดการพัสดุ	9	1. ผู้ดูแลเด็กควรจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย และควรมีการพัฒนา สื่อการเรียนการสอน ให้เหมาะ สมกับเด็กปฐมวัย	10
2. ขาดแคลนบุคลากร มีเพียง ผู้ดูแลเด็ก ทำให้ผู้ดูแลเด็กต้องทำ หน้าที่ ทุกอย่างภายในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	7	2. ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้เปิดเทอม เพื่อผู้ดูแลเด็กจะได้ เตรียมงานก่อนเปิดรับนักเรียน ใหม่	7
3. ผู้ปกครองไม่ค่อยให้ความ ร่วมมือในการร่วมกิจกรรมกับ ทางศูนย์ฯ	4	3. การแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมี การประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อคัด สรรกรรมการที่มีความรู้ความ สามารถ ในการจัดการศึกษา ปฐมวัย	6
		4. การประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดทำแบบประเมินให้ออกมา เป็นภาพรวมเดียวกัน ภาพรวมทั้ง อำเภอ/จังหวัด	6

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี” นี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมา กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่มีตำแหน่ง และอายุแตกต่างกัน จะมีระดับของการประเมินผลแตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวน 1,202 คน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน(Multi-Stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าบุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองจำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมาดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 และ นายกองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 ทางด้านระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิกการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ปริญญา

ตรี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 อนุปริญญา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 และ สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4

5.1.2 การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จากการประเมินผลของบุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านปรากฏดังต่อไปนี้

1) ผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านบริบทอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อบต. ได้ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการตามวัย และเต็มตามศักยภาพ รองลงมา คือ อบต. ได้จัดการศึกษาปฐมวัย(ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ที่สอดคล้องกับความต้องการและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนในท้องถิ่น และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ อบต. ได้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาความพร้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

2) ผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านปัจจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับระดับมาก จำนวน 6 ข้อ และระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จำนวนครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. เพียงพอต่อจำนวนเด็ก (อัตราส่วน เด็ก 20 คน : ครู 1 คน) รองลงมา คือ ผู้ดูแลเด็กมีบุคลิกภาพ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ มีเครื่องเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเพิ่มพัฒนาการเด็กเพียงพอ และอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี

3) ผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านกระบวนการ โดยรวมมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ในงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประเมินสุขภาพและพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นประจำทุกวัน อาทิ มีสมุดบันทึกสุขภาพ บันทึกพฤติกรรม และรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปรับปรุง พัฒนา และซ่อมแซมดูแลรักษาอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและปลอดภัย ในงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ทุกข้อมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดทำข้อมูล , สถิติของนักเรียน ทะเบียนหนังสือรับ-ส่งงานด้านธุรการ และงานสารบรรณ ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ มีการจัดซื้อ จัดหา พัสดุ พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนพัสดุที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย งานบุคลากรทุกข้อมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดหา จัดจ้างบุคลากรตามความจำเป็นและสอดคล้องกับจำนวนเด็ก ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ มีการประเมินผลการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษา

ระดับปฐมวัยว่าเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ และงานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ ระหว่าง อบต. โรงเรียนและชุมชนในพื้นที่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ จัดทำเอกสาร รายงานประจำปี, คู่มือ, แผ่นพับ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของ อบต. หรือสานสัมพันธ์ผู้ปกครอง

4) ผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้าน ผลผลิต โดยรวมมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายชื่อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 11 ข้อ และมีข้อผลการดำเนินงานระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เด็กสามารถโต้ตอบและแสดงออกทางภาษาด้วยประโยคสั้นๆ ได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ชุมชนและผู้ปกครองร่วมสนับสนุนศูนย์ฯ อาทิ สนับสนุนเงิน ร่วมบริจาคเงิน และวัสดุอุปกรณ์ของ ศูนย์ ร่วมซ่อมแซมอาคารของศูนย์ ฯลฯ

5.1.3 ผลการทดสอบสมมุติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของ ระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง และ ระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัย ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน จะมีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกัน ส่วนบุคลากรตำบลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การ บริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานจัด การศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านปัจจัยนำเข้า ไว้ดังนี้ (1) ขาดงบประมาณ ในการก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐาน (2) สื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์มีไม่ เพียงพอ และ (3) ขาดเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัยและมีไม่เพียงพอ (4) ห้องน้ำห้องส้วมยังไม่ เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย (5) โต๊ะ เก้าอี้ให้เด็ก นั่งทำกิจกรรม และรับประทานอาหาร มีไม่เพียงพอ (6) สื่อการเรียนการสอนที่ได้รับจัดสรรไม่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

2) บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การ บริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานจัด การศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านกระบวนการ ดังนี้ (1) ขาดความคล่องตัว ในการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ และอื่นๆ เนื่องจากขัดกับระเบียบการจัดการพัสดุ (2) ขาดแคลน

บุคลากร มีเพียงผู้ดูแลเด็ก ทำให้ผู้ดูแลเด็กต้องทำหน้าที่ ทุกอย่างภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (3) ผู้ปกครองไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์ฯ

3) บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านบริบท ดังนี้ ต้องการให้ อบต. เห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยมากขึ้น

4) บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านปัจจัยนำเข้า ดังนี้ (1) ต้องการให้ อบต. สนับสนุนเครื่องเล่นสนามที่ความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อเพิ่มพัฒนาการให้กับเด็ก (2) ต้องการให้ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย (3) ต้องการให้จัดทำห้องแบบติดมุ้งลวด เพื่อป้องกันยุงและแมลง (4) ขอสนับสนุนโต๊ะ เพื่อจัดกิจกรรมและรับประทานอาหาร

5) บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านกระบวนการ ดังนี้ (1) ผู้ดูแลเด็กควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย (2) ต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เปิดเทอม เพื่อผู้ดูแลเด็กจะได้เตรียมงานก่อนเปิดรับนักเรียนใหม่ (3) การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อคัดสรรกรรมการที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย (4) การประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดทำแบบประเมินให้ออกมาเป็นภาพรวมเดียวกัน ภาพรวมทั้งอำเภอ/จังหวัด (5) ต้องการให้ชุมชนเห็นความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่านี้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยใช้ CIPP Model เป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

5.2.1 ผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จากการประเมินของ บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า เนื่องมาจากงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนี้หน่วยงานเดิมที่ได้ทำการถ่ายโอนภารกิจงานด้านการศึกษาระดับปฐมวัยมาให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีการดำเนินงานมาก่อนแล้ว และภายหลัง

การถ่ายโอนภารกิจงานด้านการศึกษาระดับปฐมวัยมาเป็นช่วงระยะเวลาานพอสมควรแล้ว อีกทั้ง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีการ จัดฝึกอบรมให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน หลักสูตรด้านการบริหารงานการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจ ในการ ทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึง ทำให้ผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้อง กับซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ **พระวิมล ศรีบุญศรี** เรื่อง “การประเมินผลการจัด การศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ศึกษาผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บุคลากรตำบลที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล คือ ปลัดองค์กรบริหาร ส่วนตำบล หัวหน้าส่วนโยธา หัวหน้าส่วนการคลัง ผู้บริหารศูนย์ คณะกรรมการบริหารศูนย์ ผู้ดูแล เด็ก และผู้ปกครองประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน บริบท ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ **กาญจนา เยื่อนทรวงศ์** ได้ศึกษา เรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลเซนต์จอห์น เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเซนต์ จอห์น ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง จัด ได้อยู่ในระดับ มากทุกด้าน

ดังกล่าวมาเป็นการอภิปรายโดยรวม แต่เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน ด้านบริบท ด้านปัจจัย นำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต พบว่าแต่ละด้านมีผลการประเมิน อยู่ในระดับต่างๆ ดังนี้

5.2.2 เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วน ตำบลในด้านบริบทโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นการรับการถ่ายโอนภารกิจที่ได้มีหน่วยงานต้น สังกัดเดิมรับผิดชอบอยู่ อีกทั้งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วน ตำบล ตระหนักถึงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในท้องถิ่นของตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุน งบประมาณ และส่งเสริมด้านวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแก่บุคลากรขององค์กร บริหารส่วนตำบล จึงทำให้มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 1 คือ อบต.ได้ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะ และได้รับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการตามวัย และเต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จึงสามารถบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้สอดคล้องกับหลักการของการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่ตั้งไว้ ส่วนบางข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 3 อบต.ได้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาความพร้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา แสดงให้เห็นว่าการประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับชุมชนยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์ แจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชน

5.2.3 ผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านปัจจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จึงสนับสนุนงบประมาณ และ ส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็ก ได้มีการพัฒนาตนเอง จึงทำให้ผลการดำเนินงานในด้านปัจจัยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 1 จำนวนครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต.เพียงพอต่อจำนวนเด็ก(อัตราส่วน เด็ก 20 คน : ครู 1 คน) แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นความสำคัญและเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จึงให้การสนับสนุนงบประมาณในการจ้างครูผู้ดูแลเด็กที่เพียงพอกับจำนวนเด็กนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีระดับการแปลผลปานกลาง คือ ข้อที่ 7 มีเครื่องเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเพิ่มพัฒนาการเด็กเพียงพอ และอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านหมี่ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์การเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีราคาแพง อีกทั้งความต้องการของชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานมีความสำคัญมากกว่า ด้านการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนั้นควรตั้งงบประมาณ หรือจัดหางบประมาณเพิ่มในการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์การเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยจึง ไม่เพียงพอ

5.2.4 ผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านกระบวนการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้จัดทำคู่มือ และมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อีกทั้งยังส่งเสริมการฝึกอบรมให้กับพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบงานการศึกษาระดับปฐมวัย จึงทำให้ผลการดำเนินงานในด้านกระบวนการมีผลอยู่ใน

ระดับมาก ในงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรมีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 10 ปรับปรุง พัฒนาและซ่อมแซมดูแลรักษาอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและปลอดภัย แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขาดงบประมาณในการซ่อมแซมดูแลรักษาอาคารสถานที่ อีกทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จึงไม่สามารถปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ในงานธุรการ การเงิน และพัสดุ มีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 11 มีการจัดทำข้อมูล , สถิติของนักเรียน ทะเบียนหนังสือ รับ-ส่ง งานด้านธุรการและงานสารบรรณ แสดงให้เห็นว่า บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังขาดความรู้ความเข้าใจในงานธุรการของสถานศึกษา จึงไม่สามารถจัดทำข้อมูลด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ ให้ตรงตามหลักวิชาการได้ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้อง ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ทักษะเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อนำมาปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ในงานบุคลากร มีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 15 มีการประเมินผลการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยว่าเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ แสดงให้เห็นว่า บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดสรรและประเมินผลการใช้งบประมาณ จึงทำให้ไม่สามารถประเมินผลการใช้งบประมาณว่าเหมาะสมคุ้มค่าหรือไม่เพียงใด ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจด้านงบประมาณตามหลักวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณที่คุ้มค่าให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และในงานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ มีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 21 จัดประชุมชี้แจง ระดมความคิดเห็นของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับประโยชน์ และความจำเป็นของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อีกทั้งชุมชนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมากขึ้น จึงให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในท้องถิ่น

5.2.5 ผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านผลผลิตมีผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ครูผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมากขึ้น จึงทำให้สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กได้เป็นอย่างดี โดยในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 11 ชุมชนและผู้ปกครองร่วมสนับสนุนศูนย์ฯ อาทิ สนับสนุนเงิน ร่วมบริจาคเงิน และวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์ ร่วมซ่อมแซมอาคารของศูนย์ ฯลฯ แสดงให้เห็นว่าชุมชนและผู้ปกครองส่วน

ใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้น้อย ขาดกำลังทรัพย์และเวลา รวมทั้งภาระการดำรงชีวิตในปัจจุบัน จึงทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรม และสนับสนุน สิ่งต่างๆ ได้

5.2.6 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของบุคลากรตำบล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำแนก ตามตำแหน่ง และ ระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1) บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกันผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากตำแหน่งแต่ละตำแหน่ง มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกัน กล่าวคือ ตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่งานในสำนักงาน มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านเอกสาร วิชาการ งบประมาณ ทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร และให้นโยบายในการดำเนินงานการศึกษาระดับปฐมวัย จึงทำให้สามารถทราบถึงปัญหา และความสอดคล้องกันระหว่างงบประมาณกับการจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย จึงทำให้ความคิดเห็นแตกต่างจากคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครอง ในตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก เป็นตำแหน่งผู้ปฏิบัติ ที่ใกล้ชิดกับภาระงานการศึกษาระดับปฐมวัย มากที่สุด จึงสามารถทราบถึงปัญหาทั้งด้านการบริหารงาน และการปฏิบัติงาน อีกทั้งส่วนใหญ่เป็นประชากรในชุมชนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ จึงสามารถปฏิบัติงานด้านสัมพันธ์ชุมชนได้ดี จึงทำให้ไม่มีความคิดเห็นแตกต่างจากตำแหน่งใดเลย ในตำแหน่งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานประจำในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เป็นประชากรในชุมชนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ และเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารกิจการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้นความรู้ความเข้าใจในการจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย จึงแตกต่างจากผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ปกครอง และในตำแหน่งผู้ปกครอง ซึ่งตามสภาพพื้นที่ที่ทำกรวิจัยเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ อาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่ง บิดา มารดาไม่ได้อยู่ด้วย และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรจึงทำให้ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้นความคิดเห็นของผู้ปกครองจึงแตกต่างจากผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากระดับการศึกษาเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ถึงแม้จะแตกต่างกัน แต่ไม่มีผลต่อระดับการประเมินผลการจัด

การศึกษาระดับปฐมวัย เพราะบุคลากรตำบล เป็นทรัพยากรบุคคลที่อยู่ในตำบล ที่มีบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบแตกต่างกันไป ดังนั้นระดับการศึกษาจึงไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.3.1.1 แม้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับมากก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากสภาพความเป็นจริง องค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องใช้อาคารสถานที่ บางส่วนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ เป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงควรจัดในลักษณะของความร่วมมือกันทำงาน ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3.1.2 สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยควรเร่งรัดดำเนินการ กำหนดโครงสร้างส่วนการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยกำหนดตำแหน่ง และกรอบอัตรากำลังของพนักงานครูส่วนท้องถิ่น และกำหนดมาตรฐานการบริหารงานบุคคลสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพัฒนาบุคลากรในสังกัด ให้มีศักยภาพเพียงพอในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

5.3.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้บุคลากรตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ร่วมกันทำงาน สนับสนุน รับทราบ และร่วมแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น โดยเฉพาะในข้อที่เกี่ยวกับการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องเล่น ห้องอาหาร ห้องน้ำ รวมทั้งอุปกรณ์การรักษาความปลอดภัย ทั้งนี้เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการดูแลเด็กปฐมวัย พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมบุคลากรตำบลที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพิ่มเติม

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

5.3.2.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอบถามกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามเท่านั้น ควรศึกษาโดยวิธีการอื่นๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ การจัดสัมมนา กลุ่ม เป็นต้น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ระหว่าง ผู้ดำเนินการ และกลุ่มผู้รับบริการ

5.3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ระหว่างก่อนและหลังการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.3.2.2 ควรมีการวิจัยการประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้ แล้วนำไปปรับปรุงการ ดำเนินงานบริหารจัดการพัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

นิศา ชูโต. การประเมินผลโครงการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มาสเตอร์เพรส, 2531.

_____. การประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ธรรมสารการพิมพ์, 2527.

ประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น, สำนัก, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ
มหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549.

_____. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: กรม
ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549.

เขาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ราชการส่วนตำบล, กอง, กรมการปกครอง. กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ องค์การบริหารส่วน
ตำบล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2539.

_____. คู่มือพนักงานส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2539.

_____. รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพ
มหานคร : โรงพิมพ์ อาสารักษาดินแดน, 2543.

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. เล่มที่ 116 ตอนที่
74 ก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2542.

_____. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ.2542, เล่มที่ 116 ตอนที่ 114 ก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สำนักงาน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2542.

วรชัย เขาวป่าณี. โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Window 10.07. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ โอเคียนสโตร์, 2545.

ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กรม, กระทรวงมหาดไทย. แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี
(พ.ศ.2552 -พ.ศ.2554). กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย, 2551.

สมคิด พรหมจ้อย. เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2542.

สุขุม มูลเมือง. เทคนิคการประเมินผลโครงการ. กรุงเทพมหานคร : กองแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2530.

2) บทความจากวารสาร

บังอร เทพเทียน, ปิยฉัตร ตระกูลวงษ์, “การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย”, วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา 2550. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (ตุลาคม - ธันวาคม 2550) : 119-120.

3) บทความจากเว็บไซต์

ภูมิศักดิ์ ราสี, “แบบจำลองการประเมินผลโครงการกรณี แบบจำลอง CIPP Model”, (2 พฤษภาคม 2549),

<<http://gotoknow.org/file/robertrasri/CIPP.doc>>(12 Oct 2008).

สำนักงานจังหวัดลพบุรี, “อำเภอบ้านหมี่” (25 ธันวาคม 2547),

<<http://www.lopburi.go.th/amphoe/banmee.htm>>(1 Nov 2008).

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/งานวิจัย

กาญจนา เขื่อนหนูงศ์. “การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคิดของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลเซนต์จอห์น”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, 2547.

กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. “สภาพการ จัดบริการเพื่อพัฒนาเด็กอายุ 0-6 ปี”. รายงานการวิจัย. กองวิจัยการศึกษา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2534.

นุชนารค นาคคำ. “ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมในการบริหารจัดการการศึกษาขั้นปฐมวัยของ องค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา”. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาสารคาม, 2547.

ณัฐภูมิ เล็กถวิลวงศ์. “การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2546.

พระมหาวิมล ศรีบุญย์. “การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัด
ร้อยเอ็ด”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

วชิระ วิเศษชาติ. “ความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษาขั้นก่อนวัยเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

สร้อยธร จันทร์รภาพ. “แนวโน้มการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย”, วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.

สมชัย จรรยาไพบูลย์. “การประเมินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลาย พุทธศักราช 2524” ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรในเขตการศึกษา 10.
ปริญญาวิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2534.

2. ภาษาอังกฤษ

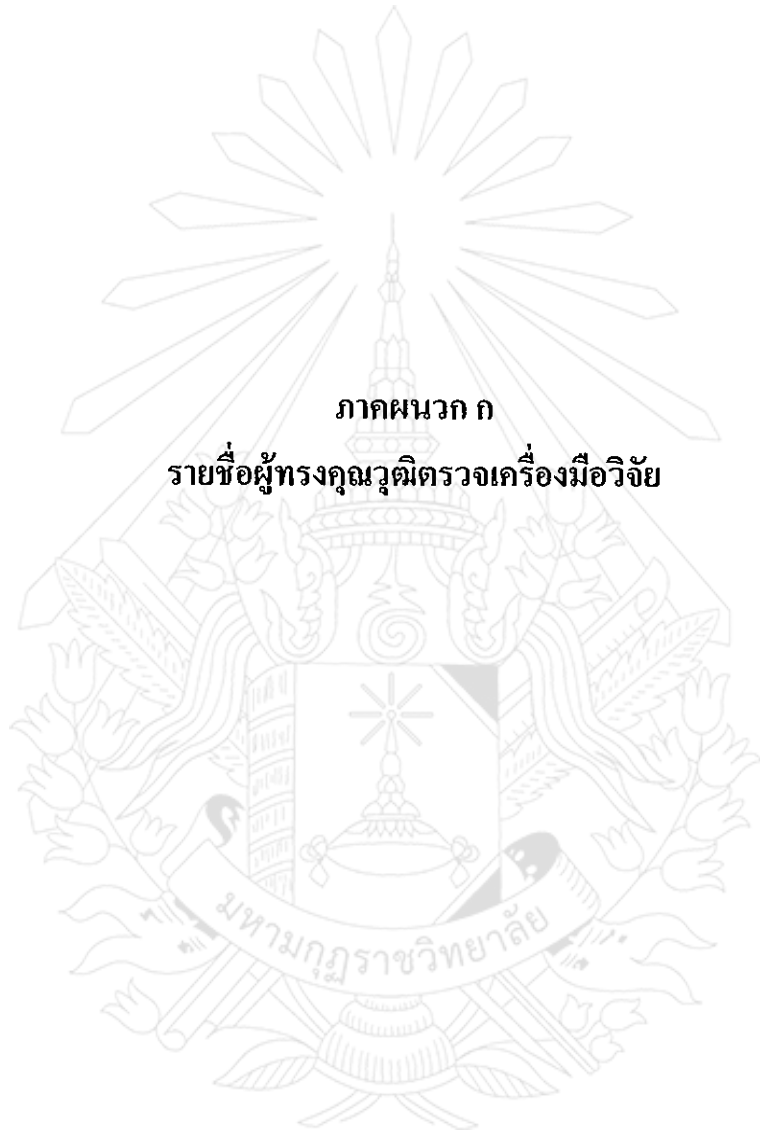
1) General books

Alkin, Marvin C. *Evaluation Theory Development*. Los Angeles : U.S.A. Press, 1969.

Stufflebeam, D(et. Al). *Evaluation as Enlightenment for Decision Making*. Ohio : Ohio State
University Evaluation Center, 1968.

Tyler , Ralph W. “General Statement on Evaluation.”. *Journall of Education Reaearch*, 1942 .

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ว่าที่ ร.ต.ฉัตรชัย สมวิชน์

การศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ตำแหน่งปัจจุบัน นิติกร 7 ว. ปฏิบัติหน้าที่ ห้องถิ่นอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

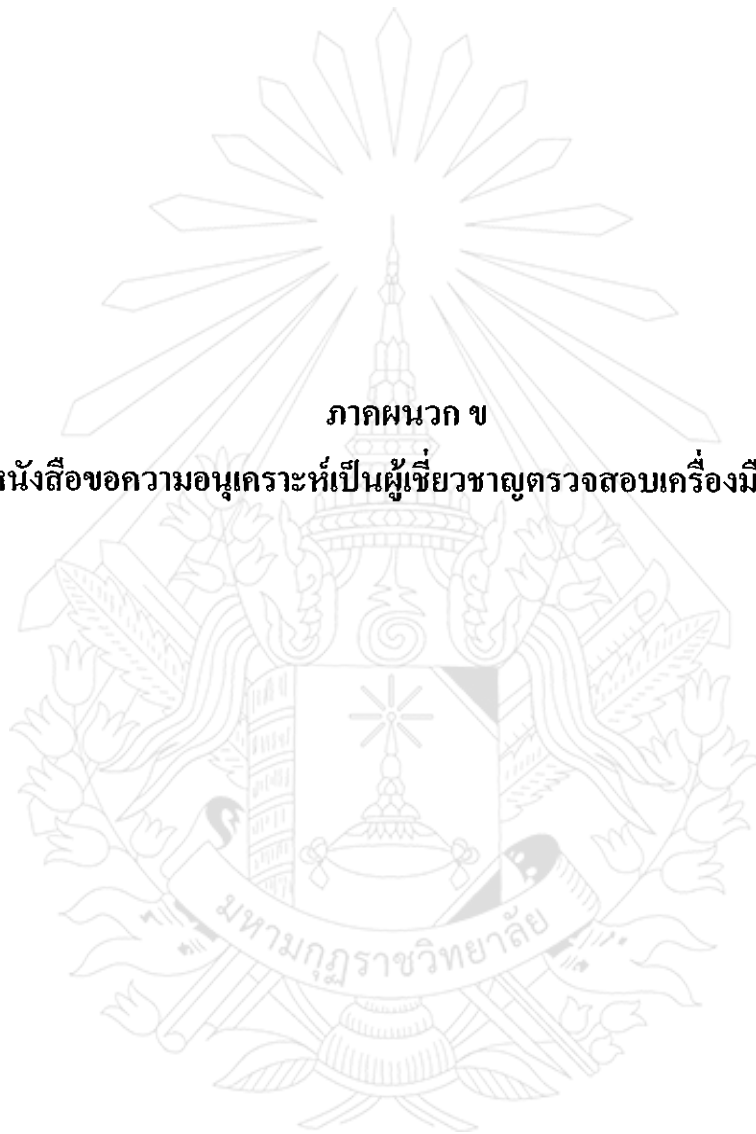
2. นายบรรจง เป็ดทอง

การศึกษา กศ.ม.(ศึกษามหาบัณฑิต) บริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดตะกู อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ดร.ราชันย์ บุญธิมา

การศึกษา กศ.ด.(การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต) การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ระดับ 7 นักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๖๐๑๐(๒.๓)/๐ ๙๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

๔ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางวัชรภรณ์ พละกลาง รหัสประจำตัว ๔๕๑๒๗๐๕๐๑๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี”

ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณวิทยาลัย จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ของท่าน เพื่อนำไปประกอบการดำเนินการวิจัย

จึงเจริญพรเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านและขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระวินัยเมธี)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์วิจัยศึกษา

โทร ๐-๓๕๗๔-๕๐๓๘ ต่อ ๑๑๓

โทรสาร ๐-๓๕๗๔-๕๐๓๗

ที่ ศธ ๖๐๑๐(๒.๓)/๐๓๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางวัชรภรณ์ พละกลาง รหัสประจำตัว ๔๕๑๒๗๐๕๐๑๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล อ่างทองบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี” โดยมีกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร.จรรุญ พริกบุญจันทร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

๒. นายสำราญ ศรีคำมูล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ มหาวิทยาลัยฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยเฉพาะ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาดังกล่าว ตามแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านและขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระวินัยเมธี)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สำนักทะเบียนโครงการบัณฑิตศึกษา

โทร ๐-๓๕๓๕-๕๐๓๘ ถึง ๑๑๓

โทรสาร ๐-๓๕๓๕-๕๐๓๗

ที่ ศธ ๖๐๑๐(๒.๓)/๐๓๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางวัชรารัตน์ พละกลาง รหัสประจำตัว ๔๕๑๒๗๐๕๐๑๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี” โดยมีกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร.จ้ำรุญ พริกบุญจันทร์	อาจารย์ที่ปรึกษา
๒. นายสำราญ ศรีคำมูล	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ มหาวิทยาลัยฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยเฉพาะ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาดังกล่าว ตามแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านและขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระวินัยเมธี)

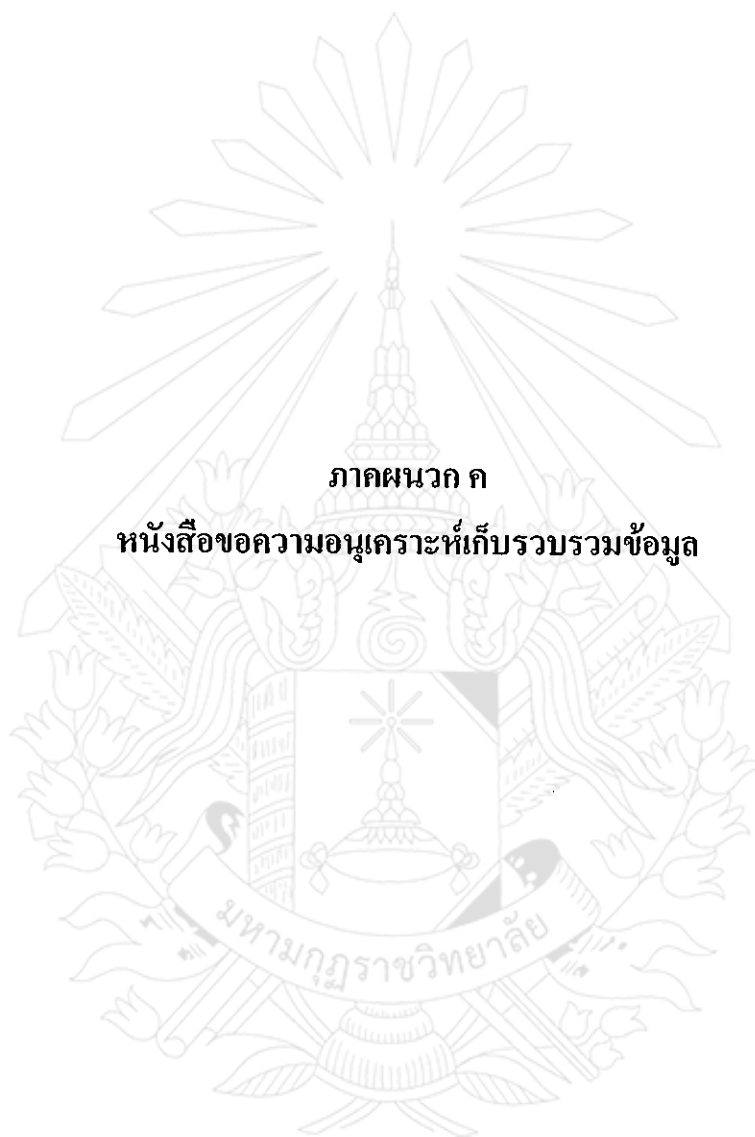
รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

สำเนาแบบสอบถามส่งถึงอธิการบดี

โทร ๐-๓๕๔๗๔-๕๐๓๕ ต่อ ๑๑๓

โทรสาร ๐-๓๕๔๗๔-๕๐๓๗

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ ๖๐๑๐(๒.๓)/๐๓๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางวัชรภรณ์ พละกลาง รหัสประจำตัว ๔๕๑๒๗๐๕๐๑๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี” โดยมีกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร.จำรูญ พริกบุญจันทร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

๒. นายสำราญ ศรีคำมูล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ มหาวิทยาลัยฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยเฉพาะ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาดังกล่าว ตามแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านและขอเจริญพรขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระวินัยเมธี)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

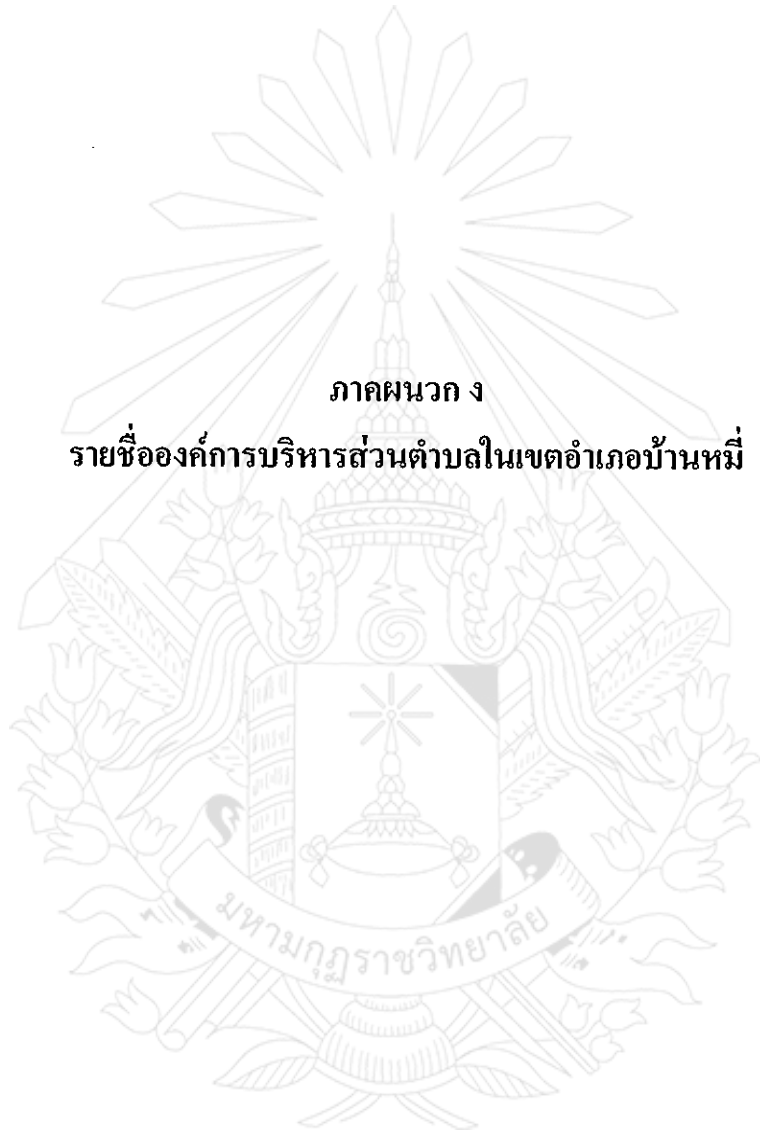
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

สำเนาโดยโครงการส่งเสริมศึกษา

โทร ๐-๓๕๓๕-๕๐๓๓๘ ต่อ ๑๑๓

โทรสาร ๐-๓๕๓๕-๕๐๓๓

ภาคผนวก ง
รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านหมี่

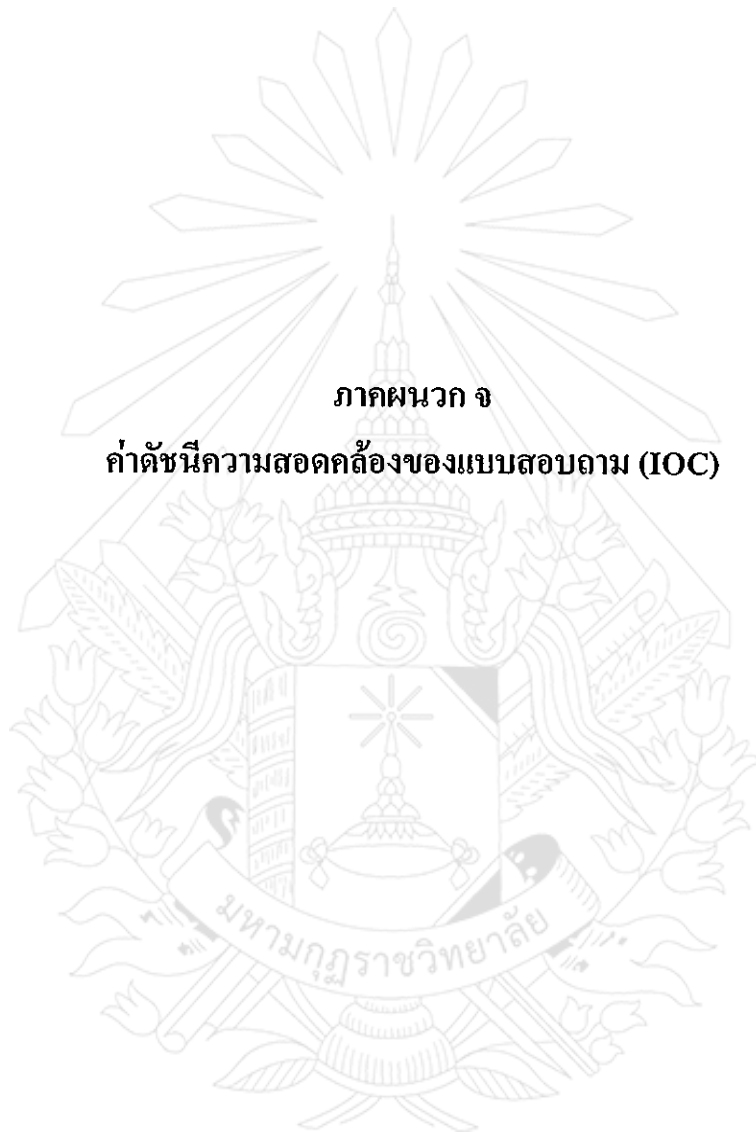

รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
ที่ดำเนินการแจกแบบสอบถาม

1. องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงงา
2. องค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกล้วย
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทราย
5. องค์การบริหารส่วนตำบลหินปัก
6. องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะพี้
7. องค์การบริหารส่วนตำบลดอนดิ่ง
8. องค์การบริหารส่วนตำบลชอนม่วง
9. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเมือง
10. องค์การบริหารส่วนตำบลสนามแจง
11. องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสอน
12. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านชี
13. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขาม
14. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเต่า
15. องค์การบริหารส่วนตำบลพุดา
16. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทรายขาว
17. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระเบียน
18. องค์การบริหารส่วนตำบลสายห้วยแก้ว
19. องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ใหญ่

ภาคผนวก จ

คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กร
บริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณี องค์กรบริหารส่วนตำบล
อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

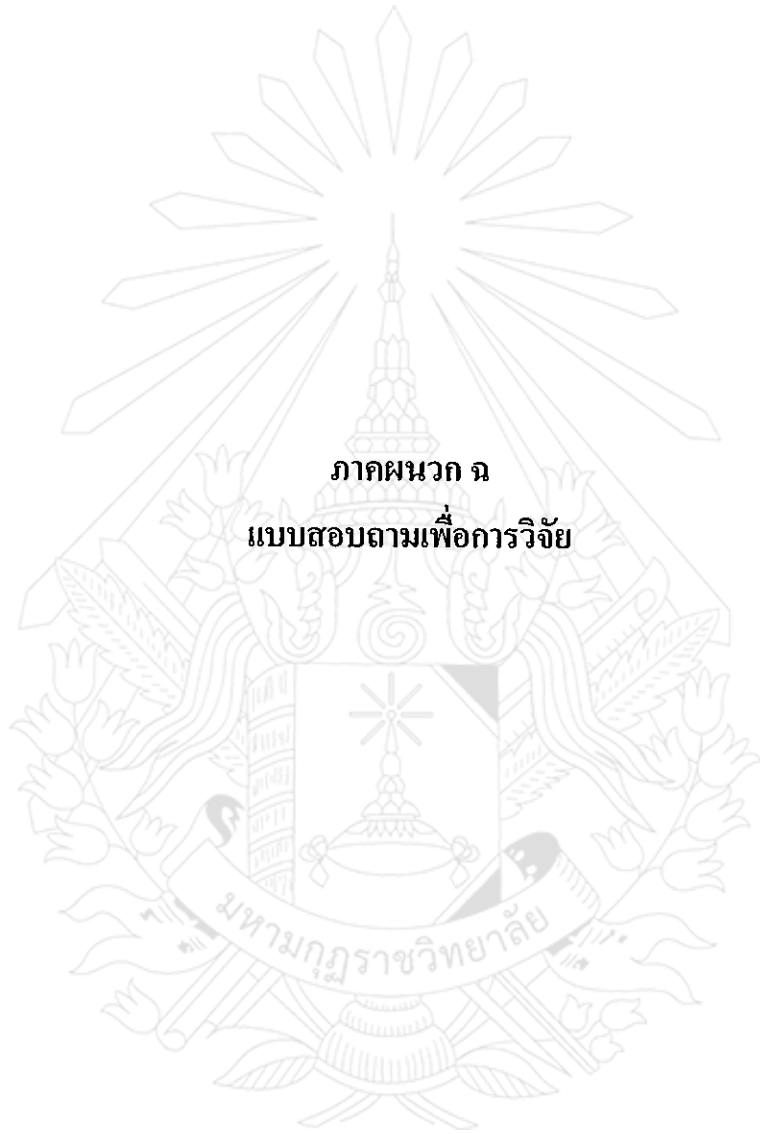
ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ก. ด้านบริบท (Context)						
1	อบต. ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัย และตามศักยภาพ	1	1	1	1	ใช้ได้
2	อบต. ได้พัฒนาความพร้อมของเด็กทุกๆด้านตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	1	1	1	1	ใช้ได้
3	อบต. ได้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา	1	1	1	1	ใช้ได้
4	อบต. ได้ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน	1	1	1	1	ใช้ได้
5	อบต. ได้แบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก	1	1	0	0.67	ใช้ได้
ข. ด้านปัจจัย (Input)						
6	จำนวนครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของอบต. เพียงพอต่อจำนวนเด็ก(อัตราส่วน เด็ก 20 คน : ครู 1 คน)	1	1	1	1	ใช้ได้
7	ผู้ดูแลเด็กมี คุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการศึกษาระดับปฐมวัย และหมั่นพัฒนาตนเอง	1	1	1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
8	ผู้ดูแลเด็กมีบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้ากับชุมชนได้ดี	1	1	1	1	ใช้ได้
9	อบต.จัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการจัดการ ศึกษา ระดับปฐมวัยเพียงพอ	1	1	1	1	ใช้ได้
10	ศูนย์ฯมีการจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก ที่สะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก และปลอดภัย	1	1	1	1	ใช้ได้
ค. ด้านกระบวนการ (Process)						
- งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร						
11	วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีคุณภาพ เหมาะสม และเพียงพอ ต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	1	1	1	1	ใช้ได้
12	มีเครื่องเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเพิ่มพัฒนาการเด็กเพียงพอ และอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี	1	1	1	1	ใช้ได้
13	มีหลักสูตรสถานศึกษา และแผนจัดประสบการณ์ ที่ส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็ก และสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น	1	1	1	1	ใช้ได้
14	มีกิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลองแก้ไขปัญหา	1	1	1	1	ใช้ได้
15	มีกิจกรรมการส่งเสริมให้เด็ก ได้เรียนรู้จากของจริงและมีการใช้สื่อต่างๆ	1	1	1	1	ใช้ได้
16	จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจของเด็ก	1	1	1	1	ใช้ได้
17	มีการประเมินสุขภาพและพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นประจำทุกวัน อาทิ มีสมุดบันทึกสุขภาพ บันทึกพฤติกรรม และรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ	1	1	1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
18	มีการนิเทศการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม ในศูนย์ฯ ให้เป็นไปตามแผนการจัดการศึกษา	1	1	1	1	ใช้ได้
19	จัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก พร้อมทั้งมีการ ประเมินผลการดำเนินงาน	1	1	1	1	ใช้ได้
20	บริเวณรับประทานอาหาร สถานที่ประกอบ อาหาร ห้องน้ำ ห้องพยาบาล ถูกสุขลักษณะ สะอาด สะดวก ปลอดภัย และเพียงพอ	0	1	1	0.67	ใช้ได้
21	จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย เช่น เครื่อง ตัดไฟภายในอาคาร เครื่องดับเพลิง ฯลฯ	0	1	1	0.67	ใช้ได้
- งานธุรการ การเงิน และพัสดุ						
22	ปรับปรุง พัฒนา และซ่อมแซมดูแลรักษาอาคาร สถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและปลอดภัย	0	1	1	0.67	ใช้ได้
23	มีการจัดทำข้อมูล,สถิติของนักเรียน ทะเบียน หนังสือ รับ-ส่ง งานด้านธุรการและงานสาร บรรณ	1	1	1	1	ใช้ได้
24	มีการจัดทำโครงการเพื่อทำค่าของงบประมาณใน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	1	1	1	1	ใช้ได้
25	จัดทำบัญชีการเงินการเบิกจ่ายเงินของศูนย์ฯ ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด	1	1	1	1	ใช้ได้
26	มีการจัดซื้อ จัดหา พัสดุ พร้อมทั้งจัดทำทะเบียน พัสดุที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	1	1	1	1	ใช้ได้
27	มีการประเมินผลการใช้งบประมาณในการจัด การศึกษาระดับปฐมวัยว่าเหมาะสมหรือเพียงพอ หรือไม่	1	1	1	1	ใช้ได้
- งานบุคลากร						
28	จัดหา จัดจ้างบุคลากรตามความจำเป็นและสอดคล้องกับ ความต้องการจำนวนเด็กเล็ก	1	1	1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
29	จัดทำระเบียบประวัติบุคลากรในศูนย์ฯ	1	1	1	1	ใช้ได้
30	จัดให้มีบุคลากรทำหน้าที่และรับผิดชอบดำเนินการพัฒนาเด็กในศูนย์ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น	1	1	1	1	ใช้ได้
31	มีการนิเทศ และส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในหน้าที่ต่อการพัฒนาเด็ก	1	1	1	1	ใช้ได้
- งานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์						
32	จัดทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ ระหว่าง อบต. โรงเรียนและชุมชนในพื้นที่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	1	1	1	1	ใช้ได้
33	จัดประชุมชี้แจง ระดมความคิดเห็นของ ชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับประโยชน์ และความจำเป็น ของการจัดการศึกษาปฐมวัย	1	1	1	1	ใช้ได้
34	จัดทำแผนงานการประชมสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ เป็นระยะๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์กับชุมชน	1	0	1	0.67	ใช้ได้
35	จัดทำเอกสาร รายงานประจำปี , คู่มือ , แผ่นพับ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของอบต. หรือสารสัมพันธ์ผู้ปกครอง	1	1	1	1	ใช้ได้
36	จัดให้มีการร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัย จากภาคประชาชน ภาครัฐในท้องถิ่น และอบต.	1	1	1	1	ใช้ได้
ง. ด้านผลผลิต (Product)						
37	เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะ เจริญเติบโตทั้งร่างกาย อารมณ์(จิตใจ) สังคม และสติปัญญา	1	1	1	1	ใช้ได้
38	เด็กได้รับการฝึกฝนพัฒนาการตามวัยและเต็มตามศักยภาพ	1	1	1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
39	เด็กสามารถเขียนรูปร่างกลมตามแบบ วาดและ ระบายสีอิสระได้	1	1	1	1	ใช้ได้
40	เด็กสามารถโต้ตอบและแสดงออกทางภาษาคำด้วย ประโยคสั้นๆ ได้	1	1	1	1	ใช้ได้
41	เด็กนักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ซื่อสัตย์ ประหยัด และมีมารยาท	1	1	1	1	ใช้ได้
42	เด็ก มีความรู้ในเรื่องตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้อง มี ทักษะในการใช้กล้ามเนื้อ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และปฏิบัติตามกฎกติกาต่างๆ ได้	1	1	1	1	ใช้ได้
43	เด็ก มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	1	1	1	1	ใช้ได้
44	เด็ก มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ที่ดี	1	1	1	1	ใช้ได้
45	การจัดตั้งศูนย์ฯ กระตุ้นให้ชุมชน และสังคมท้องถิ่น ร่วมกันจัดกิจกรรมพัฒนาความพร้อมเด็กก่อน เข้าเรียนระดับประถมศึกษา	1	0	1	0.67	ใช้ได้
46	ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมดำเนินงานของ ศูนย์ อาทิ ร่วมเป็นกรรมการบริหารศูนย์ฯ ร่วม เป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็ก ฯลฯ	1	1	1	1	ใช้ได้
47	ชุมชนและผู้ปกครองร่วมสนับสนุนศูนย์ฯ อาทิ สนับสนุนเงิน ร่วมบริจาคเงิน และวัสดุอุปกรณ์ แก่ศูนย์ฯ ร่วมซ่อมแซมอาคารของศูนย์ฯ ฯลฯ	1	0	1	0.67	ใช้ได้
48	ชุมชนและผู้ปกครองร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็น ในการทบทวนปัญหา ประเมินผลการ ดำเนินงาน และร่วมวางแผนในการพัฒนาปรับปรุง ศูนย์ฯ	1	0	1	0.67	ใช้ได้

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล :
ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารระดับนโยบายและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุน รวมไปถึงปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. แบบสอบถาม ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวน 5 หน้า

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน 4 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือ

ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องปัญหาและข้อเสนอแนะของการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

3. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ เพื่อผลการวิจัยที่มีคุณค่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

4. คำตอบของท่าน จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยทางการศึกษาเท่านั้น จึงไม่มีผลเสียหายต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ของท่านแต่ประการใด

วัชรารักษ์ พละกลาง

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ขณะนี้ท่านดำรงตำแหน่ง

- 1. ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรบริหารส่วนตำบล
 - 1.1 นายกองดีการบริหารส่วนตำบล
 - 1.2 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 1.3 หัวหน้าส่วนการคลัง
 - 1.4 หัวหน้าส่วนโยธา
 - 1.5 หัวหน้าส่วนการศึกษา/นักวิชาการศึกษา/ผู้รับผิดชอบงานการศึกษา
- 2. ผู้ดูแลเด็ก
- 3. คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ
- 4. ผู้ปกครอง

2. วุฒิการศึกษาของท่าน

- 2.1 ประถมศึกษา
- 2.2 มัธยมศึกษาตอนต้น
- 2.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย
- 2.4 อนุปริญญา
- 2.5 ปริญญาตรี
- 2.6 สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่เป็นรายการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแล้ว คำเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องที่ตรงกับผลการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลตามการรับรู้ของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ก. ด้านบริบท (Context)						
1	อบต. ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัย และตามศักยภาพ					
2	อบต. ได้พัฒนาความพร้อมของเด็กทุกๆ ด้านตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย					
3	อบต. ได้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา					
4	อบต. ได้ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน					
5	อบต. ได้แบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก					
ข. ด้านปัจจัย (Input)						
6	จำนวนครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. เพียงพอต่อจำนวนเด็ก (อัตราส่วน เด็ก 20 คน : ครู 1 คน)					
7	ผู้ดูแลเด็กมี คุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการศึกษาระดับปฐมวัย และหมั่นพัฒนาตนเอง					

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	ผู้ดูแลเด็กมีบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้ากับชุมชน ได้ดี					
9	อบต.จัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพียงพอ					
10	ศูนย์ฯมีการจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก ที่สะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก และปลอดภัย					
11	วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีคุณภาพ เหมาะสม และเพียงพอต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย					
12	มีเครื่องเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเพิ่มพัฒนาการเด็กเพียงพอ และอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี					
ค. ด้านกระบวนการ (Process)						
- งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร						
13	มีหลักสูตรสถานศึกษา และแผนจัดประสบการณ์ ที่ส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็ก และสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น					
14	มีกิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลองแก้ไขปัญหา					
15	มีกิจกรรมการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากของจริงและมีการใช้สื่อต่างๆ					
16	จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจของเด็ก					

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17	มีการประเมินสุขภาพและพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นประจำทุกวัน อาทิ มีสมุดบันทึกสุขภาพ บันทึกพฤติกรรม และรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ					
18	มีการนิเทศการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมในศูนย์ฯ ให้เป็นไปตามแผนการจัดการศึกษา					
19	จัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก พร้อมทั้งมีการประเมินผลการดำเนินงาน					
20	บริเวณรับประทานอาหาร สถานที่ประกอบอาหาร ห้องน้ำ ห้องพยาบาล ถูกสุขลักษณะ สะอาด สะดวก ปลอดภัย และเพียงพอ					
21	จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย เช่น เครื่องตัดไฟภายในอาคาร เครื่องดับเพลิง ฯลฯ					
22	ปรับปรุง พัฒนา และซ่อมแซมดูแลรักษาอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และปลอดภัย					
- งานธุรการ การเงิน และพัสดุ						
23	มีการจัดทำข้อมูล,สถิติของนักเรียน ทะเบียนหนังสือ รับ-ส่ง งานด้านธุรการ และ งานสารบรรณ					
24	มีการจัดทำโครงการเพื่อทำค่าของงบประมาณในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย					
25	จัดทำบัญชีการเงินการเบิกจ่ายเงินของศูนย์ฯ ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด					

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
26	มีการจัดซื้อ จัดหา พัสดุ พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนพัสดุที่ใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย					
- งานบุคลากร						
27	มีการประเมินผลการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยว่าเหมาะสมหรือเพียงพอหรือไม่					
28	จัดหา จัดจ้างบุคลากรตามความจำเป็นและสอดคล้องกับจำนวนเด็กเล็ก					
29	จัดทำระเบียบประวัติบุคลากรในศูนย์ฯ					
30	จัดให้มีบุคลากรทำหน้าที่และรับผิดชอบดำเนินการพัฒนาเด็กในศูนย์ได้แก่ ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น					
31	มีการนิเทศ และส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในหน้าที่ต่อการพัฒนาเด็ก					
- งานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์						
32	จัดทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ ระหว่าง อบต. โรงเรียนและชุมชนในพื้นที่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย					
33	จัดประชุมชี้แจง ระดมความคิดเห็นของ ชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับ ประโยชน์ และความจำเป็น ของการจัดการ ศึกษาปฐมวัย					
34	จัดทำแผนงานการประชมสัมพันธ์ให้ชุมชน ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ เป็นระยะๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์กับชุมชน					

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
35	จัดทำเอกสาร รายงานประจำปี , คู่มือ , แผ่นพับ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของอบต. หรือสารสัมพันธ์ผู้ปกครอง					
36	จัดให้มีการร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัย จากภาคประชาชน ภาครัฐในท้องถิ่น และ อบต.					
ง. ด้านผลผลิต (Product)						
37	เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ เจริญเติบโตทั้งร่างกาย อารมณ์(จิตใจ) สังคม และสติปัญญา					
38	เด็กได้รับการฝึกฝนพัฒนาการตามวัยและเต็มตามศักยภาพ					
39	เด็กสามารถเขียนรูปร่างกลมตามแบบ วาดและระบายสีอิสระได้					
40	เด็กสามารถได้ตอบและแสดงออกทางภาษาคำด้วยประโยคสั้นๆ ได้					
41	เด็กนักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ซื่อสัตย์ ประหยัด และมีมารยาท					
42	เด็ก มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้าน ศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ที่ดี					
43	การจัดตั้งศูนย์ฯ กระตุ้นให้ชุมชน และสังคมท้องถิ่นร่วมกันจัดกิจกรรมพัฒนาความพร้อมเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา					

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
44	ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมดำเนินงานของศูนย์ อาทิจ ร่วมเป็นกรรมการบริหารศูนย์ฯ ร่วมเป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็ก ฯลฯ					
45	ชุมชนและผู้ปกครองร่วมสนับสนุนศูนย์ฯ อาทิจ สนับสนุนเงิน ร่วมบริจาคเงิน และวัสดุอุปกรณ์แก่ศูนย์ฯ ร่วมซ่อมแซมอาคารของศูนย์ฯ ฯลฯ					
46	ชุมชนและผู้ปกครองร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็นในการทบทวนปัญหา ประเมินผลการดำเนินงาน และร่วมวางแผนในการพัฒนาปรับปรุงศูนย์ฯ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข

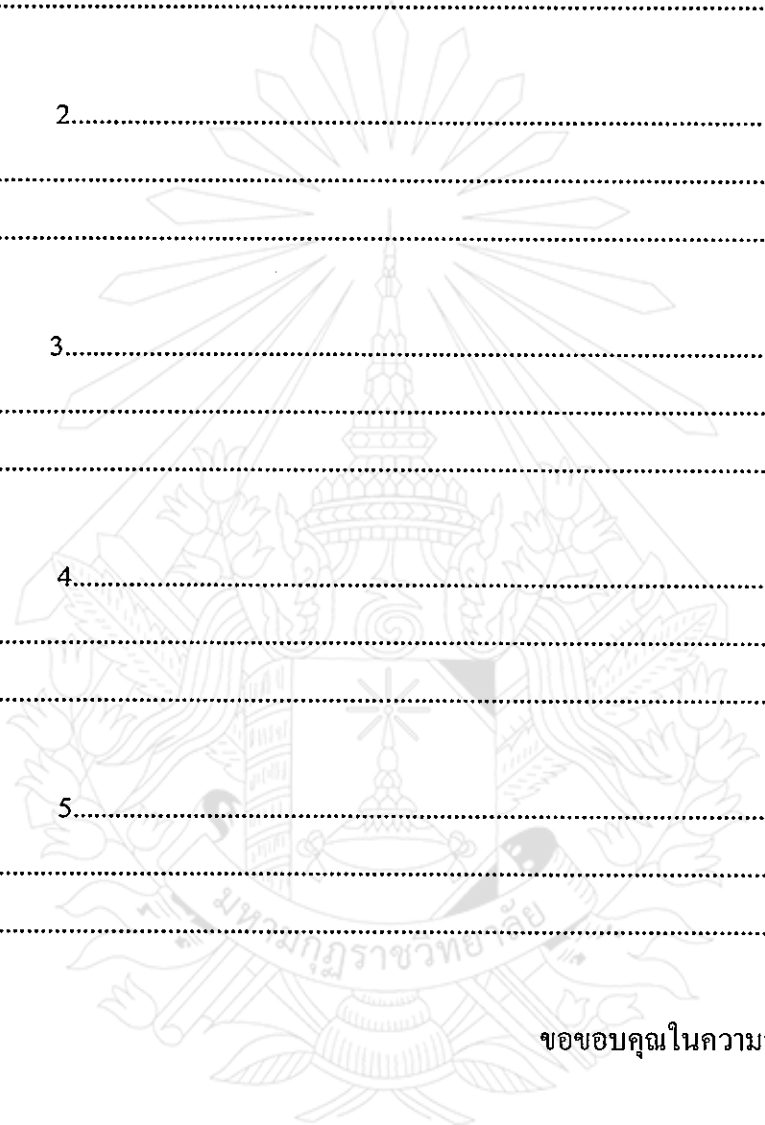
1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : นางวัชรารัตน์ พละกลาง
 วัน เดือน ปีเกิด : วันอังคารที่ 16 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2516
 สถานที่เกิด : โรงพยาบาลลพบุรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
 ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ 335 หมู่ที่ 6 ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

การศึกษา

พ.ศ. 2529 : ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
 พ.ศ. 2531 : มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
 พ.ศ. 2534 : มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย อำเภอเมือง
 จังหวัดลพบุรี
 พ.ศ. 2538 : วิทยาศาสตร์บัณฑิต(วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
 กรุงเทพมหานคร
 พ.ศ. 2547 : ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 โครงการห้องเรียนร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำแหน่ง/สถานที่ทำงานปัจจุบัน

พ.ศ. 2548 : นักวิชาการศึกษา 3 องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน
 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
 พ.ศ. 2551 : นักวิชาการศึกษา 4 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเต่า
 อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี